

ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΑΚΡΑΤΙΚΗ – ΑΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Πρόλογος

Ιστορικά έχει αποδειχθεί ότι οι κοινωνικές επαναστάσεις, οι μεγάλες ριζοσπαστικές αλλαγές, πέρα από τις κατάλληλες συνθήκες προϋποθέτουν και την επεξεργασία κάποιων βασικών πολιτικών θέσεων, προτάσεων και κατευθύνσεων εκ των προτέρων, από τα επαναστατικά υποκείμενα, δηλαδή από τα επαναστατικά κινήματα.

Είναι ενδεικτικά τα παραδείγματα της Παρισινής Κομμούνας του 1871, της Ρώσικης Επανάστασης του 1917-1921, της Ισπανικής Επανάστασης του 1936-'39, των Ζαπατίστας στην Τσιάπας που ξεκίνησε το 1994 και της Επανάστασης της Ροζάβα-Β. Συρίας που ξέσπασε μετά το 2012 στα πλαίσια του συριακού εμφυλίου πολέμου. Ο σοσιαλισμός, ο συμβουλευτικός κομμουνισμός, ο ελευθεριακός κομμουνισμός (αναρχία), ο κοινοτισμός, ο δημοκρατικός συνομοσπονδισμός είναι πολιτικά προτάγματα και θέσεις που επεξεργάστηκαν αυτά τα επαναστατικά εγχειρήματα τόσο του παρελθόντος όσο και τα σύγχρονα.

Παραμένοντας συνεπείς όσον αφορά την θεωρητική μας συνεισφορά, την ανάλυση του υπάρχοντος και τις προτάσεις και θέσεις που έχουμε διατυπώσει, αφού από το 2009 ο Επαναστατικός Αγώνας μιλά για την συγκρότηση επαναστατικού κινήματος με συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις, αλλά και στρατηγική δράσης, προσπαθούμε να αποσαφηνίσουμε ακόμα περισσότερο ποιές κατά την γνώμη μας, θα πρέπει να είναι οι κατευθύνσεις για ένα επαναστατικό κοινωνικό μετασχηματισμό στις σημερινές συνθήκες της πολυδιάστατης συστημικής κρίσης (οικονομικής, πολιτικής, κοινωνικής, περιβαλλοντικής) και της ρευστότητας που αυτή συνεπάγεται.

Ήδη από το 2009 όταν ο Επαναστατικός Αγώνας είχε ξεκινήσει τον δεύτερο κύκλο της δράσης του με αιχμή την οικονομική κρίση (ένοπλες επιθέσεις κατά των ΜΑΤ μετά την δολοφονία Γρηγορόπουλου, βομβιστικές επιθέσεις κατά Citibank, Eurobank, Χρηματιστηρίου, Τράπεζα της Ελλάδας – ΔΝΤ), μιλούσαμε για την αναγκαιότητα δημιουργίας επαναστατικού κινήματος που θα επεξεργαζόταν πολιτικές θέσεις και προτάσεις, με την προοπτική να αξιοποιήσει την κρίση και τους κλυδωνισμούς που αυτή συνεπάγεται για το σύστημα της οικονομίας της αγοράς και του κράτους, προκειμένου να επιχειρήσει την ανατροπή και την επανάσταση.

Στο πλαίσιο αυτό, στις προκηρύξεις του 2009 μιλούσαμε για μια κοινωνική οργάνωση δομημένη με βάση τις αρχές του ελευθεριακού κομμουνισμού ή κοινοτισμού με τις κομμούνες να αποτελούν τα κύτταρα της νέας κοινωνίας.

Το 2014 όταν η οργάνωση είχε κάνει τη βομβιστική επίθεση στο παράρτημα της ΕΚΤ, την Τράπεζα της Ελλάδας και το γραφείο του ΔΝΤ, είχαμε διατυπώσει στην προκήρυξη μια πλατφόρμα βασικών κατευθυντήριων γραμμών που κατά την γνώμη μας οφείλει να έχει ένα επαναστατικό κίνημα στην εποχή μας, την εποχή των μνημονίων, που αφορούσε το χρέος, την έξοδο από την ΟΝΕ και την Ε.Ε, την κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και των υπηρεσιών, την κατάργηση του κράτους και την αντικατάστασή του από μια συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση Συνελεύσεων και Συμβουλίων. Η θέση μας είναι – αυτό επιβεβαιώνει η ίδια η ιστορία των επαναστατικών εγχειρημάτων– ότι ένα

επαναστατικό κίνημα είναι αδύνατο να δημιουργηθεί, χωρίς να έχει μια στρατηγική δράσης, συγκεκριμένες προτάσεις και σχέδιο για το είδος της κοινωνικής οργάνωσης που ως επαναστάτες προτείνουμε στην κοινωνία. Γιατί καμία επανάσταση δεν επιχειρήθηκε χωρίς να έχουν οι επαναστατημένες κοινωνίες μια, έστω και σε αδρές γραμμές, ορατή κατεύθυνση για τον τρόπο οργάνωσης της νέας απελευθερωμένης ζωής τους. Μια τέτοια κατεύθυνση, ένα τέτοιο σχέδιο είναι αυτό που μπορεί να εμπνεύσει και να πείσει ότι μια κοινωνία, απελευθερωμένη από τα δεσμά και τα δεινά του κράτους και του καπιταλισμού είναι όχι μόνο αναγκαία, αλλά και ρεαλιστική. Και μόνο ως ρεαλιστική και αναγκαία μια επανάσταση μπορεί να γίνει επιθυμητή από μια κοινωνία, ώστε αυτή να επιλέξει να αγωνιστεί για να αποτινάξει το ζυγό της σύγχρονης τυραννίας και να ανατρέψει τις ίδιες τις κοινωνικές σχέσεις που στα πλαίσια αυτής της τυραννίας έχουν δομηθεί μεταξύ των ανθρώπων.

Μια πρόταση των αναρχικών για την κοινωνική Επανάσταση δεν είναι μια πρόταση δομικού χαρακτήρα για την οργάνωση μιας νέας κεντρικής εξουσίας, αλλά μια πρόταση για την πολιτική, κοινωνική και οικονομική οργάνωση μιας επαναστατημένης κοινωνίας με τέτοιους όρους ώστε να αποτραπεί αποφασιστικά η δημιουργία μιας νέας συγκεντρωτικής πολιτικής εξουσίας. Και για να αποτραπεί αυτό να συμβεί από οποιοδήποτε πολιτικό σχηματισμό, από πάσης φύσεως τυχοδιώκτες και νοσταλγούς του παλιού καθεστώτος, θα πρέπει η κοινωνική και πολιτική οργάνωση του λαού να έχει τέτοιο βαθμό συγκρότησης, ώστε να διασφαλίζει ότι η εξουσία θα μείνει στην κοινωνική βάση και κανένας δεν θα καταφέρει να την ασκήσει πάλι στο όνομά της και ερήμην της. Εξάλλου αυτό ήταν πάντα το διακύβευμα μιας επανάστασης: Ένας ισχυρός ακλόνητος πόθος και μια βαθιά πίστη για αυθεντική λαϊκή κυριαρχία.

Σε μια εποχή ηττοπάθειας και αποπροσανατολισμού, πολιτικής και ιδεολογικής σύγχυσης, καιροσκοπισμού και τυχοδιωκτισμού -και στον α/α χώρο- είναι ακόμα πιο επιτακτικό να είμαστε όσο γίνεται πιο ειλικρινείς και σαφείς όσον αφορά τις θέσεις και τις προτάσεις μας. Γιατί μόνο έτσι θα οικοδομήσουμε ένα επαναστατικό κίνημα με πραγματική ανατρεπτική και επαναστατική δράση και κυρίως, θα κερδίσουμε την εμπιστοσύνη μεγάλων τμημάτων των καταπιεσμένων να αγωνιστούν για την επανάσταση. Αλλιώς το ζήτημα “επανάσταση” θα παραμείνει ένα κενό σύνθημα, καταδικασμένο να απασχολεί μια αισχρά μειοψηφία, ενώ οι όποιοι αγώνες μας θα μείνουν στο περιθώριο της πολιτικής και κοινωνικής ζωής του τόπου.

Προς αυτή την κατεύθυνση πιστεύουμε ότι μπορεί να συνεισφέρει η μπροσούρα **“ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΑΚΡΑΤΙΚΗ – ΑΤΑΞΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ”** και η οποία θα μπορούσε να χωριστεί σε 4 ενότητες.

Η 1^η αφορά το κεφαλαιώδες ζήτημα της κατάργησης του κράτους που απασχόλησε το παλιό εργατικό επαναστατικό κίνημα, η 2^η την ιστορική εμπειρία των σπουδαιότερων επαναστατικών εγχειρημάτων και κυρίως της Ισπανικής Επανάστασης (βλ. Διδάγματα από την Ισπανική Επανάσταση), η 3^η αφορά τον Κοινοτισμό και η 4^η το ζήτημα μιας συνομοσπονδιακής ακρατικής και αταξικής κοινωνικής οργάνωσης στην εποχή μας.

1. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Το κράτος ως συγκεντρωτικός μηχανισμός εξουσίας αποτελεί ένα μικρό κομμάτι της

ανθρώπινης ιστορίας. Για εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια, οι κοινωνίες στο στάδιο που οι άνθρωποι ήταν κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες, καθώς και στην αρχή της ανακάλυψης της γεωργίας, ήταν οργανωμένοι σε γένη (gens) – ομάδες συγγένειας, φατρίες (ή φρατρίες) και φυλές. Δεν γνώριζαν την έννοια της πατριαρχικής οικογένειας, την έννοια της ιδιοκτησίας και του κράτους. Επίσης, δεν υπήρχαν κοινωνικές τάξεις. Τα πάντα ήταν κοινά: η γη, το νερό, η τροφή. Οι γυναίκες είχαν κυρίαρχο ρόλο γιατί η οικογένεια ήταν μητριαρχική ή μητρογραμμική –δεν υπήρχε ο ρόλος του πατέρα– και τα παιδιά μεγάλωναν από το γένος της μητέρας.

Οι γυναίκες καθόριζαν την καταγωγή των παιδιών, συμμετείχαν στη διοίκηση της φυλής, στο μεγάλο συμβούλιο και η γνώμη τους είχε καθοριστικό ρόλο. Κυρίαρχο ρόλο στη διοίκηση της φυλής έπαιζε η συνέλευση και το συμβούλιο.

Σε αυτό το στάδιο εξέλιξης όπου επικρατούσε μια "πρωτόγονη κομμουνιστική κοινωνία", υπήρξαν πολλές φυλές και λαοί που συνάντησαν οι λευκοί άποικοι και κατακτητές στο "Νέο Κόσμο", την Αμερική, από τον 15ο -16ο αιώνα και μετά, αλλά και στην Αφρική. Σε αυτό το στάδιο εξέλιξης βρισκόταν για παράδειγμα η Ομοσπονδία των 6 φυλών των Ιροκέζων (Σένεκα, Καγιούμπα, Ονοντάγκα, Ονέντα, Μοχώκ, Τυσκαρόρα), οι οποίοι ζούσαν στο έδαφος των σημερινών Β.Α πολιτειών των ΗΠΑ, αλλά και από την άλλη πλευρά των καναδικών συνόρων στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα.

Η Ομοσπονδία των Ιροκέζων και η κοινωνική τους διάρθρωση ήταν αντικείμενο μελέτης του Αμερικανού αρχαιολόγου και κοινωνιολόγου Χ.Λ.Μόργκαν που έγραψε το βιβλίο "Η Αρχαία Κοινωνία" βασιζόμενο στους Ιροκέζους και το οποίο αργότερα ενέπνευσε με τη σειρά του τους Μαρξ και Ένγκελς να γράψουν το έργο "Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους". Σε αυτό το έργο περιγράφεται η μετάβαση της ανθρώπινης κοινωνίας από τον πρωτόγονο κομμουνισμό – μια κοινωνία δηλαδή, χωρίς πατριαρχία, χωρίς τάξεις, χωρίς ατομική ιδιοκτησία, χωρίς κράτος, όπου η κοινωνία ήταν μητρογραμμική, επικρατούσε η κοινοκτημοσύνη, η ισότητα, το συμβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης - προς την δουλοκτησία, την ταξική, πατριαρχική κοινωνία και το κράτος που είχε τη μορφή της βασιλικής-αυτοκρατορικής και γραφειοκρατικής εξουσίας.

Σύμφωνα με το έργο αυτό, όλες οι φυλές και οι λαοί πέρασαν από το στάδιο της μητρογραμμικής γενοκρατικής κοινωνίας όπου απουσιάζουν οι τάξεις, η ατομική ιδιοκτησία και το κράτος (π.χ. αρχαίοι Έλληνες, Ρωμαίοι). Αργότερα η φυλετική γενοκρατική κοινωνία έδωσε τη θέση της στην κοινωνία της Πόλης και στην εξουσία του Δήμου, όπου εκεί δεν έχει σημασία η φυλετική καταγωγή, αλλά η ιδιότητα του κατοίκου της πόλης ανεξαρτήτως φυλετικής καταγωγής ή ομάδας συγγένειας. Η Πόλη ως κοινωνική-κοινοτιστική οργάνωση εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Μεσοποταμία (π.χ. Σουμερία) την 8^η-7^η χιλιετηρίδα π.Χ, όπου απουσίαζαν αρχικά οι ταξικές διαιρέσεις και το κράτος. Τέτοιοι αυτοκυβερνώμενοι και αυτοδιοικητικοί θεσμοί όπως η συνέλευση των κατοίκων της πόλης (Δήμου) εμφανίστηκαν και αργότερα ακόμα και την περίοδο όπου είχαν δημιουργηθεί οι ταξικοί διαχωρισμοί και το κράτος, όπως ήταν η Εκκλησία του Δήμου στην κλασική Ελλάδα (π.χ. Αθήνα) ή σε μεσαιωνικές πόλεις (Κομμούνες) της Ευρώπης (π.χ. Νοβγκόροντ, Πσκωφ, η συνομοσπονδία πόλεων της Χανσεατικής Λίγκας, οι ελβετικές συνομοσπονδίες των καντονιών), που αναλόγως των περιστάσεων είτε συνυπήρχαν είτε αντιμάχονταν τις τότε κρατικές οντότητες των μοναρχών και των φεουδαρχών.

Το κράτος εμφανίστηκε ουσιαστικά σε ένα ιστορικό στάδιο όπου η ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής δημιούργησε πλεόνασμα, γεγονός που αποτέλεσε το εφαλτήριο της ανάπτυξης της ιδέας της ιδιοκτησίας, της κατοχής και της εμπορευματοποίησης της γης –πράγμα

αδιανόητο για τις αρχέγονες κοινωνίες– που με την σειρά της δημιούργησε τις πρώτες κοινωνικές και ταξικές διαιρέσεις. Η πρώτη άρχουσα τάξη ιστορικά που κατείχε τη γη, ήταν η κρατική γραφειοκρατία στην Αίγυπτο και τη Μεσοποταμία την 3η-2η χιλιετηρίδα π.Χ. Η πρώτη μορφή ιδιοκτησίας ήταν η κρατική. Το κράτος ήρθε να παγιώσει την ταξική κυριαρχία και τις ταξικές διαιρέσεις, εδραίωσε την πατριαρχική αντρική εξουσία όπου ο άντρας είναι ιδιοκτήτης της /των γυναικών και των παιδιών που θα τον κληρονομήσουν.

Η γυναίκα υποβιβάζεται από την ισότιμη και κυρίαρχη θέση που είχε πριν όταν οι κοινωνίες ήταν μητρογραμμικές, στην θέση του κατεχόμενου εργαλείου που χρησιμεύει για την ευχαρίστηση και την ηδονή των αντρών, αλλά και για την “παραγωγή” παιδιών που είναι ιδιοκτησία του άντρα-πατέρα αφέντη. Δεν είναι τυχαίο που την ίδια εποχή εμφανίζεται και το "αρχαιότερο επάγγελμα", η πορνεία. Το κράτος ουσιαστικά υπήρξε μια αντρική εφεύρεση.

Στο εργατικό επαναστατικό κίνημα οι οπαδοί του "επιστημονικού σοσιαλισμού" εξέφρασαν την άποψη ότι η "πρωτόγονη κομμουνιστική κοινωνία" ήταν αναπόφευκτο να παρακμάσει και να δώσει την θέση της στη δουλοκτησία και στο κράτος λόγω της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων. Ερμηνεύοντας τις εξελίξεις αποκλειστικά μέσα από μια οικονομική νομοτελειακή θεωρία για την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, όπου η βάση της κοινωνίας είναι η οικονομία και όλα τα άλλα (πολιτική, ιδεολογία κλπ) το εποικοδόμημα, διατύπωσαν τη θέση ότι προϋπόθεση του σύγχρονου κομμουνισμού που είναι μια κοινωνία χωρίς τάξεις και χωρίς κράτος, θα ήταν η από τα πριν ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων από την αστική τάξη.

Υιοθετώντας την αστική αντίληψη της γραμμικής εξέλιξης της προόδου πίστευαν ότι για να γίνει μια επανάσταση σε μια χώρα, πρέπει πρώτα να αναπτυχθεί ο καπιταλισμός και οι παραγωγικές δυνάμεις, δηλαδή η βιομηχανία. Άρα η αστική τάξη παίζει έναν "προοδευτικό" ρόλο στο μεταβατικό στάδιο από τη φεουδαρχία στον καπιταλισμό. Παρουσιαζόταν ως νομοτελειακό το γεγονός ότι κάποια στιγμή η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων θα είχε ως αποτέλεσμα την κρίση στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα παραγωγής, πράγμα που θα καθιστούσε ώριμες τις συνθήκες για τον σοσιαλισμό και τον σοσιαλιστικό τρόπο παραγωγής.

Έτσι, η Επανάσταση θα ξεσπούσε όχι λόγω της υποκειμενικής θέλησης των ανθρώπων να σπάσουν τα δεσμά τους και να ζήσουν ελεύθεροι, αλλά αποκλειστικά λόγω των "σιδερένιων" αντικειμενικών οικονομικών νόμων και συνθηκών, όπως πχ η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Γι αυτό και ο Μαρξ πίστευε ότι η Επανάστασή θα ξεσπάσει στις ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες.

Η ιστορική εμπειρία διέψευσε όμως τις προβλέψεις του, καθώς ούτε στην Αγγλία που ήταν η μοναδική στον καιρό του ανεπτυγμένη βιομηχανικά χώρα ξέσπασε επανάσταση ούτε και αργότερα σε άλλες ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες. Αντίθετα, επιβεβαιώθηκε η πρόβλεψη του μεγάλου αντιπάλου του στην Α' Διεθνή, του Ρώσου αναρχικού Μιχαήλ Μπακούνιν που εξέφρασε την άποψη ότι η Επανάσταση θα ξεσπάσει όχι στις ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες, αλλά στις μη ανεπτυγμένες.

Η Παρισινή Κομμούνα, η Μεξικανική Επανάσταση, η Ρωσική Επανάστασή, η Ισπανική Επανάσταση, οι αντιαποικιακές, εθνικοαπελευθερωτικές και αντιιμπεριαλιστικές επαναστάσεις στον Τρίτο Κόσμο μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο (Κίνα, Κούβα, Βιετνάμ, Αλγερία κλπ), ξέσπασαν σε χώρες μη ανεπτυγμένες βιομηχανικά, όπου οι εργάτες ήταν μειοψηφία –αν και σε κάποιες από αυτές έπαιξαν καθοριστικό ρόλο– και όπου οι χωρικοί-αгрότες αποτελούσαν τη συντριπτική πλειοψηφία.

Ο Μπακούνιν πίστευε ότι η εκβιομηχάνιση θα οδηγήσει στη στρατιωτικοποίηση της εργασίας, στην αλλοτρίωση και αφομοίωση της εργατικής τάξης.

Οι εργάτες που πήραν μέρος στην Ρώσικη και την Ισπανική Επανάσταση ήταν πρώτης γενιάς μετανάστες που είχαν έρθει από την ύπαιθρο στην πόλη για να εργαστούν στη βιομηχανία κουβαλώντας μαζί τους τις κοινοτικές αντιλήψεις των χωριών τους, τις αντιλήψεις της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας και δεν είχαν αλλοτριωθεί από τον στρατιωτικοποιημένο βιομηχανικό τρόπο παραγωγής.

Ακόμα και σήμερα στη Ροζάβα - Β. Συρία όπου έχει ξεσπάσει μια επανάσταση από το 2012, σε μια χώρα όπου επικρατεί ένα καθεστώς κατ' εικόνα και ομοίωση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης –κρατικοποίηση της οικονομίας και μονοκομματική δικτατορία– οι άνθρωποι που συμμετέχουν στο επαναστατικό εγχείρημα, πιστεύουν ότι είναι πλεονέκτημα για αυτούς ότι δεν είναι ανεπτυγμένη βιομηχανικά η χώρα και δεν έχει επικρατήσει η οικονομία της αγοράς. Το ζήτημα της άμεσης κατάργησης ή της βραχυπρόθεσμης διατήρησης του κράτους καθώς και το ζήτημα της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων ως προϋπόθεση για την επανάσταση ήταν άμεσα συνδεδεμένα μεταξύ τους, αλλά και με την διατύπωση της θεωρίας του "μεταβατικού σταδίου" που είναι "απαραίτητο" για να περάσουμε από τον καπιταλισμό στον κομμουνισμό, την κοινωνία χωρίς τάξεις και χωρίς κράτος.

Το ζήτημα της κατάργησης του κράτους ήταν το κυριότερο που αντιμετώπισε το εργατικό επαναστατικό κίνημα, αποτέλεσε την αιτία του διχασμού στο εσωτερικό της Α΄ Διεθνούς Ένωσης Εργατών και στάθηκε η αιτία της διάλυσής της.

Στην πραγματικότητα, παρά τις μεγάλες και ουσιαστικές διαφορές τους, οι δύο κύριες τάσεις του παλιού εργατικού κινήματος, οι μαρξιστές και οι αναρχικοί, πίστευαν ότι το κράτος πρέπει να καταργηθεί. Ο κομμουνισμός είναι μια κοινωνία χωρίς κράτος και χωρίς τάξεις. Όμως οι μαρξιστές πιστεύουν στην θεωρία του "μεταβατικού σταδίου", σύμφωνα με την οποία ανάμεσα στον καπιταλισμό και τον κομμουνισμό μεσολαβεί μια περίοδος όπου η εργατική τάξη καταλαμβάνει το κράτος και το μετατρέπει σε εργατικό (δικτατορία του προλεταριάτου), με σκοπό να συντρίψει την αστική τάξη και ακολούθως αυτό το κράτος αυτοδιαλύεται (sic). Αντιθέτως οι αναρχικοί πίστευαν διαχρονικά ότι το κράτος πρέπει να καταργηθεί άμεσα από τα πρώτα στάδια της επαναστατικής διαδικασίας.

Η εμπειρία της Ρώσικης Επανάστασης του 1917 και η κατάληψη του κράτους από τους μπολσεβίκους απέδειξε ότι κανένα κράτος, όσο "εργατικό" και αν αυτοπροβάλλεται, δεν αυτοκαταργείται. Αντιθέτως, οι μπολσεβίκοι θεμελίωσαν ένα ολοκληρωτικό και καταπιεστικό σύστημα εξουσίας, χωρίς πολιτικές ελευθερίες και με το κράτος να αποτελεί τον μοναδικό καπιταλιστή. Από την άλλη πλευρά, η καταστροφική επιλογή των αναρχικών στην Ισπανία το 1936 να μην κρατήσουν την εξουσία (όχι το κράτος) στα χέρια τους, να μην καταστρέψουν το κράτος που είχε παραλύσει λόγω του φρανκικού πραξικοπήματος τουλάχιστον στις περιοχές που έλεγχαν (Καταλονία – Βαρκελώνη), αλλά να συνεργαστούν μαζί του, δηλαδή με την κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου, οδήγησε σταδιακά στην καταστολή των επαναστατικών κατακτήσεων (κολεκτιβοποίηση και κοινωνικοποίηση της βιομηχανίας και της γης από τους εργάτες και τους αγρότες) το 1937 και τελικά στη νίκη του Φράνκο το 1939.

Σε αυτήν την περίπτωση η αιχμή του δόρατος της αντεπανάστασης ήταν οι σοσιαλιστές και οι κομμουνιστές, οι πράκτορες του Στάλιν και οι λοιπές "δημοκρατικές δυνάμεις". Και στις δύο περιπτώσεις αποδείχτηκε ότι το κράτος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ούτε καν προσωρινά ως απελευθερωτικό εργαλείο, πρέπει να καταστρέφεται άμεσα και να μην δίνεται κανένα περιθώριο ανασύστασης ή αναβίωσής του.

Η ιστορική εμπειρία, από την Παρισινή Κομμούνια του 1871 ως την Ισπανική Επανάσταση του 1936 –την τελευταία προλεταριακή επανάσταση μιας ιστορικής περιόδου (1848-1939)–, παρά τις αποτυχίες που είχαν αυτές οι επαναστάσεις, διέψευσαν ότι δεν υπάρχουν εφαρμόσιμες ιδέες και προτάσεις για να φτιαχτεί πραγματικά μία ελεύθερη κοινωνία χωρίς κράτος, χωρίς κοινωνικές τάξεις, χωρίς κοινωνικές, εθνικές ή φυλετικές διακρίσεις ή διακρίσεις φύλου.

Στην πραγματικότητα οι επαναστάσεις αυτής της περιόδου ήταν μισές επαναστάσεις που δεν ολοκληρώθηκαν ή διαστρεβλώθηκαν λόγω καταστροφικών επιλογών, λαθών και αρνητικών συγκυριών και επιβεβαιώνουν τη ρήση του Σαιν Ζυστ στην Γαλλική Επανάσταση ότι "όποιος κάνει μισές επαναστάσεις σκάβει τον τάφο του".

Από τον β' παγκόσμιο πόλεμο και μετά ο κόσμος και η κοινωνία έχουν αλλάξει ριζικά. Ο καπιταλισμός εφόσον δεν ανατράπηκε από το εργατικό κίνημα, μετασχηματίζει διαρκώς την κοινωνία αποδεικνύοντας την ικανότητά του να εξελίσσεται και να αλλάζει ταυτόχρονα τον κόσμο και τις συνθήκες που ζούμε.

Ο μαρξισμός διαψεύστηκε για τη θεωρία της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων ως προϋπόθεση για τον σοσιαλισμό και για το ότι ο καπιταλισμός εξάντλησε την δυναμική του. Υπάρχει μια διαρκής τεχνολογική εξέλιξη, όπως π.χ. η επανάσταση της πληροφορικής, του αυτοματισμού και της ρομποτικής, με αποτέλεσμα η παραδοσιακή εργατική βιομηχανική τάξη να συρρικνώνεται και να μην παίζει τον "ιστορικό ρόλο" που είχε κάποτε, ένα ρόλο για τον οποίον υπήρχαν διαφωνίες στο εσωτερικό του παλιού επαναστατικού κινήματος. Επίσης, η παρακμή στα τέλη της δεκαετίας του '70 του κεϋνσιανού μοντέλου κρατικής παρέμβασης στην οικονομία που κυριάρχησε μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο και η κατάρρευση του "υπαρκτού σοσιαλισμού" το 1989-1991 είχε ως αποτέλεσμα την παγκοσμιοποίηση του καπιταλισμού, η οποία πήρε εκρηκτικές διαστάσεις την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα και στις αρχές του 21^{ου}, καθώς στηρίχτηκε στην ξέφρενη κούρσα της ανάπτυξης με ατμομηχανή τις τράπεζες και την οικονομία του χρέους.

Σημαντικότερη συνέπεια της συνεχούς καπιταλιστικής ανάπτυξης μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο είναι η βαθιά και σοβαρή οικολογική κρίση που μαστίζει τον πλανήτη και έχει ως αποτέλεσμα, παρά τις προειδοποιήσεις για μη αναστρέψιμες πλέον βλάβες (άνοδος της θερμοκρασίας, λιώσιμο των πάγων, ακραία καιρικά φαινόμενα, αφανισμό ειδών, ερημοποίηση-ξηρασία), να απειλεί την επιβίωση της ανθρωπότητας και όλων των ειδών. Επίσης, μετά από μια περίοδο αλυσιδωτών κρίσεων που ξεκινάει από τη δεκαετία του 1970, ο καπιταλισμός από το 2008 και μετά βιώνει τη μεγαλύτερη κρίση στην ιστορία του, γεγονός που έχειβάλει φρένο στην παγκοσμιοποίηση και έχει μειώσει το διεθνές εμπόριο και την ανάπτυξη.

Η οικονομική και η οικολογική κρίση είναι αποτελέσματα του ίδιου παράγοντα: της ύπαρξης του καπιταλιστικού συστήματος και της ιεραρχικής και ταξικής δομής της κοινωνίας.

Η χωρίς όρια ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, η υποταγή της φύσης στον άνθρωπο, η εκμετάλλευση και η καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο, η εργαλειοποίηση ανθρώπων και ζώων, γης και περιβάλλοντος, η αλόγιστη υπεράντληση φυσικών πόρων, το κινήγι για κέρδος και εξουσία είναι πράγματα αλληλοσυνδεδεμένα και αλληλοεξαρτώμενα.

Με λίγα λόγια η ύπαρξη του κεφαλαίου και του κράτους ως μηχανισμού που επιβάλλει την κυριαρχία του κεφαλαίου, την ιεραρχία και τις ταξικές διαιρέσεις, είναι η αιτία των δεινών της ανθρώπινης κοινωνίας, αλλά και η αιτία των δεινών του πλανήτη, η αιτία της

εξαφάνισης μέρους της χλωρίδας και της πανίδας που είναι αναγκαία για τη φυσική ισορροπία.

Η μόλυνση του περιβάλλοντος, η ερημοποίηση, οι φυσικές καταστροφές που προκαλούνται από το φαινόμενο του θερμοκηπίου, είναι οι σύγχρονες αιτίες που μεγάλες περιοχές του πλανήτη γίνονται μη βιώσιμες και εγκαταλείπονται μαζικά από τους ανθρώπους. Η καταστροφή του περιβάλλοντος και οι επιπτώσεις του έχουν δημιουργήσει το νέο μεταναστευτικό ρεύμα που προστίθεται και μεγεθύνει αυτό που οι αιτίες του βρίσκονται σε αμιγώς οικονομικές αιτίες, συμπεριλαμβανομένων και των καταστροφικών οικονομικών πολιτικών του υπερεθνικού κεφαλαίου. Θα λέγαμε πως σε πλείστες περιπτώσεις οι περιβαλλοντικοί παράγοντες έρχονται ως απόρροια άμεσων οικονομικών παρεμβάσεων εκμετάλλευσης ανθρώπων και φύσης, καθιστώντας αδιαχώριστες τις οικονομικές-καπιταλιστικές αιτίες της μετανάστευσης από την οικολογική κρίση. Στα παραπάνω προστίθενται τα μεγάλα προσφυγικά ρεύματα που δημιουργούνται λόγω του πολέμου. Σήμερα, οι πολυδιάστατες καταστροφικές επιπτώσεις της καπιταλιστικής λειτουργίας έχουν γεννήσει το μείζον για πολλές χώρες μεταναστευτικό πρόβλημα, για το οποίο όχι μόνο δεν υπάρχει καμία προοπτική επίλυσής του μέσα στα πλαίσια του υπάρχοντος οικονομικού και πολιτικού συστήματος, αλλά αντιθέτως, θα γίνεται όλο και μεγαλύτερο. Ενώ το ίδιο κυρίαρχο οικονομικό-πολιτικό πλαίσιο θα μεγεθύνει συνεχώς το πρόβλημα, οι πολιτικές εξουσίες θα στρέφονται όλο και πιο βαθιά στην τακτική αποκλεισμού των μεταναστών και προσφύγων, τα κράτη θα οχυρώνονται για να τους κρατήσουν εκτός των γεωγραφικών ορίων τους και ο ρατσισμός, ξεκινώντας από πάνω θα διαβρώνει όλο και πιο βαθιά τις κοινωνίες. Εκατομμύρια άνθρωποι έχουν ήδη μετατραπεί σε απόβλητα του καπιταλισμού και της κρατικής βίας, αντιμετωπίζονται ως τέτοια (ως απόβλητα) από το ίδιο το σύστημα που ευθύνεται για το φαινόμενο και οι πολιτικές ελίτ υποδαυλίζουν αντικοινωνικά και ρατσιστικά αντανάκλαστικά σε μια κοινωνική βάση που βυθίζεται και η ίδια από τις επιπτώσεις της καπιταλιστικής κρίσης. Αποτέλεσμα αυτής της ιστορικής εξέλιξης είναι φτωχοί να στρέφονται ενάντια σε πιο φτωχούς, στους παρίες του παγκοσμιοποιημένου συστήματος οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Αποτέλεσμα της εξέλιξης του σύγχρονου “πολιτισμού” είναι ένα κοινωνικό και πολιτισμικό τέλμα.

Η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, η επέκταση και η ισχυροποίηση του καπιταλισμού έφερε πολλαπλασιασμό των οικονομικών κρίσεων με αυξανόμενη ένταση και με καταστροφικές επιπτώσεις για τους λαούς, διεύρυνε στον έσχατο βαθμό τις κοινωνικές και ταξικές ανισότητες, έσπειρε παντού την πείνα και την περιθωριοποίηση, πέταξε στον Καιάδα δισεκατομμύρια ανθρώπους ανά τον πλανήτη τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ υποδαύλισε πολέμους που έπνιξαν στο αίμα ολόκληρες χώρες. Αν όλες οι παραπάνω καταστροφικές συνέπειες του καπιταλισμού και του κράτους δεν μπορούν να γίνουν ο συναγερμός για να ανατρέψουμε το σύστημα που τα γεννά, η καταστροφή του πλανήτη μας πρέπει να γίνει.

Ως αναρχικοί δεν πιστεύαμε ούτε πιστεύουμε ότι υπάρχει κάποιο τελικό στάδιο του καπιταλισμού, από το οποίο ξεκινά ο “μαρασμός” και η αποσύνθεσή του”, αφού αυτός, ερήμην επαναστατικών κινημάτων να τον απειλούν, θα βρίσκει τρόπους να ανασυντίθεται εις βάρος πάντα των πιο αδύναμων κοινωνικά.

Αυτό όμως που αναμφισβήτητα συνιστά τα όρια του καπιταλισμού, είναι η καταστροφή του πλανήτη μας. Μια καταστροφή που ήδη έχει προκαλέσει μη αναστρέψιμες βλάβες στο περιβάλλον μας και που οδηγεί την ανθρωπότητα στο σημείο μηδέν.

Η αντιστροφή αυτής της καταστροφικής πορείας είναι σαφές πλέον σε όλο και περισσότερους ανθρώπους πως δεν μπορεί να επιτευχθεί με ημίμετρα, με υποκρισίες, με τεχνάσματα της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Η αντιστροφή αυτής της καταστροφικής πορείας προϋποθέτει την εκ θεμελίων ανατροπή του καπιταλισμού και όλων των σχέσεων καταπίεσης και εκμετάλλευσης ανθρώπων και φύσης που αυτό το σύστημα παράγει, προϋποθέτει την ανατροπή του κράτους, προϋποθέτει την ανατροπή του πολιτικού συστήματος της αντιπροσωπευτικής “δημοκρατίας”. Προϋποθέτει μια παγκόσμια κοινωνική επανάσταση που θα διασφαλίζει την κοινωνική ισότητα και την πολιτική ελευθερία για όλους τους ανθρώπους, που θα καταργήσει κάθε είδους ιεραρχίες και διαχωρισμούς, που θα πετάξει μια για πάντα εκτός των κοινωνικών σχέσεων το κυνήγι του κέρδους και του προσωπικού πλουτισμού. Που θα καταφέρει να επανασυνδέσει ένα αδιάσπαστο όλον την ανθρώπινη ζωή και κοινωνική οργάνωση με τη φύση.

Σε σχέση με το ταξικό ζήτημα και το επαναστατικό υποκείμενο

Όσον αφορά το ταξικό ζήτημα και το ζήτημα του "επαναστατικού υποκειμένου" η επιμονή σε έναν ταξικό πόλεμο με αποκλειστική πρωτοπορία τον προλετάριο-βιομηχανικό εργάτη είναι σήμερα αναχρονιστική και αδιέξοδη. Το ζήτημα παρουσιάζει μια πολυπλοκότητα και μια ανομοιογένεια σε παγκόσμιο επίπεδο. Η τάξη των βιομηχανικών εργατών έχει συρρικνωθεί από την ίδια την ανάπτυξη των μέσων παράγωγης στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικά χώρες. Στην Ευρώπη, την Βόρεια Αμερική και την Ιαπωνία, μεγάλες βιομηχανικές μονάδες λειτουργούν αυτοματοποιημένα. Αντιθέτως σε χώρες όπως της Ασίας - π.χ. Κίνα, Ινδία - οι βιομηχανικοί εργάτες βρίσκονται σε συνθήκες που μοιάζουν με αυτές της πρώτης βιομηχανικής περιόδου: Εξοντωτικά ωράρια, κακοπληρωμένες δουλειές, απαράδεκτες συνθήκες εργασίας, παιδική εκμετάλλευση, συνθήκες δουλεμπορίου. Χάρη σε αυτές τις συνθήκες, χώρες όπως η Κίνα ή η Ινδία γνώρισαν –ιδίως η Κίνα– πρωτοφανείς ρυθμούς ανάπτυξης τις τελευταίες δεκαετίες και μπήκαν στο κλαμπ των ισχυρότερων βιομηχανικών χωρών, με την Κίνα να έχει ξελιχθεί στο παγκόσμιο εργοστάσιο και την 2η μεγαλύτερη βιομηχανική χώρα μετά τις ΗΠΑ.

Στην Ελλάδα, η οικονομία στηρίζεται κυρίως στη κατανάλωση, στο εμπόριο και στον τομέα των υπηρεσιών και λιγότερο στο τομέα της πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής. Ναι μεν το ταξικό ζήτημα είναι αδιαχώριστο με ένα πολιτικό αγώνα για την καθεστωτική ανατροπή, πλην όμως οφείλει να προσδιοριστεί με βάση τις σύγχρονες συνθήκες, ώστε να μην είναι μια ανάλυση και μια επαναστατική πρόταση εκτός τόπου και χρόνου.

Η έννοια του προλετάριου (έννοια προερχόμενη από την ταξική διάρθρωση της αρχαίας Ρώμης που αφορούσε σε όσους βρίσκονταν στην κατώτερη κοινωνική τάξη των ελεύθερων πολιτών (πληβείων) που δεν είχε εισοδήματα και που εισέφερε στο κράτος μόνο μέσω των παιδιών τους τα οποία υπηρετούσαν στο στρατό της Ρώμης), χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα από τους μαρξιστές για να προσδιορίσει όσους ζούσαν μόνο από τη μισθωτή εργασία πουλώντας την εργατική - χειρωνακτική δύναμή τους και δεν είχαν ιδιοκτησία.

Από τους μαρξιστές "εξορίστηκε" από την ιδιότητα του "επαναστατικού υποκειμένου" η μεγάλη μάζα της αγροτιάς που ήταν και η μεγαλύτερη κοινωνική τάξη την εποχή της πρώτης βιομηχανικής περιόδου τον 19ο αιώνα και που πήρε μέρος στις περισσότερες κοινωνικές επαναστάσεις είτε στην Ευρώπη (Ρωσική και Ισπανική Επανάσταση) είτε στη Μεξικάνικη Επανάσταση είτε στις αντιαποικιακές και εθνικοαπελευθερωτικές επαναστάσεις του Τρίτου Κόσμου μετά τον β' Παγκόσμιο Πόλεμο (Κίνα, Αλγερία, Βιετνάμ, Κούβα). Επίσης

"εξορίστηκε" από το "επαναστατικό υποκείμενο" το φτωχότερο και πιο εξαθλιωμένο κοινωνικό τμήμα των πόλεων –καθώς σύμφωνα με τους μαρξιστές– η "εξαθλίωσή τους δεν τους επιτρέπει να διαμορφώσουν ταξική συνείδηση"– και ονομάστηκε περιφρονητικά από τον Μαρξ "λούμπεν προλεταριάτο" από την γερμανική λέξη lumpen που σημαίνει "κουρέλια".

Σήμερα η έννοια του προλετάριου που εξυπηρετούσε μια συγκεκριμένη ανάλυση για την ταξική σύγκρουση και την προοπτική μιας επαναστατικής αλλαγής, είναι μεν φορτισμένη από το νόημα και την χρησιμότητα που είχε για τους εμπνευστές της, πλην όμως σήμερα χρησιμοποιείται από πολλούς λαμβάνοντας ευρύτερο χαρακτήρα συμπεριλαμβάνοντας με τον χαρακτηρισμό αυτό τους μισθωτούς που δεν είναι αποκλειστικά βιομηχανικοί εργάτες, αλλά όλους όσους ζουν από την μισθωτή εργασία και βρίσκονται στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα.

Σήμερα στα κοινωνικά στρώματα που ασφυκτιούν κάτω από την εξουσία και την οικονομική βία του κεφαλαίου και του κράτους συμπεριλαμβάνονται άνθρωποι με διαφορετικά κοινωνικο-ταξικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες: Από τους περιθωριοποιημένους και τους κοινωνικά αποκλεισμένους παρίες των σύγχρονων κοινωνιών, ανέργους, υποαπασχολούμενους part-time ανασφάλιστους εργαζόμενους κάθε είδους που στην εποχή μας δημιουργούν ένα όλο και πιο πολυπληθές κοινωνικό στρώμα, χαμηλόμισθους εργαζόμενους έως τους μικρομεσαίους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, βιοτέχνες και τους μικρομεσαίους αγρότες που αδυνατούν να έχουν εισοδήματα ικανά να τους βγάλουν από την κοινωνική βαθμίδα αυτών που "έχουν τα βασικά της επιβίωσης".

Για μας το ταξικό ζήτημα και το ζήτημα του "επαναστατικού υποκειμένου", σε ποιούς κοινωνικά απευθυνόμαστε ως κίνημα, είναι ενιαίο. Και αφού μιλάμε για ταξικό αγωνιστικό υποκείμενο, εννοούμε τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις, τους μισθωτούς εργαζόμενους αλλά και τους μικρομεσαίους. Όμως δεν πιστεύουμε σε κάποια ειδική τάξη που αποτελεί το "επαναστατικό υποκείμενο". Σαφέστατα και ένα επαναστατικό κίνημα απευθύνεται στα κοινωνικά στρώματα από τη μέση και κάτω της κοινωνικής και ταξικής διαστρωμάτωσης, αλλά αυτό είναι διαφορετικό από το να μιλάμε για μια ειδική τάξη που θα είναι το "επαναστατικό υποκείμενο".

Επαναστατικό υποκείμενο είναι αυτός που έχει συνείδηση επαναστατική. Συνείδηση και ανάλυση της εποχής του, συνείδηση του ρόλου του ως τέτοιου που μπορεί να παίξει τον ρόλο που έχει ο πυροκροτητής στις εκρηκτικές ύλες. Συνείδηση που περιλαμβάνει συγκεκριμένες πολιτικές προτάσεις που απευθύνονται στα λαϊκά στρώματα, στην τάξη των μισθωτών, των φτωχών κλπ.

Άρα επαναστατικό υποκείμενο για μας είναι οι ίδιοι οι συνειδητοί επαναστάτες και όχι κάποια τάξη στο σύνολό της. Και ρόλο επαναστατικού υποκειμένου και πρωτοπορίας έχουν τα επαναστατικά κινήματα, όπως έχει δείξει η ίδια η ιστορία ως τα πιο συνειδητοποιημένα κομμάτια του λαού. Και λαός δεν είναι μια συγκεκριμένη τάξη ειδικά σήμερα που η ταξική διαστρωμάτωση είναι πιο πολύπλοκη από παλιά.

Σαφέστατα οι επαναστάτες απευθύνονται στο λαό, τους φτωχούς, τους μισθωτούς εργαζόμενους γιατί αυτά τα κομμάτια έχουν υλικό και ηθικό συμφέρον από μια ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή. Όμως το ζήτημα της κοινωνικής απεύθυνσης, αν και σχετίζεται, δεν είναι το ίδιο με το ζήτημα του ποιος είναι το επαναστατικό υποκείμενο. Για μας ξεκάθαρα επαναστατικό υποκείμενο είναι οι συνειδητοί επαναστάτες και τα επαναστατικά κινήματα.

Με τα ποσοστά φτώχειας στην Ελλάδα να έχουν αυξηθεί δραματικά από το '10 και μετά, χωρίς να δείχνουν τάσεις σημαντικής μείωσης, με το 30% του πληθυσμού να βουλιάζει μέσα στη φτώχεια και με ένα 40% να βρίσκεται στα όριά της, με δυο λόγια με μια κοινωνική πλειοψηφία να ζει είτε στην απόλυτη είτε στη σχετική εξαθλίωση είτε να δυσκολεύεται να ικανοποιήσει βασικές στην εποχή μας ανάγκες διαβίωσης, αντιλαμβανόμαστε ότι το κοινωνικό πεδίο της απεύθυνσής μας είναι ιδιαιτέρως διευρυμένο.

Σε αυτό θα πρέπει να συμπεριλάβουμε και την απουσία νεοφιλελεύθερης συναίνεσης που ισοπεδώθηκε με την κρίση του 2010 και αδυνατεί να επανέλθει, την βαθιά κρίση στις συνειδήσεις του αντιπροσωπευτικού συστήματος διακυβέρνησης, τη διάχυτη αντιπάθεια απέναντι στους πλούσιους και τους πολιτικούς, καθώς και την αυξανόμενη τάση εναντίωσης στον καπιταλισμό και το κυνήγι του κέρδους που αναδύεται λόγω της καταστροφής του περιβάλλοντος.

Συνεπώς, θα ήταν όχι απλώς επισφαλές, αλλά και μάταιο να αναζητήσουμε σε κάποια κοινωνική ομάδα τα χαρακτηριστικά αυτά με τα οποία θα την αναγάγουμε ως το "ελπιδοφόρο επαναστατικό υποκείμενο", δηλαδή την "πρωτοπορία μιας κοινωνικής επανάστασης". Τέτοιες απόπειρες εξάλλου, και κατά το παρελθόν έχουν αποτύχει, όπως μας δείχνουν τα επαναστατικά εγχειρήματα στην ιστορία.

Ένα σύγχρονο επαναστατικό κίνημα δεδομένου των τεράστιων αλλαγών σε όλα τα επίπεδα τις τελευταίες δεκαετίες, οφείλει να μην αναπαράγει αναλύσεις και θέσεις του παρελθόντος που είχαν αναπτυχθεί σε διαφορετικές συνθήκες και είχαν αμφισβητηθεί ακόμα και στην εποχή τους και που σήμερα είναι εντελώς ξεπερασμένες.. Θέσεις που αφορούν την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων ως προϋπόθεση για την αταξική κομμουνιστική κοινωνία, τον "ηγεμονικό" ρόλο της βιομηχανικής εργατικής τάξης ως "επαναστατικό υποκείμενο", τον επαναστατικό ρόλο του συνδικαλισμού (αναρχοσυνδικαλισμός), την θεωρία του λαϊκού κράτους ως ενδιάμεσου μεταβατικού σταδίου κλπ.

Σήμερα ακόμα και αν εξακολουθούμε να πιστεύουμε στον ιστορικό ρόλο της ταξικής πάλης, οφείλουμε να δούμε τους προλετάριους όχι αποκλειστικά και μόνο με ταξικά κριτήρια, αλλά ως ανθρώπους που πρέπει να χειραφετηθούν. Ως χειραφετημένα άτομα και όχι ως μάζες. Ο προορισμός μιας απελευθερωμένης κοινωνίας οφείλει να είναι η ελεύθερη κοινότητα (Κομμούνα) και όχι μια ομοσπονδία εργοστασίων έστω και αυτοδιαχειριζόμενων. Γιατί μια τέτοια ομοσπονδία παίρνει ένα μέρος από την κοινωνία, αυτό της εργασίας και της παραγωγής, δηλαδή το οικονομικό της τμήμα και το πραγματώνει μέσα στην ολότητα της κοινωνίας.

Ούτως ή άλλως ο καπιταλισμός έχει εξελιχθεί, έχει καταλάβει, εμπορικοποιήσει και εκμεταλλευτεί το 100% του κοινωνικού εδάφους και του χρόνου – 24ωρου και όχι μόνο το κομμάτι της παραγωγής και της βιομηχανίας. Άρα θα πρέπει τα κριτήρια ενός σύγχρονου επαναστατικού κινήματος να μην είναι αμιγώς οικονομικά ή με κριτήριο τη θέση του καθενός στην παραγωγική διαδικασία αλλά και κοινωνικά. Για αυτό έχουν παρουσιαστεί και αλλά κοινωνικά υποκείμενα τις τελευταίες δεκαετίες στο αγωνιστικό στερέωμα: γυναίκες, νεολαία, μαθητές, φοιτητές, άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, καταπιεσμένες εθνότητες και λαοί (ιθαγενείς, Κούρδοι) κλπ.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ

Η επεξεργασία και κατάθεση προτάσεων είναι προϋπόθεση για το επαναστατικό κίνημα.

Για εμάς, για τον Επαναστατικό Αγώνα, δεν μπορεί να υπάρξει αγώνας ούτε επαναστατικό κίνημα για την ανατροπή του κεφαλαίου και του κράτους, αν δεν υπάρχουν συγκεκριμένες επαναστατικές θέσεις και προτάσεις. Προτάσεις που να μπορούν να εμπνεύσουν και να πείσουν όσο γίνεται περισσότερους ανθρώπους και κοινωνικά κομμάτια ότι είναι ρεαλιστικό να υπάρχει μια διαφορετική κοινωνική οργάνωση πέρα από το κεφάλαιο και το κράτος και να υποδεικνύουν τον τρόπο που μια τέτοια κοινωνία μπορεί να δημιουργηθεί.

Στην Ελλάδα την περίοδο που η χώρα χτυπήθηκε από την παγκόσμια συστημική κρίση και το καθεστώς έφθασε στο χείλος της άτακτης χρεοκοπίας και κατάρρευσης το 2010 –περίοδο που σημάδεψε η γενικευμένη απονομιμοποίηση του οικονομικο-πολιτικού συστήματος από μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού τα οποία πολιορκήσαν το κοινοβούλιο επανειλημμένα το 2010-2012– χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία για μια κοινωνική Επανάσταση, ευκαιρία για την οποία προειδοποιούσαμε ήδη από το 2009, ένα χρόνο πριν την υπαγωγή της χώρας στο μνημονιακό πρόγραμμα του ΔΝΤ, της ΕΚΤ και της Ε.Ε.

Η κυριότερη αιτία για το γεγονός ότι χάθηκε αυτή η ιστορική ευκαιρία και το οποίο το έχουμε επισημάνει, είναι ότι δεν υπήρξε η κοινή πολιτική συνείδηση από μια οργανωμένη πολιτική δύναμη ή αλλιώς από ένα επαναστατικό κίνημα για την αναγκαιότητα να επιχειρηθεί η ανατροπή του καθεστώτος τη δεδομένη χρονική στιγμή και να προχωρήσουμε σε μια επανάσταση, η οποία επανάσταση για να επιχειρηθεί προϋποθέτει την ύπαρξη συγκροτημένων θέσεων και προτάσεων για μια επαναστατική οργάνωση τη κοινωνίας. Για να επιχειρηθεί η ρήξη με το υπάρχον σύστημα εξουσίας κατά τη γνώμη μας απαιτείται η υιοθέτηση της ένοπλης δράσης τόσο ως μέσο επίτευξης τη ρήξης αυτής όσο και ως μέσου περιφρούρησης των όποιων επαναστατικών κεκτημένων. Αντιθέτως, η οργανωμένη συστημική προπαγάνδα που διοχετεύονταν όλα αυτά τα χρόνια από τα media, τα κανάλια, τις εφημερίδες, τους δημοσιογράφους, τους καθεστωτικούς πολιτικούς και τα κόμματα, επανλάμβανε συνεχώς το δίλημμα “μνημόνιο ή καταστροφή” και ότι το “μνημόνιο” είναι μονόδρομος.

Απέναντι σε αυτό δεν υπήρχε καμία ρεαλιστική αντιπρόταση από κανέναν. Οι σοσιαλδημοκρατικές προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ που ευαγγελιζόταν πριν τις εκλογές του 2015, ήταν αδύνατον να εφαρμοστούν στις υπάρχουσες συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και του διεθνούς καπιταλισμού, γεγονός που τονίζαμε από το 2014 όταν έκανε ο Επαναστατικός Αγώνας την επίθεση στην Τράπεζα της Ελλάδας και το γραφείο του ΔΝΤ. Τελικά ο ΣΥΡΙΖΑ όταν κατέλαβε το κράτος, κατέληξε μια ακόμα νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση που ψήφισε 2 “μνημόνια”. Ελάχιστα ρεαλιστικά επίσης, ακούγονται τα φληναφήματα του ΚΚΕ περί “λαϊκής οικονομίας” και “λαϊκής εξουσίας” που αντιστοιχούν στις συνθήκες του “υπαρκτού σοσιαλισμού”, όπου η εργατική τάξη και η αγροτιά είναι υπόδουλοι και δουλοπάροικοι του κράτους. Από την άλλη ο α/α χώρος δεν είχε καμία αντιπρόταση και ρίχνει την ευθύνη της παραίτησης και της κοινωνικής ήττας μετά το 2012 στην ίδια την κοινωνία γενικά, σε όλους δηλαδή, πλην του εαυτού του.

Η επιβολή του “μνημονίου” και η κρίση αντιμετωπίστηκαν επιφανειακά ως “καλή αφορμή για ωραία ξεγερασιακά γεγονότα” και χάθηκε η ουσία αυτής της κορυφαίας για το τόπο ιστορικής περιόδου που θα μπορούσαμε να συμπυκνώσουμε ως εξής: Η χώρα εισήλθε σε ένα οικονομικό - πολιτικό - κοινωνικό αδιέξοδο που η υπέρβασή του ήταν αδύνατον να γίνει από οποιαδήποτε πολιτική δύναμη η οποία δεν ήταν διαθέσιμη να προχωρήσει σε καθολική ρήξη με τους δανειστές και κατ’ επέκταση με το πολιτικό-οικονομικό σύμπλεγμα εξουσίας

συνολικά. Προκειμένου να γίνει άμεσα κατανοητή αυτή η συνθήκη, προϋπέθετε την βαθιά κατανόηση των ιστορικών γεγονότων που την συνόδευαν. Και προκειμένου να μπορεί να διεξαχθεί μια αποτελεσματική δράση που να δίνει διέξοδο στο αδιέξοδο που είχε επέλθει ο τόπος, προϋπέθετε ένα κατανοητό και κοινωνικοποιήσιμο πολιτικό σχέδιο κοινωνικής μετάβασης έξω από το καταστροφικό πλαίσιο που επέβαλε η οικονομική και πολιτική εξουσία με τις συμβάσεις δανεισμού. Με δύο λόγια προϋπέθετε την ύπαρξη ενός σχεδίου για έναν επαναστατικό κοινωνικό μετασχηματισμό.

Γιατί όμως ο α/α χώρος στην Ελλάδα δεν είχε και δεν έχει προτάσεις και θέσεις κοινωνικά εφαρμόσιμες για μια άλλη κοινωνική οργάνωση που θα αντικαταστήσει το κεφάλαιο και το κράτος; Γιατί δεν εξελίχθηκε σε ένα επαναστατικό κίνημα;

Γιατί πιθανόν, τηρουμένων των αναλογιών και των διαφορετικών και αντιθετικών τάσεων στο εσωτερικό του, δεν πιστεύει σε κάποιου είδους κοινωνική επανάσταση ή έχει διαστρεβλωμένη άποψη για το τι είναι επανάσταση.

Για παράδειγμα, υπάρχουν απόψεις οργανωμένων κομματιών στον α/α χώρο ότι η επανάσταση είναι μια κοινωνική εμπειρία άλλων εποχών ή ότι είναι “πολιτική ματαιότητα” για την εποχή μας. Επίσης, δεν υπάρχουν ρεαλιστικές θέσεις και προτάσεις απέναντι στο ακανθώδες ζήτημα της εξουσίας πέρα από συνθηματολογικές αναφορές ενάντια στο κράτος, την κυβέρνηση και ενάντια σε κάθε μορφή και είδος εξουσία. Υπάρχουν στρεβλώσεις που είναι κυρίαρχες σήμερα και που υπάρχουν ίσως από πολύ παλιά, από την εμφάνιση των αναρχικού κινήματος, όπως η εξομοίωση της έννοιας της εξουσίας και του κράτους, η εξομοίωση της κυβέρνησης με το κράτος, η επικράτηση αντιστορικών θέσεων, όπως ότι οι αναρχικοί δεν μπορούν να έχουν εκπροσώπους, ακόμα και ότι δεν ψηφίζουν γενικά, ή ότι μια ελευθεριακή κοινωνική οργάνωση δεν μπορεί να βασίζεται σε εκπροσώπους (με την ανάθεση) που είναι γνωστό χαρακτηριστικό των αστικών κοινοβουλευτικών θεσμών. Επίσης, έχουν επικρατήσει τις τελευταίες δεκαετίες διάφορες μετααναρχικές και μεταδομιστικές θεωρίες, όπου σύμφωνα με αυτές σημασία δεν έχει τόσο ο αγώνας εναντίον του κράτους ως κεντρικού μηχανισμού κυριαρχίας, αφού άλλωστε το σύστημα δεν έχει “καρδιά” ή “κέντρο” γιατί η “εξουσία είναι διάχυτη σε κάθε πτυχή της κοινωνίας”. Έτσι σημασία έχουν οι αγώνες –που τις περισσότερες φορές διεξάγονται αποσπασματικά και διαχωρισμένα μεταξύ τους, ανάλογα με τις προτεραιότητες που βάζει η κάθε τάση ή το άτομο– εναντίον μιας μορφής εξουσίας που π.χ. έχουν αναφορά στην πατριαρχία και τον σεξισμό, τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και τα ζώα (οικολογία–αντισιπισμός), το στρατό, την πυρηνική ενέργεια κλπ.

Όλα τα παραπάνω έχουν οδηγήσει τους σημερινούς αναρχικούς και αντιεξουσιαστικούς χώρους να μοιάζουν περισσότερο με χώρους διαμαρτυρίας παρά με επαναστατικά κινήματα που άνετα μπορούν να αφομοιωθούν ακόμα και με κρατικές-κυβερνητικές πολιτικές, όπως έχει καταφέρει η κυβέρνηση Σύριζα μετά το 2015 με κάποια κομμάτια του α/α χώρου.

Ο αναρχισμός μοιάζει σήμερα περισσότερο με μια ατομικιστική “φιλοσοφική” τάση που προωθεί την αυτονομία και τον εγωκεντρισμό του ατόμου, την “απελευθέρωσή του από κάθε είδους καταναγκασμό”, η οποία στην πραγματικότητα είναι μια τάση της φιλελεύθερης σκέψης και κομμάτι της αστικής ιδεολογίας και όχι μια τάση που προτείνει μια διαφορετική ρεαλιστική κοινωνική οργάνωση που θα αντικαταστήσει το κεφάλαιο και το κράτος. Δεν είναι τυχαίο εξ’ άλλου, ότι μια ενίσχυση του ατομικισμού που παρατηρείται στους χώρους αντίστασης τα τελευταία χρόνια, είναι σύγχρονη με την επικυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού που σάρωσε τις όποιες κοινωνικές και πολιτικές δομές υπήρχαν, οι οποίες ασκούσαν έναν έλεγχο στο κεφάλαιο και τις λειτουργίες του, διακήρυξε το “τέλος

της κοινωνίας” (βλ. δήλωση Μ. Θάτσερ: “δεν υπάρχει κοινωνία υπάρχουν άτομα και οι οικογένειές τους”) και ανήγαγε σε υπέρτατη “αξία” το κυνήγι του ατομικού οφέλους, τη δράση του ατόμου για την ικανοποίηση των συμφερόντων του, αξία που διαπότισε βαθιά τον σύγχρονο άνθρωπο. Όμως αυτά τα χαρακτηριστικά που κυριαρχούν σήμερα στους αναρχικούς - αντιεξουσιαστικούς χώρους –ο ατομικισμός, ο υπαρξισμός, ο μεταδομισμός–, δεν ίσχυαν κάποτε ή τουλάχιστον ήταν πιο “περιθωρικά”, ιδιαίτερα σε κάποιες περιπτώσεις όπως στην Ισπανία όπου ο αναρχισμός υπήρξε ένα αυθεντικό λαϊκό προλεταριακό κίνημα εκατομμυρίων εργατών και αγροτών ή στην Γαλλία που ήταν η κοιτίδα του αναρχοσυνδικαλισμού ή επαναστατικού συνδικαλισμού.

Σήμερα έννοιες όπως του λαού ή της εργατικής τάξης θεωρούνται από κάποιους άλλους είτε “παρωχημένες” είτε ως “αφαιρετικές αναφορές που δεν έχουν σχέση (sic) με την αναρχία αλλά με την αριστερά”, αποδεικνύοντας έτσι τη σύγχυση και την ιστορική άγνοια που έχουν κάποιοι στις μέρες μας που αυτοαποκαλούνται αναρχικοί.

Βέβαια ο αναρχισμός ποτέ δεν ήταν μια ομοιογενής θεωρία και ιδεολογία όπως ήταν οι ιδέες του Μαρξ, αν και ο μαρξισμός κατάντησε μια “θρησκεία” και διασπάστηκε σε τόσες τάσεις, όσοι ήταν και οι επίγονοί του (μαρξισμός-λενινισμός, τροτσκισμός, σταλινισμός, μαοϊσμός κλπ) που η κάθε μια εμφανιζόταν ως πιο “ορθόδοξη” σε σχέση με τις άλλες.

Οι απόψεις των αναρχικών που παρήγαγαν θεωρία για το κράτος, την ιδιοκτησία, τις τάξεις, το κεφάλαιο, την τεχνολογία κλπ, και το τι είδους κοινωνική οργάνωση θα αντικαταστήσει το κεφάλαιο και το κράτος, ήταν αρκετά διαφοροποιημένες μεταξύ τους αν όχι αντιθετικές σε κάποιες περιπτώσεις.

Π.χ. ο Προυντόν ήταν υπέρ της ατομικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Το πρόγραμμά του δεν ήταν καθόλου σοσιαλιστικό και αντικατόπτριζε περισσότερο τις προκαπιταλιστικές συνθήκες της εποχής του, τη χειροτεχνική και βιοτεχνική παραγωγή και τη μικρή αγροτική ιδιοκτησία, ενώ ήταν αντίθετος στον κολεκτιβισμό που πρέσβευε ο Μπακούνιν ή στον ελευθεριακό κομμουνισμό του Κροπότκιν.

Οι δύο κυριότερες τάσεις του αναρχισμού ήταν ο αναρχοσυνδικαλισμός που δοκιμάστηκε στην Ισπανία το 1936–’39 και ο αναρχοκομμουνισμός που δοκιμάστηκε είτε ευκαιριακά σε περιοχές της Ουκρανίας κατά τη διάρκεια της Ρώσικης Επανάστασης, εκεί που κυριαρχούσε ο Εξεγερτικός Επαναστατικός Στρατός του αναρχικού Μάχνο, είτε στην ισπανική ύπαιθρο στη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης (π.χ. Αραγονία, Ανδαλουσία, Λεβάντε, Καστίλη). Ο ατομικισμός ήταν μια περιθωριακή τάση του αναρχικού κινήματος με εμφανείς επιρροές από φιλοσόφους που δεν είχαν σχέση με την αναρχία όπως ο Μαξ Στίρνερ και ο Φρήντριχ Νίτσε.

Όμως το κοινό χαρακτηριστικό όλων των αναρχικών παρά τις διαφοροποιήσεις τους, ήταν η άρνηση του κράτους ως συγκεντρωτικού μηχανισμού εξουσίας που προάγει τις ταξικές και κοινωνικές διαιρέσεις, την ιεραρχία, την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Και πάνω σε αυτό συγκρούστηκαν –ιδιαίτερα ο Μπακούνιν– με τους μαρξιστές, αφού πάγια θέση των αναρχικών είναι ότι το κράτος πρέπει να καταργηθεί άμεσα ως το πρώτο καθήκον μιας επανάστασης ενώ οι μαρξιστές πιστεύουν ότι πρέπει να υπάρχει ένα μεταβατικό στάδιο, κατά το οποίο πρέπει η εργατική τάξη να καταλάβει το κράτος, να το μετατρέψει από αστικό σε “εργατικό” (δικτατορία του προλεταριάτου), με σκοπό να συντρίψει την αστική τάξη και όταν συντριβεί να αυτοκαταργηθεί το “εργατικό” κράτος και έτσι να περάσουμε στο “ανώτατο στάδιο του κομμουνισμού”, μια κοινωνία χωρίς τάξεις και χωρίς κράτος.

Ο Μπακούνιν διαφωνώντας σφόδρα με τη θεωρία του ενδιάμεσου και μεταβατικού σταδίου, είχε διατυπώσει ήδη από τη δεκαετία του 1860 την θέση ότι το κράτος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο, έστω και προσωρινά, για την απελευθέρωση της εργατικής τάξης και του λαού γιατί από τη φύση του είναι μια διαχωρισμένη εξουσία από την κοινωνία, είναι ένας καταπιεστικός μηχανισμός και ότι όποιος έχει καταλάβει τον κρατικό μηχανισμό, δεν παραιτείται οικειοθελώς από την εξουσία και τα προνόμιά του. Η λεγόμενη “δικτατορία του προλεταριάτου” θα καταλήξει δικτατορία επί του προλεταριάτου και σε ένα ακόμα πιο αυταρχικό καθεστώς από το παλιό. Στην ουσία είχε προγνώσει τον ολοκληρωτισμό των καθεστώτων της Σοβιετικής Ένωσης και του “υπαρκτού σοσιαλισμού”.

Ποτέ φυσικά, αυτοί που πήραν τη κρατική εξουσία σε αυτά τα καθεστώτα δεν την εγκατέλειψαν και δεν παρέδωσαν τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων στην εργατική τάξη, στον λαό ή την αγροτιά μετά το πέρας κάποιου, υποτιθέμενου, ενδιάμεσου και μεταβατικού σταδίου χρησιμοποιώντας διάφορα προσχήματα, όπως η ύπαρξη “εξωτερικών” ή “εσωτερικών” εχθρών που πρέπει να συντριβούν και γι’ αυτό χρειάζεται “προσωρινά” η χρησιμοποίηση καταπιεστικών μέτρων εναντίον τους. Γι’ αυτό ο Στάλιν, ο Μάο, η δυναστεία των Κιμ “εφεύρισκαν” συνεχώς εχθρούς ταξικούς ή εθνικούς, σαμποτέρ, προδότες, “αντεπαναστάτες”, προβοκάτορες, πράκτορες έτσι ώστε να δικαιολογούν και να δικαιώνουν τη δικτατορία τους.

Το κλειδί λοιπόν και για τις επαναστάσεις του καιρού μας και του μέλλοντος –όπως και για τις παλαιότερες που απέτυχαν– παραμένει η άμεση καταστροφή του κράτους και η θέση μας για το ζήτημα της εξουσίας και της διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων και με τι αντικαθιστούμε το κράτος για να δημιουργηθεί μια κοινωνία ισότητας και ελευθερίας, χωρίς τάξεις, χωρίς διακρίσεις όπου η διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων ή η εξουσία θα ασκείται και θα ελέγχεται από όλες και όλους: τους εργαζόμενους, τους ανθρώπους στις πόλεις, τις γειτονιές, τα χωριά, τους νεολαίους, τους εργάτες, τους αγρότες, τους μαθητές, τους φοιτητές, οποιαδήποτε ιδιότητα επαγγελματική ή μη έχει κάποια/ος.

Άρα θα πρέπει να επεξεργαστούμε με ποιες δομές αυτοδιεύθυνσης-αυτοδιαχείρισης ή λαϊκής εξουσίας θα αντικαταστήσουμε το κράτος ως συγκεντρωτικό μηχανισμό και πώς θα δημιουργήσουμε μια αποκεντρωτική κοινωνική οργάνωση που θα δίνει το δικαίωμα στη λήψη των αποφάσεων σε όλες και όλους και που θα καταργήσει την ιεραρχία, τις τάξεις και τις διακρίσεις κάθε είδους.

Όταν λέμε ότι είμαστε αναρχικοί-αντιεξουσιαστές, εννοούμε ότι είμαστε ενάντια στο κράτος οποιαδήποτε μορφή κι αν έχει αυτό. Ιστορικά ο αναρχισμός αναπτύχθηκε σε μια εποχή που είχε κάνει την εμφάνισή του το έθνος-κράτος ως η μορφή εξουσίας που επέλεξε η ανερχόμενη αστική τάξη για να εδραιώσει την κυριαρχία της.

Αν όμως δεν αντιλαμβανόμαστε ότι στην πραγματικότητα η εξουσία είναι με άλλα λόγια η διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων και ότι αυτή μπορεί να λάβει διάφορες μορφές και εξομοιώνουμε την έννοια της εξουσίας με το κράτος –ιστορικά υπήρχαν μορφές εξουσίας και διαχείρισης και πριν την εμφάνιση του κράτους, όπως ήταν η συνομοσπονδία των φυλών που δεν γνώριζαν την έννοια της ατομικής ιδιοκτησίας, των τάξεων, του κράτους, π.χ. Ομοσπονδία Ιροκέζων της Β. Αμερικής ή οι ελεύθερες πόλεις της Μεσοποταμίας στην 8^η χιλιετηρίδα π.Χ.–, αν πιστεύουμε ότι σε μια ακρατική κοινωνία δεν θα υπάρχουν εκπρόσωποι αιρετοί και άμεσα ανακλητοί που θα είναι εξουσιοδοτημένοι να εκτελούν την απόφαση των δήμων-πυρήνων-κυττάρων της κοινωνίας (Δήμοι, Κολεκτίβες, Κομμούνες), τότε παραιτούμαστε ως αναρχικοί από το να έχουμε προτάσεις για το ξεπέρασμα του κράτους και

αφήνουμε το πεδίο ελεύθερο στους οπαδούς του κρατισμού να μονοπωλούν τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων.

Είναι αυταπάτη επίσης, να πιστεύουν κάποιοι ότι οι αναρχικοί ιστορικά δεν είχαν αναλάβει θέσεις ευθύνης που ισοδυναμούν με κυβερνητικές λειτουργίες –και δεν εννοούμε αυτούς που υπουργοποιήθηκαν στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου στην Ισπανία το 1936– ή ότι οι αναρχικοί δεν είχαν εκπροσώπους. Όπως επίσης, να επισημάνουμε ότι κάποιοι αναρχικοί είχαν αναλάβει διοικητές φαλαγγών ή μεραρχιών στον ισπανικό εμφύλιο (Ντουρρούτι, Ρικάρντο Σανθ, Θιπριάνο Μέρα) ενώ ο Μάγχο ήταν διοικητής του παρτιζάνικου στρατού που ο ίδιος είχε δημιουργήσει.

Πιθανόν για κάποιους σημερινούς αντιεξουσιαστές και αυτοί να μην ήταν πραγματικοί αναρχικοί!!!

Οι κομμούνες, οι κολεκτίβες, μια συνομοσπονδιακή ένωση κομμούνων, κολεκτίβων, Δήμων ή μια συνομοσπονδιακή ένωση συνδικάτων όπως πρότεινε ο αναρχοσυνδικαλισμός, είναι μια μορφή εξουσίας που ελέγχεται από αυτούς που την απαρτίζουν οι οποίες και λαμβάνουν αποφάσεις: από τους κατοίκους των πόλεων, τους χωρικούς, τους αγρότες, τους εργάτες, τους παραγωγούς κλπ.

2. Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η Παρισινή Κομμούνα του 1871 – Η πρώτη μορφή εργατικής αυτοδιεύθυνσης ή εργατικής εξουσίας

Η Παρισινή Κομμούνα του 1871 ήταν μια μορφή λαϊκής ή εργατικής εξουσίας ή ακριβέστερα η εξουσία του Δήμου, ο αυτοδιοικούμενος Δήμος. Η λέξη Κομμούνα (Commune) σήμαινε μια συγκροτημένη κοινότητα, έναν αυτοδιοικούμενο ή αυτοκυβερνώμενο δήμο.

Αρκετές πόλεις και κωμοπόλεις από τον καιρό του μεσαίωνα είχαν αναπτύξει αυτοδιοικητικούς θεσμούς, όπως τα δημοτικά συμβούλια και αποτελούσαν ελεύθερα εδάφη ενάντια στις τότε κρατικές οντότητες των μοναρχών και των ευγενών-φεουδαρχών σε μια εποχή που επικρατούσε η δουλοπαροικία. Κάποιες από αυτές αναδύθηκαν μετά από επαναστάσεις όπως η Κομμούνα του Μύντσερ στη Βεστφαλία σε μια περίοδο που είχε ξεσπάσει επανάσταση, ο Πόλεμος των Χωρικών στη Γερμανία το 1535 εναντίον των φεουδαρχών και της καθολικής εκκλησίας και στη Θεσσαλονίκη το 1342 -'49 κατά την Επανάσταση των Ζηλωτών.

Κατά τη διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης του 1789 -'94 υπήρξε η Παρισινή Κομμούνα του 1793, το λαϊκό δημοτικό συμβούλιο που ήταν η πιο ριζοσπαστική δύναμη κατά τη διάρκεια της επανάστασης που εκκαθαρίστηκε από τον Ροβεσπιέρο, όπως και οι επιτροπές και οι ριζοσπαστικές λέσχες των συνοικιών.

Το συμβούλιο της Παρισινής Κομμούνας του 1871 που συνεδρίαζε στο δημαρχείο, ήταν μια συνέλευση, ένα είδος βουλής 95 εδρών ή μελών που εκλέχτηκαν ως εκπρόσωποι –όσο και αν φαίνεται αυτό παράξενο από κάποιους αναρχικούς σήμερα– από ένα εκλογικό σώμα άνω των 400.000 πολιτών-κατοίκων του Παρισιού, από τους οποίους είχαν ψηφίσει 229.000. Στο συμβούλιο συμμετείχαν διάφορες πολιτικές τάσεις: νεογιακωβίνοι, μπλανκιστές, υποστηρικτές του Προυντόν, κολεκτιβιστές όπως ο αναρχικός Έζεν Βαρλέν, και μόλις 2 υποστηρικτές του Μαρξ.

Το συμβούλιο της Κομμούνας ήταν στην πραγματικότητα ένα είδος κυβερνητικού οργάνου το οποίο είχε συστήσει επιτροπές ανάλογα με τις αρμοδιότητες που είχαν τα υπουργεία σε μια αστική κυβέρνηση (πχ επιτροπή Οικονομικών, Εργασίας και Εμπορίου κλπ).

Η Παρισινή Κομμούνα του 1871 είχε τεράστια πολιτική σημασία γιατί ήταν η πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό που εμφανιζόταν ένα έμπρακτο παράδειγμα κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης ή αυτοδιαχείρισης, μια μορφή αυθεντικής λαϊκής εξουσίας και διακυβέρνησης σημείο αναφοράς και για τον μαρξισμό και για τους αναρχικούς.

Η Παρισινή Κομμούνα είχε αμεσοδημοκρατικά χαρακτηριστικά. Το συμβούλιό της αποτελούνταν από αιρετούς και άμεσα ανακλητούς εκπροσώπους που προέρχονταν από τις συνοικίες και τα δημοτικά διαμερίσματα της πόλης.

Αποτελούνταν από 35 εργατοτεχνίτες, όπως ξυλουργούς, χτίστες, τυπογράφους, τεχνίτες μετάλλου, 11 επαγγελματίες όπως γιατρούς, δασκάλους, δικηγόρους, 30 διανοούμενους π.χ. δημοσιογράφους, 5 βιομηχανικούς εργάτες, σιδηροδρομικούς, υπαλλήλους και κάποιους επιχειρηματίες.

Η Κομμούνα κατήργησε την κρατική γραφειοκρατία καθώς οι δημοτικοί υπάλληλοι μετατράπηκαν από όργανα της κρατικής κυβέρνησης σε όργανα της Κομμούνας. Η αστυνομία αντικαταστάθηκε από τους Ομόσπονδους, την Εθνοφρουρά –η ένοπλη δύναμη της Κομμούνας– οι οποίοι ήταν οργανωμένοι κατά συνοικίες και εκλέγαν τους αξιωματικούς τους, κάτι ανάλογο με τις Επιτροπές Άμυνας και τις Περιπολίες Ελέγχου της αναρχοσυνδικαλιστικής Βαρκελώνης το 1936 –’37 ή τους Asayís, τις δυνάμεις ασφαλείας που συγκροτήθηκαν στην Επανάσταση της Ροζάβα - Β. Συρία. Τα μέλη του συμβουλίου της Κομμούνας, οι δημοτικοί υπάλληλοι και οι Ομόσπονδοι αμείβονταν με μισθό εργάτη.

Παρά την υστεροφημία της η Παρισινή Κομμούνα ελάχιστη σχέση είχε με ένα καθαρά σοσιαλιστικό πρόγραμμα αφού ήταν υπέρ της διατήρησης της μικρής ατομικής ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Η κοινωνική της βάση δεν ήταν το βιομηχανικό προλεταριάτο που τόσο εκθειάζε ο Μαρξ, αλλά μια προβιομηχανική εργατική τάξη αφού η Γαλλία δεν ήταν μια ανεπτυγμένη βιομηχανική χώρα όπως η Αγγλία, όπου βάσει των συνθηκών που επικρατούσαν εκεί γράφτηκε το Κεφάλαιο. Η κοινωνική βάση της Κομμούνας ήταν χειροτέχνες εργάτες, μάστοροι, τεχνίτες και διάφορα “μικροαστικά στοιχεία”, επαγγελματιοβιοτέχνες, μικροέμποροι, καταστηματάρχες.

Ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας της Κομμούνας ήταν το ακριβώς αντίθετο από τον συγκεντρωτισμό του έθνους-κράτους της Γ΄ Γαλλικής Δημοκρατίας και ερχόταν επίσης σε αντίθεση με τον συγκεντρωτισμό που τόσο εκθειάζε ο Μαρξ και που ήθελε διαστρεβλωμένα να παρουσιάσει την Κομμούνα ως την πρώτη απόπειρα της Δικτατορίας του Προλεταριάτου. Όμως ακόμα και ο Έγκελς σε ένα γράμμα του προς τον Αύγουστο Μπέμπελ είχε πει, ότι “η Κομμούνα δεν ήταν πλέον κράτος με την ακριβή έννοια της λέξης”. Οι απόψεις των Μαρξ-Έγκελς όσον αφορά την Κομμούνα υπήρξαν αρκετά διφορούμενες και αντιφατικές. Πριν την Κομμούνα ήταν αντίθετοι σε τέτοιου είδους εγχειρήματα γιατί αυτοί προωθούσαν την ίδρυση σοσιαλιστικών κομμάτων και τη συμμετοχή τους στις κρατικές εκλογικές διαδικασίες. Μετά την εμφάνιση και την καταστολή της Κομμούνας όμως την εκθειάζαν με καιροσκοπικό τρόπο.

Σε ένα γράμμα του λίγο πριν πεθάνει ο Μαρξ μιλούσε υποτιμητικά για την Κομμούνα χαρακτηρίζοντάς την ως μια αχρείαστη με μεγάλο κόστος κοινοτική εξέγερση, “μιας πόλης κάτω από ασυνήθιστες συνθήκες” που θα μπορούσε να αποφευχθεί –και που έπρεπε να αποφευχθεί– αν οι Κομμουνάροι είχαν επιδείξει μεγαλύτερη ευθυκρισία στις δοσοληψίες τους με τις Εθνοσυνέλευση. Το πόσο καιροσκοπική στάση είχε ο Μαρξ σε κάποια γεγονότα, αποδεικνύεται και με ένα γράμμα του στον Έγκελς για τον γαλλοπρωσικό πόλεμο, όπου

στην ουσία η ήττα της Γαλλίας υπήρξε η αφορμή για την Επανάσταση της Κομμούνας, όπου έπαιρνε ανοιχτά το μέρος της Πρωσίας γιατί κατά τη γνώμη του έτσι θα ενδυναμωνόταν η θέση της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας που ήταν υπό την επιρροή του έναντι του γαλλικού προουντονικού σοσιαλισμού.

Σίγουρα η Κομμούνα έκανε αρκετά πολιτικά λάθη και είχε αρκετές ελλείψεις. Όμως θα πρέπει να λάβει κανείς υπ' όψιν ότι κράτησε μόνο 2 μήνες αφού σφαγιάστηκε από την αστική τάξη. Το μεγαλύτερο επίτευγμά της ήταν ότι υπήρξε και αποτέλεσε ένα παράδειγμα άμεσης δημοκρατίας, αυτοδιεύθυνσης, αποκέντρωσης όπου οι κατώτερες τάξεις, κυρίως οι εργάτες, πήραν την ζωή τους στα χέρια τους. Η Κομμούνα ήταν πιο κοντά στις ομοσπονδιακές αντιλήψεις των αναρχικών παρά στον συγκεντρωτισμό του Μαρξ.

Να επισημανθεί ότι έξι μήνες πριν την Παρισινή Κομμούνα, τον Σεπτέμβριο του 1870, ο Μπακούνιν και άλλοι επαναστάτες είχαν αποπειραθεί να καταλάβουν την Λυών, τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Γαλλίας και να τη μετατρέψουν σε Κομμούνα. Αφού κατέλαβαν το δημαρχείο, διακήρυξαν μεταξύ άλλων σε ένα μανιφέστο που είχε τίτλο “Επαναστατική Ομοσπονδία των Κομμούνων” την κατάργηση του κράτους. Όμως η επέμβαση του στρατού τους διέλυσε και ο Μπακούνιν μόλις που κατάφερε να διαφύγει στην Ελβετία όπου από εκεί παρακολούθησε τα γεγονότα της Παρισινής Κομμούνας.

Η κατάληψη του δημαρχείου που αποτελούσε το κέντρο εξουσίας σε επίπεδο δήμου και η Κομμούνα ως η εξουσία του αυτοδιοικούμενου δήμου δεν ήταν κάτι άγνωστο στους μεταγενέστερους αναρχικούς όπως απέδειξε το παράδειγμα των Ιταλών αναρχικών (Μαλατέστα, Κόστα) που το 1877 έκαναν την ένοπλη πορεία-καμπάνια στην επαρχία του Μπενεβέντο όπου καταλάμβαναν χωριά, το Λετίνο και το Γκάλο, καταλάμβαναν τα δημαρχεία της περιοχής, έκαιγαν τα χρεόγραφα και τους τίτλους ιδιοκτησίας, διακήρυσσαν την κατάργηση του κράτους και της μοναρχίας.

Στην Ισπανία στις ένοπλες εξεγέρσεις του 1933 που είχε οργανώσει η CNT-FAI, ιδιαίτερα σε χωριά της Ανδαλουσίας, οι χωρικοί ακολουθούσαν μια στερεότυπη διαδικασία: καταλάμβαναν ένοπλα το δημαρχείο της περιοχής τους διώχνοντας τις αρχές και τους τσιφλικάδες, έκαιγαν τα χρεόγραφα και τους τίτλους ιδιοκτησίας των τσιφλικάδων και διακήρυτταν τον ελευθεριακό κομμουνισμό. Συνήθως τέτοιες ως επί το πλείστον αυθόρμητες και ανοργάνωτες ενέργειες είχαν ως αποτέλεσμα την αιματηρή καταστολή και ενίοτε την σφαγή των χωρικών (π.χ. Κάσας Βιέχας) από τις δυνάμεις της Guardia Civil και του στρατού.

Η Ρώσικη Επανάσταση και τα Σοβιέτ

Τα σοβιέτ που εμφανίστηκαν στην α΄ Ρώσικη Επανάσταση του 1905 ήταν επίσης, μια μορφή εργατικής εξουσίας, τα οποία το 1917 είχαν υποκαταστήσει το κράτος ως ένα βαθμό και είχαν αναλάβει κυβερνητικές λειτουργίες.

Μετά την επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917 και την πτώση του τσαρισμού και μέχρι την Οκτωβριανή Επανάσταση υπήρχε ένα είδος δυαδικής εξουσίας όπου από τη μια μεριά ήταν το κράτος με την κυβέρνηση Κερένσκι και από την άλλη τα σοβιέτ που είχαν εμφανιστεί παντού, είτε στις πόλεις είτε στην ύπαιθρο.

Το σοβιέτ του Πέτρογκραντ σε αντίθεση με την κυβέρνηση Κερένσκι είχε αναλάβει ως ένα βαθμό τον έλεγχο της πόλης αναλαμβάνοντας την άμυνα και την διανομή τροφίμων.

Μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση και την κατάληψη της κρατικής εξουσίας από τους μπολσεβίκους, σταδιακά και κυρίως από την άνοιξη του 1918, τα σοβιέτ αποστερήθηκαν κάθε αρμοδιότητας και εξουσίας και μετατράπηκαν σε όργανα της εξουσίας των μπολσεβίκων. Μετά την προδοτική συμφωνία του Μπρεστ Λιτόφσκ που έκαναν οι μπολσεβίκοι με τους Γερμανοαυστριακούς παραχωρώντας τους την Ουκρανία, οι μπολσεβίκοι ξεκίνησαν την εκκαθάριση των εξ αριστερών πολιτικών τους αντιπάλων, των σοσιαλεπαναστατών της αριστεράς (εσέρων) και των αναρχικών. Μόνο μπολσεβίκοι μπορούσαν να συμμετέχουν στα σοβιέτ.

Γι' αυτό και οι Κομμουνάροι της Κροστάνδης το 1921 όταν εξεγέρθηκαν κατά των μπολσεβίκων σε κάποιο από τα αιτήματά τους ζητούσαν ελεύθερες εκλογές στα σοβιέτ ώστε να μπορούν να συμμετέχουν όλα τα επαναστατικά κόμματα, όπως οι σοσιαλεπαναστάτες (εσέροι) και οι αναρχικοί.

Κάποιοι αναρχικοί συμμετείχαν στο συμβούλιο της Κομμούνας της Κροστάνδης, όπως ο Στεπάν Πετριτσένκο που ήταν πρόεδρος του συμβουλίου και ο ναύτης Περεπέλκιν.

Οι μπολσεβίκοι για να καταλάβουν την εξουσία εξαπάτησαν τους εργάτες υιοθετώντας τακτικίστικα το σύνθημα “όλη η εξουσία στα σοβιέτ”. Όμως ποτέ δεν είχαν πρόθεση να το κάνουν αυτό πράξη, να αφήσουν τους εργάτες να διευθύνουν τα εργοστάσια και τη βιομηχανία μέσω των σοβιέτ. Στην πραγματικότητα ήταν υπέρ της μονοπρόσωπης διεύθυνσης της βιομηχανίας και κατά της εργατικής αυτοδιεύθυνσης και αυτό που επέβαλαν με τη βία και εφάρμοσαν, ήταν η πλήρης κρατικοποίηση της οικονομίας και των μέσων παραγωγής, δηλαδή, κάτι ανάλογο με τον ασιατικό τρόπο παραγωγής όπως έλεγε και ο Μαρξ που περιέγραφε την οικονομία στη δουλοκτητική κοινωνία, εκεί όπου το κράτος είχε υπό τη διαχείριση και την κατοχή του τη γη, δηλαδή, τα μέσα παραγωγής. Οι μπολσεβίκοι πρώτα κρατικοποίησαν τη βιομηχανία και μετά το 1927 τη γη και τη γεωργία. Ο ασιατικός τρόπος παραγωγής αντιστοιχούσε στις πρώτες κρατικιστικές και ταξικές κοινωνίες (φαραωνική Αίγυπτος, Μεσοποταμία, αρχαία Κίνα) ενώ στο μεσαίωνα παρόμοιο σύστημα παραγωγής είχαν το αραβικό χαλιφάτο, η Οθωμανική αυτοκρατορία, ακόμα και η τσαρική Ρωσία από τα χρόνια του Ιβάν του Δ΄ του Τρομερού και μετά όπου κρατικοποίησε τόσο τη γη πολλών βογιάρων (ευγενών) όσο και των χωρικών, κατέστρεψε την Κομμούνα των Νόβγκοροντ και μετέτρεψε τους ελεύθερους χωρικούς σε δουλοπάροικους του κράτους. Η σύγχρονη εκβιομηχανισμένη εκδοχή αυτού του συστήματος στον 20ο αιώνα ήταν τα καθεστώτα του “υπαρκτού σοσιαλισμού”.

Εκεί όμως που οι αναρχικοί είχαν το πλεονέκτημα και τη μοναδική ευκαιρία έτσι ώστε να επιβάλλουν το πρόγραμμα και τις ιδέες τους και είχαν ουσιαστικά την εξουσία στα χέρια τους, ήταν σε αρκετές περιοχές της Ισπανίας το καλοκαίρι του 1936 όταν εκδηλώθηκε το πραξικόπημα του Φράνκο. Στην πραγματικότητα χωρίς την αντίσταση των αναρχικών, ο Φράνκο θα είχε καταλάβει την εξουσία από την πρώτη στιγμή και ο εμφύλιος πόλεμος δεν θα είχε διαρκέσει 3 χρόνια.

Διδάγματα από την Ισπανική Επανάσταση

Μία από τις μεγαλύτερες απάτες της σύγχρονης ιστορίας είναι το γεγονός ότι ο ισπανικός εμφύλιος πόλεμος (1936–1939) παρουσιάζεται ως μια σύγκρουση μεταξύ αστικής δημοκρατίας και φασισμού. Και σε αυτή την απάτη συνέβαλαν αποφασιστικά οι σοσιαλιστές και οι κομμουνιστές, αφού στην Ισπανία ήταν μέλη του λεγόμενου Λαϊκού

Μετώπου που δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μια αντεπαναστατική συμμαχία της “δημοκρατικής” αστικής τάξης και της εργατικής τάξης για την αντιμετώπιση του φασισμού.

Η συμμαχία αυτή βασίστηκε στην εγκατάλειψη της προλεταριακής επανάστασης από την Κομιντέρν ήδη από την δεκαετία του 1920 όταν ουσιαστικά απέτυχαν όλες οι επαναστατικές απόπειρες στην Ευρώπη μετά την Ρώσικη Επανάσταση (Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία). Αντιθέτως κυριάρχησε η άνοδος του Φασισμού και η Σοβιετική Ένωση είχε μείνει απομονωμένη.

Σταδιακά η Κομιντέρν ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '20 πέρασε σε μια τακτικίστικη λογική υποστήριξης αντιιμπεριαλιστικών, εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων όπως αυτό του Κεμάλ που εξοπλιζόταν από τους μπολσεβίκους και πολεμούσε τον ελληνικό στρατό. Στην συνέχεια υποστήριξε τον “αντιιμπεριαλιστή” εθνικιστή Τσανγκ Κάι Σεκ στην Κίνα ο οποίος σφαγίασε με την συνδρομή των στρατιωτικών συμβούλων του Στάλιν το 1927 τους εξεγερμένους εργάτες της Σαγκάης και της Καντόνας τους οποίους συμβούλεψαν οι σύμβουλοι του Στάλιν να παραδοθούν στον Τσανγκ Κάι Σεκ. Μετά την άνοδο των ναζί στην εξουσία το 1933 όπου το μαζικότερο και ισχυρότερο κομμουνιστικό κόμμα, το γερμανικό, δεν αντιστάθηκε καθόλου, πέρασε στην τακτική των Λαϊκών Μετώπων, τακτική η οποία ήταν προσωπική επιλογή του Στάλιν. Αντίθετα η μοναδική πράξη αντίστασης, ο εμπρησμός του Ράιχσταγκ καταγγέλθηκε ως “προβοκάτσια από τους ναζί”.

Και η Εθνική Αντίσταση στην διάρκεια του Β΄ παγκοσμίου πολέμου ήταν η συνέχεια αυτής της τακτικής, της διαταξικής συμμαχίας ανάμεσα στην αστική τάξη, την εργατική και τους χωρικούς που στρέφονταν ενάντια στους φασίστες και τους ναζί κατακτητές στις κατεχόμενες χώρες.

Στην πραγματικότητα η αντίσταση στον Φράνκο το 1936 όπως και η ένοπλη αντίσταση επί μια εβδομάδα των εργατών της Βιέννης το 1934 κατά των πραξικοπηματιών του Ντόλφους, ήταν η εξαίρεση στον κανόνα που ήθελε τους φασίστες να καταλαμβάνουν την εξουσία χωρίς αντίσταση στις περισσότερες περιπτώσεις.

Στην Ισπανία, αν αφηνόταν μόνη της η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου να αντιμετωπίσει τους πραξικοπηματίες, τότε ο Φράνκο θα καταλάμβανε την εξουσία από την πρώτη στιγμή. Θα πρέπει να κατανοηθεί ότι το 1936 το αστικοδημοκρατικό καθεστώς ήταν ασταθές και καθόλου δημοφιλές σε μεγάλο μέρος της εργατικής και αγροτικής τάξης.

Η ισπανική εργατική και αγροτική τάξη απεχθανόταν τόσο το αστικό κοινοβουλευτικό καθεστώς που είχε ανακηρυχθεί το 1931 όσο και τη μοναρχία. Η δημοκρατία που βασιζόταν σε μια συμμαχία φιλελεύθερων-σοσιαλιστών, απέτυχε να δώσει λύσεις στα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα της εποχής, όπως το να κάνει αναδάσμο της γης των τσιφλικάδων και να δώσει γη στους ακτήμονες και φτωχούς αγρότες, αλλά και να βελτιώσει τις συνθήκες που βίωνε η εργατική τάξη.

Επανελλημμένως οι Ισπανοί εργάτες και αγρότες είχαν κάνει ένοπλες εξεγέρσεις στα χρόνια της “δημοκρατίας”: Το 1932 οι ανθρακωρύχοι του Φιγκόλς στην Καταλονία, το 1933 δύο φορές η CNT-FAI είχε προκαλέσει εξεγέρσεις εκεί που είχε τη μεγαλύτερη επιρροή, στην Καταλονία, την Αραγονία και την Ανδαλουσία, ενώ το 1934 έγινε η εξέγερση των ανθρακωρύχων των Αστουριών όπου σοσιαλιστές και αναρχικοί συνεργάστηκαν.

Στις περισσότερες περιπτώσεις η “δημοκρατία” απάντησε με σφαγές όπως το 1933 όπου η Guardia Civil και ο στρατός έκαψε ζωντανούς χωρικούς στο χωριό Casas Viejas της Ανδαλουσίας, γεγονός που προκάλεσε την πτώση του πρωθυπουργού Μανουέλ Αθάνια ο οποίος λέγεται ότι είχε δώσει προσωπικά εντολή να μην πιάνουν αιχμάλωτους, ενώ το 1934 η εξέγερση των Αστουριών σφαγιάστηκε από την ισπανική Λεγεώνα των Ξένων και τους

Μαροκινούς μισθοφόρους, οι οποίοι προχώρησαν σε μαζικές εκτελέσεις, βιασμούς και καταστροφές μετά το τέλος των μαχών.

Η ειρωνεία είναι ότι επικεφαλής των στρατευμάτων αυτών ήταν ο Φρανσίσκο Φράνκο, ο μετέπειτα πραξικοπηματίας, τον οποίο η δημοκρατική κυβέρνηση είχε διορίσει αρχηγό των ισπανικών ενόπλων δυνάμεων.

Όταν ξέσπασε το πραξικόπημα του 1936 η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου, παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις από τα εργατικά συνδικάτα, όχι μόνο αρνήθηκε να δώσει όπλα στους εργάτες για να αντιμετωπίσουν τους στασιαστές, αλλά προσπάθησε να κατασχέσει και όλα όσα είχε η CNT-FAI και επιπλέον προσπάθησε να διαπραγματευτεί μαζί τους προτείνοντας να τους δώσει κάποια υπουργεία πράγμα που αυτοί αρνήθηκαν.

Στην πραγματικότητα η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου περισσότερο φοβόταν τον ένοπλο λαό παρά τους πραξικοπηματίες. Όμως η ισπανική εργατική τάξη και η αγροτιά που επηρεάζονταν ως ένα μεγάλο βαθμό από το αναρχικό κίνημα, τη CNT-FAI, πήρε τα όπλα και ενάντια στην θέληση της “δημοκρατικής” κυβέρνησης του Λαϊκού Μετώπου –η οποία στο τέλος έδωσε κάποια όπλα– απάντησε στο πραξικόπημα με μια κοινωνική Επανάσταση, την πιο ριζοσπαστική από όλες τις προηγούμενες, απαλλοτριώνοντας και κοινωνικοποιώντας τη βιομηχανία και την γη των τσιφλικάδων και της καθολικής εκκλησίας φτιάχνοντας τις δικές του δομές αυτοδιεύθυνσης, τις εργατικές και αγροτικές κολεκτίβες, τις εργοστασιακές επιτροπές και τα συμβούλια των δήμων και των χωριών στην ύπαιθρο.

Η ήττα των πραξικοπηματιών στην Βαρκελώνη το προπύργιο των αναρχοσυνδικαλιστών, μετά από 2 μέρες μαχών μεταξύ 19-20 Ιουλίου 1936, είχε αποφασιστική σημασία για την αντίσταση στο πραξικόπημα σε άλλες περιοχές της Ισπανίας, όπως στην Μαδρίτη, όπου όταν έμαθαν οι εργάτες ότι οι βαρκελωνέζοι σύντροφοί τους είχαν νικήσει τους στασιαστές, επιτέθηκαν στη φρουρά της πόλης που συμμετείχε στο πραξικόπημα και τη νίκησαν.

Όμως στην Βαρκελώνη μετά το τέλος των μαχών πάρθηκε μια απόφαση τεράστιας πολιτικής σημασίας που σηματοδότησε την αρχή των υποχωρήσεων του επαναστατικού κινήματος απέναντι στο κράτος, το οποίο είχε παραλύσει λόγω του πραξικοπήματος, αλλά και λόγω του ότι οι εργάτες είχαν καταλάβει ουσιαστικά την εξουσία.

Στις 20 Ιουλίου 1936, ο Λουίς Κομπάνις, πρόεδρος της (Τζενεραλιντάντ), της ημιαυτόνομης κυβέρνησης της Καταλονίας η οποία μετά την πτώση της μοναρχίας το 1931 και την ανακήρυξη της δημοκρατίας αποτελούσε ένα ημιαυτόνομο κράτος εντός της ισπανικής δημοκρατίας, κάλεσε σημαίνοντα μέλη της CNT-FAI για διαπραγματεύσεις σε σχέση με το πολιτικό καθεστώς που θα επικρατούσε μετά την ήττα των φρανκικών. Τα λόγια του προέδρου της Καταλονίας αντικατόπτριζαν την αναγνώριση μιας ήδη de facto κατάστασης όπου οι αναρχικοί και η CNT-FAI είχαν την εξουσία στην Βαρκελώνη και την υπόλοιπη Καταλονία: “Σήμερα είσαστε κύριοι της πόλης και της Καταλονίας...” “Νικήσατε και τα πάντα είναι στη διάθεσή σας: αν δεν με χρειάζεστε και δεν θέλετε να παραμείνω πρόεδρος της Καταλονίας, πείτε το μου τώρα και θα γίνω ένας ακόμα απλός στρατιώτης στον αγώνα εναντίον του φασισμού. Αν αντιθέτως πιστεύετε πως απ’ αυτή τη θέση... εγώ με τους ανθρώπους του κόμματός μου, με το όνομά μου, το κύρος μου μπορώ να είμαι χρήσιμος στον αγώνα που τέλειωσε τόσο αίσια σήμερα μέσα στην πόλη... τότε μπορείτε να υπολογίζετε σε εμένα και την αφοσίωσή μου ως ανθρώπου και ως πολιτικού...”

Στην συνέχεια ο Κομπάνις παρουσίασε εκπροσώπους από άλλα καταλανικά κόμματα, κάποια απ’ τα οποία σε μερικούς μήνες έγιναν η αιχμή του δόρατος της αντεπανάστασης όπως το σοσιαλιστικό κόμμα (PSOE), την Σοσιαλιστική Ένωση της Καταλονίας (PSUC) μία

σύμπραξη σοσιαλιστών-σταλινικών κομμουνιστών, κόμματα τα οποία είχαν συστήσει την Κεντρική Επιτροπή των Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών, έναν ουσιαστικά κρατικο-κυβερνητικό μηχανισμό που θα κυβερνούσε την Καταλονία μετά την ήττα των φρανκικών. Ο Κομπάνις καλούσε την CNT-FAI, τη μόνη δύναμη που είχε τις εργατικές και λαϊκές μάζες στο πλευρό της και είχε την εξουσία στα χέρια της εκείνη τη στιγμή, να συμμετάσχει σε αυτόν τον μηχανισμό και μάλιστα από θέση μειοψηφική, αφού σε αυτή την επιτροπή δεν θα είχε την πλειοψηφία έναντι των άλλων αντεπαναστατικών κομμάτων υποστηρικτών του κρατισμού.

Τα μέλη της CNT-FAI απάντησαν στον Κομπάνις ότι δεν είχαν εξουσιοδότηση να λάβουν απόφαση για την πρόταση αυτή και ότι θα τη μετέφεραν στην περιφερειακή επιτροπή της CNT-FAI. Η περιφερειακή επιτροπή ενημέρωσε τον Κομπάνις ότι δέχονται τον σχηματισμό της Επιτροπής Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών της Καταλονίας, αλλά η πρόταση για συμμετοχή των αναρχικών σε αυτή την επιτροπή έπρεπε να εγκριθεί από την ολομέλεια των Τοπικών Περιφερειακών Συνδικάτων της CNT-FAI.

Στις 23 Ιουλίου 1936 συνήλθε η Ολομέλεια Τοπικών και Περιφερειακών Συνδικάτων της CNT-FAI για να αποφασίσει για την πρόταση του Καταλανού προέδρου Κομπάνις. Αρχικά τοποθετήθηκαν οι αντιπρόσωποι της βιομηχανικής περιοχής του Μπάχο Λιομπρεγκάτ, οι οποίοι υποστήριζαν ότι θα πρέπει να απορριφθεί κατηγορηματικά η πρόταση του Κομπάνις, ότι η Κεντρική Επιτροπή Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών δεν είναι μια επαναστατική οργάνωση και ότι η CNT θα έπρεπε να προχωρήσει την επανάσταση και να εγκαθιδρύσει τον ελευθεριακό κομμουνισμό εφαρμόζοντας τις αρχές και τους διακηρυγμένους στόχους της οργάνωσης.

Ακολούθως τοποθετήθηκαν κάποια “σημαίνοντα” μέλη της CNT-FAI ή αλλιώς “σύντροφοι με επιρροή”, όπως η Φρεντερίκα Μοντσένι, η οποία είπε ότι αν ανακήρυτταν τον ελευθεριακό κομμουνισμό, αυτό θα σήμαινε την εγκαθίδρυση μιας αναρχικής δικτατορίας”!

Είναι ειρωνεία της ιστορίας ότι η Μοντσένι απέρριπτε ουσιαστικά την πλήρη κατάργηση του κράτους στην Καταλονία και την ανακήρυξη του ελευθεριακού κομμουνισμού, με το επιχείρημα ότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε μια “αναρχική δικτατορία” ενώ η ίδια λίγους μήνες αργότερα, τον Νοέμβριο του 1936, θα γινόταν υπουργός Υγείας στην αστική κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου της Μαδρίτης η οποία από τον Μάιο του 1937 και μετά θα καταστείλει με αιματηρό και δικτατορικό τρόπο τις επαναστατικές κατακτήσεις των εργατών και αγροτών.

Είναι παράδοξο ότι δεκαετίες μετά, η Μοντσένι υποστήριξε ότι αν η CNT-FAI είχε πάρει την εξουσία “αυτό θα σήμαινε ότι θα κάναμε στην Καταλονία αυτό που είχαν κάνει ο Λένιν και ο Τρότσκι στη Σοβιετική Ένωση όταν οι μπολσεβίκοι κατέλαβαν την εξουσία. Δεν το κάναμε και δεχτήκαμε κριτική επανειλημμένως γι’ αυτό. Εκ των υστέρων, ποιος ξέρει – ίσως– να έπρεπε να το κάνουμε”.

Πόση όμως ομοιότητα είχαν οι εργατικές και αγροτικές κολεκτίβες, το δίκτυο επιτροπών και συμβουλίων όπου υπήρχε άμεση δημοκρατία και στα οποία συμμετείχαν εκτός από αναρχικούς και πολλοί σοσιαλιστές εργάτες μέλη της UGT (Γενική Ένωση Εργατών) με την κρατική δικτατορία των μπολσεβίκων που εκκαθάρισαν τους πολιτικούς αντιπάλους τους, σοσιαλεπαναστάτες της αριστεράς και αναρχικούς; Πόση ομοιότητα είχε αυτό το είδος επαναστατικής διακυβέρνησης που αποτελούνταν από ένοπλους εργάτες και αγρότες με την κρατικο-μπολσεβίκικη δικτατορία;

Στην πραγματικότητα οι αναρχικοί ως το πιο συνειδητοποιημένο κομμάτι του ισπανικού προλεταριάτου είχαν την εξουσία, όμως την απεμπόλησαν στο όνομα της “καταστροφής κάθε είδους εξουσίας” και την παρέδωσαν στους οπαδούς του κρατισμού που κατέστειλαν την επανάσταση πολύ πριν τη νίκη του Φράνκο.

Όπως είχε πει ένα μέλος του POUM, ενός φιλοτροτσκιστικού κόμματος που το 1937 εκκαθαρίστηκε από τους σταλινικούς, “αν η CNT δεν έπαιρνε την εξουσία στην Καταλονία, δεν θα μπορούσε να υπάρξει γνήσια επανάσταση. Μα η CNT δεν επιθυμούσε την εξουσία. Πίστευε πως η εξουσία επί της οικονομίας θα αρκούσε και παρουσίαζε την παραίτησή της από την πολιτική εξουσία ως δείγμα γενναιοδωρίας, ενώ στην πραγματικότητα αποτελούσε μια συνθηκολόγηση σε κάποιες ιδεολογικές προκαταλήψεις.

Η εξουσία όμως εξακολουθούσε να υπάρχει σε αποσύνθεση στο Μέγαρο της Τζενεραλιντάντ (το καταλανικό κράτος), ακμαία δε στην Κεντρική Επιτροπή των Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών... “Στην πραγματικότητα δηλαδή υπήρχαν δύο εξουσίες. Η μία, εκείνη που αντιστοιχούσε στους εργάτες, είχε την ισχύ μα όχι την βούληση να κυβερνήσει· η άλλη, η μικροαστική ρεπουμπλικανική δύναμη, δεν είχε την ισχύ, μα είχε σαφή βούληση να ανακτήσει την εξουσία”.

Εκτός όμως από την Φρεντερίκα Μοντσένι, στην ολομέλεια των Τοπικών και Περιφερειακών Συνδικάτων της CNT-FAI της 23^{ης} Ιουλίου 1936 είχε τοποθετηθεί και ο Ντιέγκο Αμπάντ ντε Σαντιγιάν άλλο “σημείον” μέλος της CNT-FAI, υπέρ της συμμετοχής της CNT-FAI στην Κεντρική Επιτροπή Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών.

Ο ίδιος δήλωσε ότι αν η CNT-FAI προχωρούσε στην οικοδόμηση του ελευθεριακού κομμουνισμού, η επανάσταση θα νικιόταν και οι ξένες χώρες θα επενέβαιναν ενάντια στη δημοκρατία: “Οι δυνάμεις που διαφεντεύουν τη μοίρα του κόσμου δεν θα έστεργαν να βοηθήσουν την δημοκρατία, αν αυτή εμπεριείχε μια επανάσταση”.

Δυστυχώς, η πλειοψηφία της ολομέλειας, με εξαίρεση τους εκπροσώπους του Μπάχο Λιομπρεγκάτ και τον Χουάν Γκαρθία Ολιβέρ, συμφώνησε με τη συμμετοχή της CNT-FAI στην Επιτροπή Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών της Καταλονίας και απέρριψε την πρόταση των αντιπροσώπων του Μπάχο Λιομπρεγκάτ να προχωρήσει η επανάσταση στην ολοκλήρωση και εγκαθίδρυση του ελευθεριακού κομμουνισμού.

Αυτή η απόφαση είχε τεράστια πολιτική σημασία, τα αποτελέσματα της οποίας δεν φάνηκαν άμεσα, αλλά ουσιαστικά σηματοδότησε την αρχή των υποχωρήσεων του επαναστατικού κινήματος όπου άφηνε το περιθώριο για τη σταδιακή ανάκαμψη του κράτους, στην συγκεκριμένη περίπτωση του καταλανικού κράτους και όχι μόνο.

Αν η CNT-FAI είχε εδραιώσει την εξουσία της στην Καταλονία και είχε παγιώσει τον ελευθεριακό κομμουνισμό, η κεντρική κυβέρνηση της Μαδρίτης που ήταν απασχολημένη με την αντιμετώπιση της ανταρσίας των φρανκικών δεν θα μπορούσε να εναντιωθεί. Αντιθέτως, η πλήρης κατάργηση του κράτους στην Καταλονία θα είχε συνέπειες όχι μόνο στη Μαδρίτη, αλλά και σε όλη την ζώνη των δημοκρατικών που είχε ηττηθεί το πραξικόπημα.

Η ανακήρυξη της Βαρκελώνης το 1936 σε Κομμούνια ακόμα και αν είχε βραχύβιο βίο, θα είχε μεγαλύτερη πολιτική σημασία από την Παρισινή του 1871.

Σταδιακά η Κεντρική Επιτροπή Αντιφασιστικών Πολιτοφυλακών Καταλονίας έδωσε τη θέση της στην κυβέρνηση του καταλανικού κράτους, την Τζενεραλιντάντ, τον Αύγουστο του 1936 στην οποία εξακολουθούσαν να συμμετέχουν η CNT-FAI με 5 μέλη, 6 μαζί με την ψήφο του αντιπροσώπου του POUM, έναντι 9 μελών των υπολοίπων αντεπαναστατικών

κομμάτων. Κατ' ευφημισμό, η Τζενεραλιντάντ για να μην προκαλείται η βάση των αναρχικών, ονομαζόταν Συμβούλιο της Τζενεραλιντάντ, ενώ στην πραγματικότητα ήταν η κυβέρνηση του καταλανικού κράτους.

Τον Νοέμβριο του 1936 και ενώ μαινόταν η πολιορκία της Μαδρίτης από τους φρανκικούς, η CNT μπήκε στην κεντρική κυβέρνηση του κράτους του Λαϊκού Μετώπου καταλαμβάνοντας 4 ήσσονος σημασίας υπουργεία (Βιομηχανίας, Υγείας, Δικαιοσύνης και Εμπορίου).

Όσον αφορά την τοποθέτηση του Σαντιγιάν, αυτή αποδείκνυε τον οπορτουνισμό της ηγεσίας της CNT-FAI από ένα σημείο και μετά απέναντι στο Λαϊκό Μέτωπο, αλλά και τις αυταπάτες όσον αφορά την ενότητα των αντιφασιστικών δυνάμεων στον αγώνα εναντίον του φασισμού.

Η CNT-FAI στις αρχές του 1936 και ενώ είχαν προκηρυχθεί οι εκλογές του Φεβρουαρίου 1936, είχε μετατοπιστεί από τη γραμμή της εκλογικής αποχής που είχε στις εκλογές του 1933 όπου το μεγάλο ποσοστό της αποχής είχε δώσει τη νίκη στην δεξιά. Όπως επίσης, είχε πάρει αποστάσεις από τις εξεγέρσεις του 1933.

Στις εκλογές του 1936 χωρίς να έχει ξεκάθαρη γραμμή ούτε υπέρ της εκλογικής αποχής ούτε φυσικά υπέρ της συμμετοχής σε αυτές, έδωσε τη “γραμμή” ότι τα μέλη τους θα μπορούσαν να πράξουν κατά συνείδηση. Στην πραγματικότητα υπογείως, η γραμμή της εκλογικής αποχής είχε εγκαταλειφθεί σιωπηρά.

Όπως αποδείχτηκε υπήρξε μια παρασκηνιακή συνεννόηση “επιφανών” μελών της CNT-FAI με το Λαϊκό Μέτωπο στις εκλογές του 1936 στην περίπτωση που το Λαϊκό Μέτωπο γινόταν κυβέρνηση με την ψήφο των αναρχικών, θα απελευθερώνονταν οι 30.000 πολιτικοί κρατούμενοι που υπήρχαν τότε στην Ισπανία, στην πλειοψηφία τους αναρχικοί, οι οποίοι είχαν προέλθει από τις αποτυχημένες εξεγέρσεις του 1933 και των Αστουριών το 1934.

Όμως και η τοποθέτηση του Σαντιγιάν σήμαινε τον διαχωρισμό του αντιφασιστικού πολέμου εναντίον του Φράνκο από την Επανάσταση, κάτι που φάνηκε το αμέσως επόμενο διάστημα στη γραμμή που εξέφραζε το κυριότερο μέσο της CNT, η εφημερίδα Solidaridad Obrera (Εργατική Αλληλεγγύη): “Πρώτα ο πόλεμος μετά η επανάσταση”.

Ο συμβιβασμός της CNT με το Λαϊκό Μέτωπο εξέφραζε την απατηλή ελπίδα ότι οι εναπομείναντες αστικές δημοκρατικές δυνάμεις στην Ευρώπη, η Αγγλία και η Γαλλία, θα βοηθούσαν την ισπανική δημοκρατική κυβέρνηση να νικήσει τους στασιαστές του Φράνκο. Όμως κάτι τέτοιο δεν έγινε. Ούτε καν η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου στην Γαλλία βοήθησε την αντίστοιχη ισπανική με όπλα και πολεμοφόδια ενώ την ίδια στιγμή το χιτλερικό και μουσολινικό καθεστώς βοηθούσαν ανοιχτά τους φρανκικούς με όπλα αλλά και με την αποστολή στρατευμάτων, κυρίως ιταλικών.

Η γραμμή “πρώτα ο πόλεμος μετά η επανάσταση” ήταν στην πραγματικότητα η ταφόπλακα της επανάστασης. Το πόσο απατηλή ήταν η ενότητα των αντιφρανκικών δυνάμεων στην Ισπανία, αποδείχθηκε σχεδόν 1 χρόνο μετά το πραξικόπημα, τον Μάιο του 1937, όταν ξέσπασε εμφύλιος μέσα στον εμφύλιο, δηλαδή ένοπλη σύγκρουση μεταξύ αναρχικών και κομμουνιστών-σοσιαλιστών-καταλανιστών στην Βαρκελώνη.

Οι μάχες της Βαρκελώνης τον Μάιο του 1937 που ξεκίνησαν με την επίθεση της υπό κομμουνιστικό έλεγχο αστυνομίας για την κατάληψη της κολεκτιβοποιημένης τηλεφωνικής εταιρείας της πόλης η οποία ελεγχόταν κυρίως από εργάτες της CNT, ήταν το αποκορύφωμα της εκδήλωσης της αντεπανάστασης και ήταν αποτέλεσμα της καταστροφικής επιλογής της CNT στην ολομέλεια των τοπικών και περιφερειακών συνδικάτων στις 23 Ιουλίου 1936 να

μην προχωρήσει να πάρει και την πολιτική εξουσία στην Καταλονία, αλλά να αποδεχτεί την πρόταση του Κομπάνις να συμμετέχει στην Τζενεραλιντάντ, την κυβέρνηση του υπό κατάρρευση καταλανικού κράτους.

Η καταστολή της Ισπανικής Επανάστασης

Αφού η CNT αρνήθηκε να ολοκληρώσει την επανάσταση, να αποτελειώσει τη διάλυση του καταλανικού κράτους και να ολοκληρώσει την κατάληψη της εξουσίας από τους εργάτες που την εμπιστεύονταν γιατί στην πραγματικότητα ήταν η μοναδική δύναμη που είχε την εξουσία, αποδεχόμενη την πρόταση του Κομπάνις, άφησε το κράτος να ανασυσταθεί σταδιακά και όταν το κράτος ένιωσε ότι είχε ανακτήσει τις δυνάμεις του, επιτέθηκε με στρατιωτικά μέσα στις εργατικές κατακτήσεις της επανάστασης, δηλαδή, στις εργατικές κολεκτίβες και αργότερα και στις αγροτικές κολεκτίβες.

Αυτή η διαδικασία όμως της σταδιακής αντεπίθεσης του κράτους κράτησε σχεδόν 1 χρόνο, στη διάρκεια του οποίου το επαναστατικό κίνημα διαρκώς υποχωρούσε μπροστά στις επιθέσεις των αντεπαναστατικών δυνάμεων που είχαν τα ηνία τόσο του καταλανικού κράτους όσο και του ισπανικού κράτους, δηλαδή της κυβέρνησης του Λαϊκού Μετώπου που είχε “μετακομίσει” στη Βαλένθια τον Οκτώβριο του 1936 όταν άρχισε η πολιορκία της Μαδρίτης από τους φρανκικούς.

Αρχικά το Λαϊκό Μέτωπο τον Οκτώβριο του 1936, “νομιμοποίησε” με διάταγμα τις κολεκτιβοποιήσεις που οι ίδιοι οι εργάτες στις πόλεις και οι χωρικοί στα χωριά είχαν δημιουργήσει το καλοκαίρι του 1936 στη δημοκρατική ζώνη, το πρώτο διάστημα που ξέσπασε το πραξικόπημα.

Όμως το διάταγμα αυτό στην πραγματικότητα προσπαθούσε να φρενάρει το κύμα των κολεκτιβοποιήσεων, αφού εξαιρούσε τις ξένες επιχειρήσεις, π.χ. αγγλικών συμφερόντων. Και αυτό αφορούσε τη στάση του Λαϊκού Μετώπου που ευελπιστούσε στην υποστήριξη της Αγγλίας για την απόκρουση των πραξικοπηματιών, αλλά και τις αυταπάτες που εξέφρασε ο Σαντιγιάν στην τοποθέτησή του στις 23 Ιούλη του '36, αυταπάτες που είχε συνολικά η CNT για τον ρόλο των δημοκρατικών δυνάμεων στην Ευρώπη, καθώς πίστευε ότι “οι δυνάμεις που διαφεντεύουν τη μοίρα του κόσμου (π.χ. Αγγλία), δεν θα έστεργαν να βοηθήσουν την δημοκρατία, αν αυτή εμπεριείχε μια επανάσταση”.

Όσον αφορά τις βιομηχανικές-εργατικές κολεκτίβες, εφόσον η CNT-FAI απεμπόλησε την εξουσία και συμμετείχε στον κρατικό μηχανισμό –από θέση μειοψηφίας μάλιστα– με 4 ήσσονος σημασίας υπουργεία, οι αντεπαναστατικές δυνάμεις (σοσιαλιστές- κομμουνιστές) είχαν την ευχέρεια να σαμποτάρουν την εξουσία των εργατών και εργατικών συμβουλίων στις κολεκτιβοποιημένες επιχειρήσεις από τη στιγμή που έλεγχαν το υπουργείο Οικονομίας και την Τράπεζα της Ισπανίας. Υπουργός Οικονομικών ήταν ο σταλινικός Χουάν Νεγκρίν που μετά τη μάχη της Βαρκελώνης τον Μάιο του 1937 έγινε πρωθυπουργός σχεδόν μέχρι το τέλος του πολέμου.

Στην Καταλονία για να πάρουν οι βιομηχανικές κολεκτίβες πιστώσεις για την αγορά πρώτων υλών και μηχανημάτων, εκβιάζονταν από την Τζενεραλιντάντ (το καταλανικό κράτος) να δεχτούν έναν κυβερνητικό ελεγκτή σαν μέλος των ελεγκτικών επιτροπών των κολεκτιβοποιημένων επιχειρήσεων που εκλέγονταν από την συνέλευση των εργατών του εργοστασίου.

Σταδιακά οι κυβερνητικοί-κρατικοί ελεγκτές περιορίζαν την εξουσία των εργατικών-ελεγκτικών επιτροπών που διηύθυναν τις κολεκτιβοποιημένες επιχειρήσεις και η αυτοδιεύθυνση των εργατών μετατράπηκε σε συμμετοχή των εργατών στη διοίκηση των επιχειρήσεων μαζί με τους γραφειοκράτες της Τζενεραλιντάντ, κάτι που ίσχυε στη Μαδρίτη όπου πλειοψηφούσαν οι σοσιαλιστές.

Η αντεπανάσταση ακολούθως συνεχίστηκε με το διάταγμα της στρατιωτικοποίησης τον Δεκέμβριο του 1936, το οποίο πέρασε με την πίεση των κομμουνιστών. Σκοπός ήταν η διάλυση των εργατικών πολιτοφυλακών και η συγχώνευσή τους σε έναν ενιαίο στρατιωτικό μηχανισμό υπό ενιαία διοίκηση, όπου φυσικά οι κομμουνιστές θα είχαν τα ηνία. Ως επιχείρημα προέβαλλαν την “αποτελεσματικότητα” των Διεθνών Ταξιαρχιών που είχαν κλασική στρατιωτική οργάνωση και ιεραρχία, ελέγχονταν από την Κομιντέρν και είχαν συμβάλει στην άμυνα της Μαδρίτης τον Οκτώβριο-Νοέμβριο του 1936.

Φυσικά, ο σκοπός τους ήταν να αποπλίσουν την επανάσταση και να στερήσουν τις ένοπλες δυνάμεις της, όχι μόνο τις εργατικές πολιτοφυλακές, αλλά πάγια απαίτησή τους ήταν και η διάλυση των Περιπολιών Ελέγχου της Βαρκελώνης που αποτελούνταν από ένοπλους αναρχικούς εργάτες και ήταν μια δύναμη με “αστυνομικά” καθήκοντα για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας στην πόλη.

Και στις δύο περιπτώσεις οι κομμουνιστές ήθελαν την παλινόρθωση του τακτικού στρατού και της αστυνομίας ως βασικούς πυλώνες για να μπορέσει να κυριαρχήσει το “δημοκρατικό” κράτος του Λαϊκού Μετώπου και να εκκαθαριστεί το επαναστατικό κίνημα.

Παρά το γεγονός ότι πέρασε το διάταγμα για την στρατιωτικοποίηση, δεν εφαρμόστηκε εντελώς λόγω της αντίδρασης των αναρχικών πολιτοφυλάκων. Κάποιοι προτίμησαν να αυτοδιαλυθούν, όπως έκαναν τα μέλη της Σιδερένιας Φάλαγγας.

Στην Αραγονία π.χ. που κυριαρχούσαν οι αναρχικοί, οι μονάδες της CNT-FAI, να μεν άλλαξαν την ονομασία των μονάδων τους –π.χ. η Φάλαγγα Ντουρρούτι μετονομάστηκε σε 26^η Μεραρχία, η Φάλαγγα Ασκάσο σε 28^η– όμως δεν συγχωνεύτηκαν στον Λαϊκό Στρατό και δεν σχημάτισαν μικτές μεραρχίες όπως ήθελαν οι κομμουνιστές. Οι διοικητές παρέμεναν αναρχικοί, διατήρησαν την πολιτική τους αυτονομία, η εσωτερική τους διάρθρωση δεν άλλαξε και το πνεύμα της συντροφικής αλληλεγγύης μεταξύ τους, αλλά και με τους διοικητές τους δεν μεταβλήθηκε.

Το κυριότερο αποτέλεσμα της στρατιωτικοποίησης δεν ήταν φυσικά, η στρατιωτική αποτελεσματικότητα που προπαγάνδιζαν οι κομμουνιστές στα πολεμικά μέτωπα, αλλά η επικράτησή τους και επικράτηση της πολιτικής του Στάλιν στο στρατόπεδο των “δημοκρατικών”. Όπλα και πολεμοφόδια καθώς και η ελάχιστη σοβιετική βοήθεια πήγαινε στις ελεγχόμενες από τους κομμουνιστές στρατιωτικές μονάδες, ενώ οι αναρχικές μονάδες στο μέτωπο της Αραγονίας παρέμειναν με φτωχό εξοπλισμό και καθηλώθηκαν σε ένα μέτωπο χαρακωμάτων που παρέμεινε αμετάβλητο για 2 χρόνια σχεδόν, από το φθινόπωρο του 1936 ως το φθινόπωρο του 1938, όταν ο στρατός του Φράνκο είχε φτάσει στα σύνορα της Καταλονίας. Ουσιαστικά οι αναρχικές μονάδες στην Αραγονία λόγω έλλειψης εφοδίων, ποτέ δεν μπόρεσαν να οργανώσουν επίθεση για την κατάληψη της Σαραγόσα που είχε καταληφθεί από τους φρανκικούς από τις πρώτες μέρες του πραξικοπήματος, γεγονός που ήταν μεγάλη απώλεια για το ισπανικό αναρχικό κίνημα. Η Σαραγόσα ήταν βασικό προπύργιο του ισπανικού αναρχισμού, ήταν πιο “αναρχική” από την “συνδικαλιστική” Βαρκελώνη και εκεί είχε γίνει τον Μάιο του 1936, το συνέδριο της CNT που καθιέρωσε τον

ελευθεριακό κομμουνισμό στο πρόγραμμά της, κάτι που δεν είχε περάσει απαρατήρητο από τους εθνικιστές.

Η στρατιωτικοποίηση επίσης, λειτούργησε σε κάποιες περιπτώσεις και ως μέσο εκκαθάρισης των αναρχικών από τους κομμουνιστές όταν κομμουνιστές σταλινικοί διοικητές έστελναν μονάδες αναρχικών σε επιχειρήσεις “αυτοκτονίας” εναντίον των φρανκικών. Σε μια τέτοια περίπτωση, τον Αύγουστο του '37, ένας κομμουνιστής σταλινικός διοικητής ονόματι Αρίνιο έστειλε μια μονάδα cenetistas –στην ομάδα αυτή ανήκε και ο διαβόητος μετέπειτα αντιφρανκικός αναρχικός αντάρτης Φρανσίσκο Σαμπατέ Λιοπάρτ (Ελ Κίκο)– σε μια τέτοια επιχείρηση “αυτοκτονίας”, όπου το 80% των αναρχικών εξονώθηκε στη μάχη. Ο Σαμπατέ εκτέλεσε τον Αρίνιο ως εκδίκηση και διέφυγε στην Βαρκελώνη για να μην δολοφονηθεί όπου ενημέρωσε την επιτροπή της CNT Καταλονίας για τα γεγονότα.

Η ειρωνεία της ιστορίας είναι όσον αφορά την στρατιωτικοποίηση, ότι οι “ανοργάνωτοι” εργάτες είχαν συντρίψει τους καλά οργανωμένους και εξοπλισμένους πραξικοπηματίες στρατιωτικούς σε πολλές πόλεις της Ισπανίας το καλοκαίρι του 1936 στη Βαρκελώνη, τη Μαδρίτη, τη Βαλένθια και αλλού, ενώ ο ενιαίος στρατός με την κλασική στρατιωτική ιεραρχία που επιβλήθηκε από τους κομμουνιστές, έχασε όλες τις μεγάλες μάχες εναντίον των φρανκικών, με κυριότερη τη μάχη του Έβρου τον Οκτώβριο του 1938.

Αντιθέτως η 14^η μεραρχία που ήταν μια μονάδα αναρχικών με διοικητή τον Θιπριάνο Μέρα, νίκησε το ιταλικό εκστρατευτικό σώμα στη μάχη της Μπρουέγα κοντά στη Μαδρίτη το 1937 και αυτό ήταν η μεγαλύτερη επιτυχία των “δημοκρατικών” στον εμφύλιο πόλεμο. Μετά την ήττα στη μάχη του Έβρου, ο Στάλιν διέταξε την αποχώρηση των Διεθνών Ταξιαρχιών από την Ισπανία, αφού ήταν φανερό ότι ο πόλεμος είχε χαθεί πλέον. Στην πραγματικότητα ο Στάλιν έδωσε κάποια βοήθεια στη “δημοκρατική” κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου χρησιμοποιώντας τον ισπανικό εμφύλιο ως ένα πιόνι στη γεωστρατηγική σκακιέρα με σκοπό να “εκβιάσει” την Αγγλία και την Γαλλία να συγκροτήσουν με την Σοβιετική Ένωση ένα αντιχιτλερικό αντιγερμανικό μέτωπο, πράγμα που η Αγγλία και η Γαλλία απέρριψαν υιοθετώντας την γραμμή της “μη επέμβασης”.

Η ελάχιστη βοήθεια που έδωσε και που δεν ήταν αρκετή για να δώσει τη νίκη στο στρατόπεδο των δημοκρατικών, δόθηκε με αντάλλαγμα τα αποθέματα χρυσού της Ισπανίας που ήταν τα μεγαλύτερα στον κόσμο και φυσικά, με την προϋπόθεση να καταπνιγεί το επαναστατικό κίνημα.

Αφότου ο πόλεμος είχε κριθεί ήδη από το 1938, ο Στάλιν άρχισε διπλωματικές προσεγγίσεις με την χιτλερική Γερμανία που κατέληξαν μετά από 1 χρόνο, τον Αύγουστο του 1939, στο γερμανοσοβιετικό σύμφωνο Ρίμπεντροπ-Μολότοφ που αφορούσε τον διαμελισμό της Πολωνίας. Ήταν ουσιαστικά το τελευταίο βήμα πριν την έναρξη του β' παγκοσμίου πολέμου.

Η μάχη της Βαρκελώνης τον Μάιο του 1937 ήταν το κύκνειο άσμα της επανάστασης, ήταν η τελευταία ευκαιρία για το επαναστατικό κίνημα και τους αναρχικούς να καταλάβουν την εξουσία και να συντρίψουν την αντεπαναστατική συμμαχία καταλανιστών - σοσιαλιστών - κομμουνιστών. Ενώ είχαν την ένοπλη υπεροχή και κατείχαν κατά την διάρκεια της μάχης το 90% της Βαρκελώνης, ο οπορτουνισμός της ηγεσίας της CNT-FAI και η εμμονή της στην υποστήριξη του Λαϊκού Μετώπου στην κυβέρνηση του οποίου συμμετείχαν, οδήγησε στην πολιτική ήττα, την υποχώρηση και στο να χαθεί η επανάσταση. Ενώ θα μπορούσαν να επέμβουν και οι αναρχικές φάλαγγες από το μέτωπο της Αραγονίας οι οποίες ήταν διατεθειμένες να βοηθήσουν τους εξεγερμένους αναρχικούς εργάτες της Βαρκελώνης, τελικά δεν πάρθηκε μια τέτοια απόφαση. Αντίθετα, υπήρχαν συνεχείς εκκλήσεις από την

ηγεσία της CNT-FAI και από τους υπουργούς της CNT που συμμετείχαν στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου για ηρεμία και λήξη των εχθροπραξιών.

Σε αντίθεση με την υποχωρητικότητα της ηγεσίας της CNT-FAI, η κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου από τη Βαλένθια έστειλε ένα σώμα στρατού και αστυνομικές δυνάμεις για την αποκατάσταση της τάξης ενώ κατήγγειλε την αυτονομία της Καταλονίας. Υπήρξαν όμως και αναρχικές ομάδες που πήραν μέρος στη μάχη της Βαρκελώνης. Όπως οι Φίλοι του Ντουρρούτι, που σε αντίθεση με ό,τι έλεγε η ηγεσία της CNT-FAI, μιλούσαν για την κατάληψη της εξουσίας από μια επαναστατική επιτροπή, την εκκαθάριση και εκτέλεση των αντεπαναστατικών στοιχείων.

Μαζί τους είχε ταχθεί και το μικρό μαρξιστικό κόμμα POUM που ήταν αντισταλινικό. Όμως αυτές οι ομάδες δεν είχαν μεγάλη επιρροή και δεν πάρθηκε ποτέ η απόφαση στην διάρκεια των μαχών για την κατάληψη της εξουσίας ενώ υπήρχε η ευκαιρία.

Το γεγονός αυτό έχει μεγάλη σημασία γιατί αποκαλύπτει το μέγεθος των διαστρεβλώσεων και των παραμορφώσεων που υπήρχαν στο αναρχικό κίνημα τότε, αλλά και που συνεχίζουν να υπάρχουν σήμερα σε πολλούς που αυτοαποκαλούνται αναρχικοί, όπου η έννοια της εξουσίας και του κράτους ταυτίζονται.

Το 1936 και 1937 υπήρχαν τάσεις και ομάδες μέσα στο αναρχικό και αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα, όπως οι αναρχοσυνδικαλιστές εργάτες του Μπάχο Λιομπρεγκάτ, οι Φίλοι του Ντουρρούτι, η Ελευθεριακή Νεολαία που ζητούσαν την κατάληψη της εξουσίας από την CNT η οποία ήταν η κυριότερη δύναμη του επαναστατικού κινήματος και αντιπροσώπευε τη μεγάλη μάζα των εργατών και αγροτών.

Αποδεικνύεται ότι μια επανάσταση θέτει αυτονόητα και αναπόφευκτα το ζήτημα της κατάληψης της εξουσίας, όχι του κράτους αναγκαστικά, εφόσον είναι μια ελευθεριακή επανάσταση. Σε μια επανάσταση ή ο φτωχός λαός, οι φτωχοί, οι μισθωτοί εργάτες, οι γυναίκες, οι απλοί άνθρωποι θα καταλάβουν την εξουσία μέσα από τις δικές τους δομές αυτοδιεύθυνσης και αυτοδιαχείρισης ή το κράτος ως μονοπωλιακός συγκεντρωτικός μηχανισμός εξουσίας θα τους συντρίψει.

Αυτό συνέβη σε όλα τα επαναστατικά εγχειρήματα. Δεν μπορεί να υπάρξει επί μακρόν δυαδική εξουσία και ή θα επιβληθεί η επαναστατική εξουσία των απλών ανθρώπων και του λαού ή θα επιβληθεί η κρατική εξουσία που θα αντιπροσωπεύει μια κοινωνική και οικονομική ελίτ έναντι της κοινωνικής πλειοψηφίας.

Στην Παρισινή Κομμούνια ή θα νικούσε η Κομμούνια και θα επεκτεινόταν το παράδειγμά της σε κάθε πόλη σε όλη τη Γαλλία που θα κατέληγε σε μια ομοσπονδία Κομμούνων ή θα νικούσε το κράτος του Θιέρσου.

Στη Ρώσικη Επανάσταση ή θα νικούσαν τα ελεύθερα και ανεξάρτητα σοβιέτ των εργατών και αγροτών ή θα νικούσε το κράτος των μπολσεβίκων. Ο όρος Σοβιετική Ένωση είναι ένας όρος που δεν αντιπροσωπεύει το γεγονός ότι την εξουσία την είχαν τα σοβιέτ των εργατών και αγροτών, αφού την εξουσία την είχε η κρατική γραφειοκρατία που αποτελούνταν από μέλη του μπολσεβίκικου κόμματος. Ο όρος σοβιετικό κράτος είναι κάτι παράδοξο και αντιφατικό.

Στην Ισπανική Επανάσταση ή θα νικούσαν οι εργατικές και αγροτικές κολεκτίβες, τα εργατικά και αγροτικά συμβούλια ή το κράτος του Λαϊκού Μετώπου.

Στην Ισπανία, ομάδες όπως οι Φίλοι του Ντουρρούτι θεωρούσαν ότι η CNT-FAI έπρεπε να καταλάβει όχι μόνο την οικονομική αλλά και την πολιτική εξουσία. Θα έπρεπε να ανατραπεί

το Συμβούλιο της Τζενεραλιντάντ, δηλαδή το καταλανικό κράτος και να αντικατασταθεί από το δίκτυο των εργατικών επιτροπών που είχε σταθεί στην αρχή ο οδηγός της επανάστασης. Το 1937, στις 14 Απριλίου και λίγο πριν τη μάχη της Βαρκελώνης δήλωναν: “Η CNT και η FAI, όντας οι οργανώσεις που εκφράζουν τις ανησυχίες του λαού, πρέπει να βρουν μια επαναστατική διέξοδο από το αδιέξοδο... Έχουμε τα όργανα που πρέπει να μπου στη θέση των ερειπίων του Κράτους. Τα Συνδικάτα και οι Δήμοι πρέπει να αναλάβουν τον έλεγχο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής”.

Εδώ οι Φίλοι του Ντουρρούτι εκφράζουν και μια κομμουναλιστική θέση αφού πέρα των συνδικάτων που σύμφωνα με την αναρχοσυνδικαλιστική άποψη θα αναλάβουν την διαχείριση της οικονομίας, υπάρχουν και οι Δήμοι που θα αναλάβουν την διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων στη θέση του κράτους.

Μετά τη μάχη της Βαρκελώνης όπου σκοτώθηκαν γύρω στους 500, ξεκίνησε ένα όργιο τρομοκρατίας και πογκρόμ με αιχμή του δόρατος τους κομμουνιστές και το τοπικό στην Ισπανία παράρτημα της σοβιετικής NKVD, την SIM (μυστικές υπηρεσίες). Το POUM καταγγελλόμενο ως πράκτορας των φασιστών, ετέθη εκτός νόμου, οι κυβερνητικές δυνάμεις συνέλαβαν εκατοντάδες μέλη του POUM και αναρχοσυνδικαλιστές, πολλοί εκ των οποίων βασανίστηκαν και δολοφονήθηκαν. Επεβλήθη λογοκρισία, κατάσχονταν τα όπλα που κατείχαν τα συνδικάτα, οι επιτροπές άμυνας των εργατών, ενώ κηρύχτηκαν εκτός νόμου οι επαναστατικές επιτροπές και οι Περιπολίες Ελέγχου.

Ο γραμματέας του POUM Αντρες Νιν συνελήφθη βασανίστηκε και δολοφονήθηκε ενώ το πτώμα του δεν βρέθηκε. Οι σταλινικοί διαμήνυσαν ψευδώς ότι βρισκόταν στο Βερολίνο. Η δολοφονία του ήταν συνέχεια των δικών της Μόσχας όπου ο Στάλιν με ψευδείς κατηγορίες εκκαθάρισε την παλαιά φρουρά των μπολσεβίκων (Ζηνόβιεφ, Κάμενεφ, Μπουχάριν). Μετά από μηχανορραφίες των κομμουνιστών - σταλινικών, η κυβέρνηση Καμπαγιέρο έπεσε γιατί είχε αρνηθεί να βγάλει το POUM εκτός νόμου και πρωθυπουργός ανέλαβε ο σταλινικός Χουάν Νεγκρίν πρόθυμος να υπακούσει τις εντολές της Μόσχας. Από τη νέα κυβέρνηση αποπέμφθηκαν τα μέλη της CNT που συμμετείχαν στην κυβέρνηση Καμπαγιέρο.

Όλη αυτή η τρομοκρατία είχε προαναγγελθεί μήνες πριν όταν η Πράβντα στη Σοβιετική Ένωση το Δεκέμβρη του 1936 διαμήνυε ότι: “Η εκκαθάριση των τροτσικιστικών και αναρχοσυνδικαλιστικών στοιχείων έχει ήδη ξεκινήσει στην Καταλονία. Αυτό το έργο θα ολοκληρωθεί στην Ισπανία με την ίδια ενεργητικότητα που επιδείχθηκε και στην ΕΣΣΔ”.

Το ξήλωμα των επαναστατικών κατακτήσεων συνεχίστηκε τον Ιούνιο του 1937 με την επίθεση μιας κομμουνιστικής μεραρχίας υπό τον Ενρίκε Λίστερ στις αγροτικές κολεκτίβες της Αραγονίας με αποτέλεσμα την καταστροφή πολλών από αυτές, γεγονός που δημιούργησε πρόβλημα ανεφοδιασμού της Βαρκελώνης.

Επίσης, διέλυσαν το Συμβούλιο της Αραγονίας, ένα είδος κυβέρνησης εργατών-αγροτών το οποίο στην αρχή ελεγχόταν από την CNT-FAI, αλλά μετά συμμετείχαν και άλλα κόμματα και οργανώσεις όπως η ελεγχόμενη από τους σοσιαλιστές Γενική Ένωση Εργατών (UGT). Το Συμβούλιο της Αραγονίας προερχόταν από την περιφερειακή ομοσπονδία κολεκτίβων της Αραγονίας και είχε πρόεδρο τον αναρχοσυνδικαλιστή Χοακίν Ασκάσο, αδελφό του Φρανσίσκο Ασκάσο, μέλος των Los Solidarios, συντρόφου του Ντουρρούτι που είχε σκοτωθεί στη μάχη της Βαρκελώνης τον Ιούλιο του 1936, στην έναρξη του φρανκικού πραξικοπήματος. Το 1938 το επαναστατικό κίνημα είχε ηττηθεί, οι επιτροπές άμυνας και οι περιπολίες ελέγχου είχαν αποπλιστεί, οι εργατικές κολεκτίβες είχαν κατασταλεί, πολλές επιχειρήσεις επιστράφηκαν στους παλιούς καπιταλιστές ιδιοκτήτες τους όπως και εκτάσεις γης. Ο καπιταλισμός και το αστικό κράτος είχε παλινρθωθεί χάρη στους κομμουνιστές.

Μόνο στην ύπαιθρο μακριά από τα αστικά κέντρα της εξουσίας επιβίωναν οι αγροτικές κολεκτίβες, όμως η επανάσταση είχε ήδη χαθεί πολύ πριν νικήσει ο Φράνκο.

Οι αναρχικοί πήραν μια πολύ πιο αιματηρή ρεβάνς από τους κομμουνιστές τον Μάρτιο του 1939 όταν κάποιοι αξιωματικοί του στρατού υπό τον συνταγματάρχη Κασάδο με την υποστήριξη των αναρχικών ανέτρεψαν την κυβέρνηση Νεγκρίν και επικράτησαν στη Μαδρίτη που δεν είχε πέσει ακόμα στα χέρια των φρανκικών. Στις μάχες που ακολούθησαν και που ήταν πιο αιματηρές από αυτές της Βαρκελώνης σκοτώθηκαν 4.000 άνθρωποι. Συγκρότησαν μία κυβέρνηση η οποία προσπάθησε ανεπιτυχώς να διαπραγματευτεί με τον Φράνκο το τέλος του πολέμου.

Εργατικές και αγροτικές Κολεκτίβες

Η κολεκτιβοποίηση στις πόλεις και στη βιομηχανία ήταν κάτι που επικρατούσε κυρίως στην Καταλονία που ήταν η πλέον βιομηχανοποιημένη περιφέρεια της Ισπανίας, όπου οι αναρχοσυνδικαλιστές διέθεταν τη μεγαλύτερη δύναμη.

Έξω από την Καταλονία η βιομηχανική κολεκτιβοποίηση εξαπλώθηκε στο Αλκόν της επαρχίας Αλικάντε και σε περιοχές της Χώρας των Βάσκων.

Οι CNT-FAI δεν μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν την κολεκτιβοποίηση στις πόλεις στην έκταση που ήθελαν, χάρη στην αντίδραση που συνάντησαν από την UGT (Γενική Ένωση Εργατών), το συνδικάτο που ήλεγχε το σοσιαλιστικό κόμμα, αλλά και την αντίδραση από τους δημοκρατικούς φιλελεύθερους, σοσιαλιστές, κομμουνιστές, πρώην ιδιοκτήτες, την κυβέρνηση της Καταλονίας, την κεντρική κυβέρνηση της Βαλένθια οι οποίοι αντέδρασαν και σαμποτάρισαν την κολεκτιβοποίηση.

Στις περιοχές που είχαν ισχυρή επιρροή οι σοσιαλιστές και οι κομμουνιστές (Μαδρίτη, Βαλένθια, Χώρα των Βάσκων), δεν απαλλοτριώθηκε η καπιταλιστική ιδιοκτησία, αλλά επιβλήθηκε ένα καθεστώς συνδιεύθυνσης στα εργοστάσια των εργατών με τους εργοδότες - αφεντικά.

Αντίθετα στην Καταλονία και τη Βαρκελώνη, η κολεκτιβοποίηση ήταν σχεδόν ολοκληρωτική. Κολεκτιβοποιήθηκαν και κοινωνικοποιήθηκαν τα πάντα: η υφαντουργική βιομηχανία, η βιομηχανία μετάλλου και η πολεμική βιομηχανία, οι οργανισμοί γκαζιού, νερού, ηλεκτρικού, η τηλεφωνική εταιρία, οι σιδηρόδρομοι, οι δημοτικές συγκοινωνίες (τραμ), οι υγειονομικές υπηρεσίες-νοσοκομεία, τα λιμάνια, ακόμα και η βιομηχανία οπτικών, τα αρτοποιεία, τα κουρεία, τα φαρμακεία κλπ.

Στην περιοχή του Αλκόν (Αλικάντε) κολεκτιβοποιήθηκε η υφαντουργική βιομηχανία, η βιομηχανία χαρτιού, η οικοδομή, η βιομηχανία μετάλλου, οι μεταφορές κλπ.

Σε περιοχές της Χώρας των Βάσκων και των Αστουριών κολεκτιβοποιήθηκε η αλιευτική βιομηχανία, δηλαδή, ο στόλος των αλιευτικών και τα εργοστάσια κατάψυξης και κονσερβοποιίας. Εδώ η κολεκτιβοποίηση έγινε με τη σύμφωνη γνώμη σοσιαλιστών εργατών μελών της UGT. Πρέπει να επισημανθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις η βάση των σοσιαλιστών που ήταν μέλη της UGT, παρά την αντίθετη άποψη των ηγετών τους, συμμετείχαν στην κολεκτιβοποίηση, είτε στην βιομηχανία είτε στις αγροτικές κολεκτίβες, μαζί με τα μέλη της CNT.

Αντίθετα από την κολεκτιβοποίηση της βιομηχανίας που περιορίστηκε κυρίως στην Καταλονία, η αγροτική κολεκτιβοποίηση ήταν πολύ πιο εκτεταμένη και κυριάρχησε στη ζώνη των “δημοκρατικών” όπου κατεστάλη το φρανκικό πραξικόπημα όχι μόνο στη

Καταλονία, αλλά και στην Αραγονία, το Λεβάντε, την Ανδαλουσία, ακόμα και σε περιοχές όπου οι αναρχικοί είχαν λιγότερη επιρροή από τους σοσιαλιστές, όπως στην συντηρητική Καστίλη, την περιοχή της Μαδρίτης.

Ενδεικτικά στο Λεβάντε υπήρχαν 900 αγροτικές κολεκτίβες, 300 στην Καστίλη, 450 στην ανατολική Αραγονία, στο κομμάτι που δεν έπεσε από την αρχή στα χέρια των φρανκικών.

Η έκταση της αγροτικής κολεκτιβοποίησης στην Ισπανία δεν θα μπορούσε να μετρηθεί ακριβώς γιατί εξαιτίας των μεταβολών στο μέτωπο του πολέμου, πολλές κολεκτίβες καταλήφθηκαν από τους φρανκικούς προτού εδραιωθούν, όπως έγινε στην Ανδαλουσία. Εκεί οι αναρχικοί είχαν μεγάλη επιρροή και οι άκληροι χωρικοί και οι αγρότες που είχαν ελάχιστη γη και πριν την επανάσταση δούλευαν στα μεγάλα τσιφλίκια, κολεκτιβοποίησαν την γη, όμως η Ανδαλουσία ήταν από τις πρώτες περιοχές που έπεσαν στα χέρια των φρανκικών.

Η αγροτική κολεκτιβοποίηση στην Ισπανία δεν είχε καμία σχέση με την “κολεκτιβοποίηση”-κρατικοποίηση που επέβαλε δια πυρός και σιδήρου ο Στάλιν το 1927 στην Σοβιετική Ένωση.

Στην Ισπανική Επανάσταση η κολεκτιβοποίηση εφαρμόστηκε από την κοινωνική βάση, από τα κάτω, από τους χωρικούς και τους αγρότες, οι οποίοι κατά βάση εθελοντικά απαλλοτρίωσαν τα τσιφλίκια όπου υπήρχαν (π.χ. στην Ανδαλουσία) ή ένωσαν τις μικρές ιδιοκτησίες τους και τις καλλιέργησαν συλλογικά. Οι αγροτικές κολεκτίβες στην Ισπανία ήταν μία μορφή αγροτικής αυτοδιεύθυνσης που ελεγχόταν από τις συνελεύσεις των κατοίκων των χωριών όπου βρίσκονταν οι κολεκτίβες.

Ενώ στην Σοβιετική Ένωση, η “κολεκτιβοποίηση” του 1927 ήταν στην πραγματικότητα η πλήρης κρατικοποίηση της γης, όπου η γη ανήκε στο κράτος και στη κρατική γραφειοκρατία και όπου οι αγρότες ήταν δουλοπάροικοι του κράτους. Σε αντίθεση με την Ισπανία, η “κολεκτιβοποίηση”-κρατικοποίηση στην Σοβιετική Ένωση συνάντησε σφοδρές αντιδράσεις από τους χωρικούς οι οποίοι, όπως έκαναν και στα χρόνια της επανάστασης (1918 –’22) όπου οι μπολσεβίκοι προχωρούσαν σε βίαιη κατάσχεση των αγροτικών σοδιών, αυτοί (οι χωρικοί) κατέστρεφαν τις σοδειές, σκότωναν τα ζώα ενώ το σοβιετικό κράτος απάντησε με σφαγές, εκτελέσεις, εκτοπίσεις, στο όνομα της καταπολέμησης των “κουλάκων”.

Στην Ισπανική Επανάσταση, οι αγροτικές κολεκτίβες εφάρμοσαν μια κομμουνιστική μορφή εργασίας και διανομής αμείβοντας τους εργαζόμενους σύμφωνα με τις ανάγκες τους και όχι ανάλογα με τις επιδόσεις τους στην εργασία.

Οι αγροτικές κολεκτίβες δεν είχαν καν εμπορευματική λογική και δεν λειτουργούσαν με κριτήριο το κέρδος. Πολλές είχαν καταργήσει το χρήμα ενώ όπου διατηρήθηκε, κάθε οικογένεια έπαιρνε ένα ημερομίσθιο ανάλογα με τον αριθμό των μελών της. Όσες είχαν και ήταν πολλές που εμφάνιζαν πλεόνασμα της παραγωγής και της σοδειάς τους, π.χ. σε ελαιόλαδο, κρασί, σιτάρι, διένειμαν το πλεόνασμα στα μέλη τους ή βοηθούσαν άλλες “φτωχότερες” κολεκτίβες σε περίπτωση που υπήρχε ανάγκη. Η αλληλεγγύη και η αλληλοβοήθεια ήταν το κύριο χαρακτηριστικό τους. Τα μέλη των κολεκτίβων είχαν δωρεάν πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες, π.χ. γιατρό ενώ ίδρυσαν σχολεία όπου φυσικά ήταν δωρεάν η εκπαίδευση και όπου εφαρμοζόταν το ελευθεριακό σύστημα διαπαιδαγώγησης του Φρανσίκο Φερρέρ.

Σε μια χώρα όπου δεν υπήρχε πρόσβαση των φτωχών κατά βάση χωρικών, δηλαδή της συντριπτικής πλειοψηφίας του πληθυσμού, σε γιατρό και όπου υπήρχε μεγάλο ποσοστό

αναλφαβητισμού και η εκπαίδευση ήταν υπό τον έλεγχο της καθολικής εκκλησίας, η επανάσταση έδωσε σε γενικές γραμμές ικανοποιητικές λύσεις.

Οι αγροτικές κολεκτίβες είχαν οργανωθεί σύμφωνα με τις αναρχικές αρχές του φεντεραλισμού, δηλαδή σε ομοσπονδία.

Η πιο γνωστή ήταν η Ομοσπονδία Κολεκτίβων της Αραγονίας, η οποία ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1937 και αριθμούσε 450-500 κολεκτίβες με 433.000 μέλη. Παρά το γεγονός ότι υπήρξαν περιπτώσεις όπου αρκετοί χωρικοί από φόβο προσχώρησαν στις κολεκτίβες, η κολεκτιβοποίηση στην ύπαιθρο είχε μεγάλη επιτυχία και ακόμα και μικροϊδιοκτήτες αγρότες διαπίστωσαν ότι η προσχώρηση στην κολεκτιβοποίηση παρουσίαζε αρκετά πρακτικά πλεονεκτήματα. Είναι επίσης αλήθεια ότι όσοι ήθελαν να συνεχίσουν τον ιδιωτικό τρόπο καλλιέργειας και να μην προσχωρήσουν στην κολεκτιβοποίηση, μπορούσαν να το κάνουν υπό τον όρο να μην χρησιμοποιούν μισθωτή εργασία.

Η επιτυχία της αγροτικής κολεκτιβοποίησης αποτυπώθηκε ακόμα και μετά τη λήξη του πολέμου και τη νίκη του Φράνκο το 1939, όταν στο Λεβάντε κρατικός αγροτικός φορέας έκανε αναφορά ότι δυσκολευόταν να αποκολεκτιβοποιήσει τους χωρικούς, οι οποίοι προτιμούσαν την κολεκτιβοποίηση, την κοινοτική παρά την ατομική καλλιέργεια.

Το επαναστατικό αναρχικό εγχείρημα στην Ισπανία ήταν το πιο ριζοσπαστικό επαναστατικό εγχείρημα στην ιστορία του εργατικού κινήματος, επηρέασε την ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων στην επικράτεια όπου αρχικά κατεστάλη το φρανκικό πραξικόπημα από το εργατικό κίνημα που στο μεγαλύτερο βαθμό επηρεαζόταν από τους αναρχικούς και τις οργανώσεις τους, την CNT-FAI. Τα επιτεύγματά της δεν αφορούσαν μόνο την κολεκτιβοποίηση της οικονομίας και της παραγωγής, βιομηχανικής και αγροτικής, αλλά όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής, π.χ. εκπαίδευση, υγεία, υπηρεσίες, ασφάλεια κλπ. Η Επανάσταση αυτή ανέδειξε και ένα σπουδαίο αγώνα για τη γυναικεία απελευθέρωση και χειραφέτηση και η διεισδυτικότητά της ήταν τέτοια που καθόρισε σε πολύ μεγάλο βαθμό τις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων και το θεσμό της οικογένειας.

Η επανάσταση παρά το ότι διεξαγόταν μέσα σε συνθήκες ενός σκληρού εμφυλίου πολέμου, μέσα στο έδαφος που διεξαγόταν, είτε στην Βαρκελώνη και την Καταλονία, είτε σε άλλες περιοχές της “δημοκρατικής” ζώνης, εξασφάλιζε έναν ικανοποιητικό βαθμό διαβίωσης, αφού όλοι είχαν πρόσβαση στα στοιχειώδη αγαθά και τις υπηρεσίες (π.χ. υγεία).

Μετά το πέρας των μαχών τον Ιούλιο του '36 στη Βαρκελώνη, η κοινωνική ζωή ομαλοποιήθηκε, όλες οι υπηρεσίες λειτουργούσαν κανονικά κάτω από το καθεστώς της κολεκτιβοποίησης, η διανομή των αγαθών, οι μεταφορές-συγκοινωνίες, οι εταιρείες ηλεκτρικού, νερού, γκαζιού και η τηλεφωνική εταιρία λειτουργούσαν κανονικά κάτω από τον έλεγχο των εργαζομένων.

Παρά τις συνθήκες του εμφυλίου πολέμου, όσο η Βαρκελώνη βρισκόταν υπό τον έλεγχο των εργατών και των αναρχικών, ελάχιστες φορές παρατηρήθηκαν ελλείψεις αγαθών παρά τις λυσσαλέες επιθέσεις των κομμουνιστών-σταλινικών που ήταν φανατικοί εχθροί της κολεκτιβοποίησης και της εργατικής αυτοδιεύθυνσης και ήθελαν το κράτος να πάρει πίσω τον έλεγχο και να παραδοθούν οι επιχειρήσεις πίσω στους παλιούς ιδιοκτήτες τους.

Στον τομέα της ασφάλειας, εφόσον η κρατική αστυνομία η Guardia Civil είχε αποδιοργανωθεί λόγω του ότι το μεγαλύτερο μέρος της είχε ταχθεί με το μέρος των φρανκικών και ελάχιστες δυνάμεις είχαν μείνει πιστές στην “δημοκρατία”, “αστυνομικά” καθήκοντα ανέλαβαν οι ένοπλοι εργάτες. Στη Βαρκελώνη “αστυνομικά” καθήκοντα είχαν τα μέλη των CNT-FAI που είχαν συγκροτήσει τις Περιπολίες Ελέγχου (Patrullas de

Control), κάτι ανάλογο με τις Asayis, τις Δυνάμεις Ασφάλειας στην Ροζάβα - Βόρεια Συρία σήμερα.

Κάθε επανάσταση στην προσπάθεια κοινωνικής αναδιοργάνωσης δεν αναλαμβάνει μόνο τον έλεγχο της οικονομίας αλλά και της άμυνας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης. Διαθέτει όχι μόνο ένοπλες στρατιωτικές δυνάμεις, αλλά και ένοπλες δυνάμεις που έχουν αρμοδιότητα την τήρηση της τάξης.

Οι αναρχικοί στη Βαρκελώνη, την Καταλονία και την Αραγονία καταπολέμησαν το πλιάτσικο, τις ληστείες που ήταν αποτέλεσμα των πρώτων ημερών του πολέμου και της αποσύνθεσης των κρατικών δομών και της αστυνομίας. Στην ύπαιθρο οι φάλαγγες και οι πολιτοφυλακές είχαν επίσης αρμοδιότητες όσον αφορά την τήρηση της τάξης.

Σε ανάλογες περιπτώσεις, στην Παρισινή Κομμούνα, στρατιωτικά και “αστυνομικά” καθήκοντα είχε αναλάβει η Εθνοφρουρά, στην Ρώσικη Επανάσταση τα σοβιέτ ενώ στην Ελλάδα στην κατοχή ανάλογα καθήκοντα είχε ο ΕΛΑΣ που καταπολεμούσε την ληστεία και τις κλοπές στην ύπαιθρο (αν και το ΕΑΜ δεν ήταν ένα επαναστατικό αντικαπιταλιστικό κίνημα, αλλά ένα διαταξικό πατριωτικό μέτωπο που αποσκοπούσε σε ένα αστικοδημοκρατικό καθεστώς).

Οι επαναστάσεις και τα επαναστατικά εγχειρήματα που επιχειρούν μια ριζοσπαστική κοινωνική αναδιοργάνωση δεν σημαίνουν την ύπαρξη χάους, ανομίας ή ακυβερνησίας ή ότι “ο καθένας κάνει ό, τι θέλει”, όπως διατρανώνουν οι κρατιστές, αλλά και βλακωδώς πολύ “αγωνιστές” που θεωρούν ότι η ύπαρξη νόμων και δομών σημαίνει αυτονόητα καταπίεση του ατόμου. Πρόκειται για μια απόπειρα οικοδόμησης μιας δικαιότερης κοινωνικής οργάνωσης.

Η Ουγγρική Επανάσταση του 1956

Η Ουγγρική Επανάσταση του 1956 έχει μεγάλη σημασία γιατί αφενός αποκάλυψε την φύση των καθεστώτων του "υπαρκτού σοσιαλισμού" και αφετέρου, για πρώτη φορά μετά την Ισπανική Επανάσταση του 1936-'39 και τον β' παγκόσμιο πόλεμο έκαναν την εμφάνισή τους τα Εργατικά Συμβούλια.

Οι Ούγγροι βιομηχανικοί εργάτες συνέχισαν την επαναστατική παράδοση που ξεκινά από την Παρισινή Κομμούνα του 1871, συνεχίζει με τα ρωσικά σοβιέτ του 1905 και 1917, τα γερμανικά συμβούλια των εργατών και στρατιωτών του 1918 -19 και τα ουγγρικά του 1919, την Κομμούνα της Κρονστάνδης το 1921 και τις εργατικές και αγροτικές κολεκτίβες στην Ισπανία το 1936.

Στην πραγματικότητα, οι πρώτες κοινωνικές εξεγέρσεις και επαναστάσεις στην Ευρώπη μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο και πριν τον Μάη του 1968, δεν αφορούσαν την δυτική καπιταλιστική Ευρώπη όπου ο καπιταλισμός απολάμβανε την πιο σταθερή περίοδο ανάπτυξης και ανασυγκρότησης υπό το κενσιανό οικονομικό μοντέλο (κρατικοποίηση βασικών τομέων της οικονομίας, κρατική παρέμβαση στην οικονομία, δημόσιες επενδύσεις, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας), αλλά την ανατολική Ευρώπη του "υπαρκτού σοσιαλισμού".

Ο κύκλος των εξεγέρσεων μετά τον θάνατο του Στάλιν ξεκίνησε με την εξέγερση των κρατουμένων στο τεράστιο στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας (γκουλάγκ) στη Βορκοουτά της Βόρειας Ρωσίας κοντά στον αρκτικό κύκλο το 1953, συνεχίστηκε με την απεργία των οικοδόμων του ανατολικού Βερολίνου τον ίδιο χρόνο που πνίγηκε στο αίμα από την επέμβαση των αρμάτων μάχης του "λαοκρατικού" καθεστώτος της Ανατολικής

Γερμανίας, με την εξέγερση των εργατών του Πόζναν στην Πολωνία τον Ιούνιο του 1956 και κορυφώθηκε με την Ουγγρική Επανάσταση του Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 1956 που πνίγηκε στο αίμα από την επέμβαση των Σοβιετικών.

Ακολούθησε η Άνοιξη της Πράγας το 1968 που καταστάλθηκε και αυτή από τους Σοβιετικούς και το κίνημα των Πολωνών εργατών στα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα, όπως στα ναυπηγεία του Γκντάνσκ την δεκαετία του 1970-'80 που αντιμετωπίστηκε με την κήρυξη στρατιωτικού νόμου από το "κομμουνιστικό" καθεστώς και τον στρατηγό Βόϊτσεκ Γιαρουζέλσκι.

Στην Ουγγαρία μετά την αποτυχία του πειράματος της βραχύβιας Σοβιετικής Δημοκρατίας του 1919, επιβλήθηκε το πρώτο φασιστικό καθεστώς στην Ευρώπη του μεσοπολέμου υπό τον ναύαρχο Χόρτυ το οποίο καταδίωξε απηνώς το εργατικό κίνημα.

Στον β' παγκόσμιο πόλεμο η Ουγγαρία εντάχθηκε στην συμμαχία του Άξονα και το 1944 "απελευθερώθηκε" από τον Κόκκινο Στρατό. Αν και ο ουγγρικός λαός δέχτηκε τον Κόκκινο Στρατό ως απελευθερωτή, πολύ γρήγορα γνώρισε τον παράδεισο του "υπαρκτού σοσιαλισμού".

Μετά από ένα βραχύβιο διάστημα όπου στις κατεχόμενες από τους Σοβιετικούς χώρες της ανατολικής Ευρώπης κυβέρνησε ένας συνασπισμός σοσιαλιστικών, αγροτικών και κομμουνιστικών κομμάτων, το 1948 επιβλήθηκε η δικτατορία των κομμουνιστικών κομμάτων και επικράτησε ένα καθεστώς παρόμοιο με αυτό της Σοβιετικής Ένωσης, δηλαδή κρατικοποιημένη οικονομία και μονοκομματική δικτατορία. Η Ουγγρική Επανάσταση ήταν μια αυθεντική λαϊκή και εργατική Επανάσταση που στρεφόταν εναντίον ενός ξενόδουλου φιλορωσικού καθεστώτος το οποίο δεν θα μπορούσε να επιβιώσει χωρίς την στήριξη του Κόκκινου Στρατού.

Η αφορμή για την Επανάσταση δόθηκε μετά την εξέγερση των εργατών του Πόζναν στην Πολωνία τον Ιούνιο του 1956 και την επίσημη κηδεία στις 6 Οκτωβρίου του ίδιου έτους του Λάζλο Ράικ, ενός στελέχους του κομμουνιστικού κόμματος ο οποίος είχε εκτελεστεί το 1949 ως "τιτοϊστής" από το φιλοσταλινικό καθεστώς αλλά αποκαταστάθηκε το 1956. Την κηδεία του αποκατεστημένου Ράικ ακολούθησε μια διαδήλωση δεκάδων χιλιάδων λαού που ζητούσαν δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις από την κυβέρνηση.

Την εποχή εκείνη μετά τον θάνατο του Στάλιν και το 20ο συνέδριο του ΚΚΣΕ το 1956, όπου ο Χρουστσόφ κατήγγειλε την προσωπολατρία και τα εγκλήματα του Στάλιν, ακολούθησε ένας πολιτικός σεισμός στα καθεστώτα της ανατολικής Ευρώπης, πυροδότησε κοινωνικές εξελίξεις που κατέληξαν σε εξεγέρσεις και επαναστάσεις οι οποίες αμφισβήτησαν και αποκάλυψαν την φύση αυτών των καθεστώτων.

Στην Ουγγαρία φοιτητές και ένας κύκλος αριστερών διανοούμενων, ο Κύκλος Πέτεφι, αποφάσισαν την διοργάνωση συλλαλητηρίου στις 23 Οκτωβρίου 1956 εις ένδειξη αλληλεγγύης στον πολωνικό λαό καθώς την εποχή εκείνη και μετά τα γεγονότα του Ιουνίου στο Πόζναν έγινε αλλαγή στην κυβέρνηση της Βαρσοβίας με μια πιο "μετριοπαθή" κομμουνιστική κυβέρνηση υπό τον Γκομούλκα, η οποία είχε εξαγριώσει την σοβιετική κυβέρνηση που απειλούσε με επέμβαση επειδή τόλμησε να αντικαταστήσει τον υπουργό Άμυνας που ήταν Ρώσος, το στρατάρχη "ήρωα" του β' παγκοσμίου πολέμου Ροκοσόφσκι. Παράλληλα το συλλαλητήριο της 23ης Οκτωβρίου είχε σκοπό να ζητήσει δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις από το καθεστώς.

Πράγματι, εκατοντάδες χιλιάδες λαού, φοιτητές, νεολαία, εργάτες που σχόλασαν από τα εργοστάσια συγκεντρώθηκαν στην κεντρική πλατεία της Βουδαπέστης και ζήτησαν μέσα από έναν κατάλογο 16 αιτημάτων δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις από το καθεστώς. Η είδηση ότι την ίδια ώρα ο σκληροπυρηνικός γραμματέας του κομμουνιστικού κόμματος Έρνο Γκέρε

έκανε δηλώσεις από το κτίριο της Ραδιοφωνίας, ότι "η εργατική τάξη θα υπερασπιστεί το καθεστώς και θα τσακίσει την αντεπανάσταση", έκανε πολλούς από τους διαδηλωτές να σπεύσουν στο κτίριο της Ραδιοφωνίας με σκοπό να μεταδοθούν τα αιτήματα του συλλαλητηρίου.

Όμως όταν έφτασαν εκεί ήρθαν αντιμέτωποι με μέλη της διαβόητης κρατικής ασφάλειας του καθεστώτος οι οποίοι άνοιξαν πυρ κατά των διαδηλωτών με αποτέλεσμα τον θάνατο μερικών από αυτούς. Ακολούθησαν ταραχές, στήσιμο οδοφραγμάτων, κηρύχθηκε γενική απεργία ενώ οι εργάτες της πολεμικής βιομηχανίας μοίρασαν όπλα στους εξεγερμένους. Παρατηρήθηκε επίσης, ότι μονάδες της αστυνομίας –όχι της κρατικής ασφάλειας– καθώς και του ουγγρικού στρατού ενώθηκαν με τους εξεγερμένους ενώ άλλοι κράτησαν μετριοπαθή στάση. Κατά την διάρκεια των συγκρούσεων εκτελέστηκαν μέλη της μισητής κρατικής ασφάλειας στους δρόμους από οπλισμένους επαναστάτες, γκρέμισαν το τεράστιο άγαλμα του Στάλιν και ξήλωσαν σύμβολα του καθεστώτος ενώ οι εργάτες κατέλαβαν τα εργοστάσια και δημιούργησαν Εργατικά Συμβούλια.

Μην έχοντας αξιόλογα στρατεύματα ικανά να το υπερασπιστούν, το καθεστώς στράφηκε στους Σοβιετικούς οι οποίοι έκαναν την πρώτη στρατιωτική επέμβαση με στρατεύματα τα οποία ήδη στάθμευαν στην Ουγγαρία, από τις 24 ως τις 28 Οκτωβρίου. Ακολούθησαν σκληρές οδομαχίες στην Βουδαπέστη όπου οι επαναστάτες αμύνονταν χρησιμοποιώντας από μολότωφ έως όπλα που μοιράστηκαν από τα εργοστάσια όπλων. Οι Σοβιετικοί όμως ηττήθηκαν σε πρώτη φάση και δεν κατάφεραν να καταστείλουν την Επανάσταση. Στο μεταξύ όμως η κυβέρνηση των "σκληροπυρηνικών" έπεσε και αντικαταστάθηκε με μια πιο "μετριοπαθή" κυβέρνηση με επικεφαλής τον Ίμρε Νάγκυ, ο οποίος είχε πέσει σε δυσμένεια και είχε φυλακιστεί στο παρελθόν από το κομμουνιστικό κόμμα με την ελπίδα ότι ο Νάγκυ θα μπορούσε να ελέγξει την κατάσταση αφού είχε ταχθεί τουλάχιστον, με κάποια από τα αιτήματα των επαναστατών.

Όμως ο Νάγκυ δεν μπόρεσε να κατευνάσει την κατάσταση και οι Σοβιετικοί αποφάσισαν να επέμβουν δεύτερη φορά αφού τον καθαίρεσαν τη στιγμή που διαπραγματευόταν μαζί τους και διόρισαν τον σκληροπυρηνικό, Γιάνος Κάνταρ, ως επικεφαλής της νέας κυβέρνησης. Η δεύτερη και πιο οργανωμένη στρατιωτική επέμβαση των Σοβιετικών ξεκίνησε στις 4 Νοεμβρίου υπό την ηγεσία του στρατάρχη Ζούκωφ, τον πορθητή του Βερολίνου το 1945. Οι Σοβιετικοί χρειάστηκαν 1 εβδομάδα μαχών για να κάμψουν την ηρωική αντίσταση του επαναστατημένου ουγγρικού λαού, μέχρι τις 10 Νοεμβρίου 1956. Το τελευταίο οχυρό αντίστασης που έπεσε ήταν η βιομηχανική συνοικία του Τσέπελ που ήταν σύμβολο για την ουγγρική εργατική τάξη –Το Κόκκινο Τσέπελ– από την Επανάσταση του 1919.

Το πρώτο εργατικό συμβούλιο εμφανίστηκε την επόμενη μέρα των συγκρούσεων, στις 24 Οκτωβρίου, σε ένα εργοστάσιο εργαλειομηχανών που είχε 10.000 εργάτες. Είχε 71 μέλη και τα πρώτα μέτρα που πήρε ήταν: α) Απόλυση της διεύθυνσης, β) κάψιμο των φακέλων των εργατών όπου αναγραφόταν τα πάντα από την συμπεριφορά τους στον χώρο εργασίας, γ) την κατάργηση του μισητού στους εργάτες συστήματος της εργασίας με το κομμάτι που σήμαινε την ολοένα και μεγαλύτερη εκμετάλλευση των εργατών για την αύξηση της παραγωγικότητας.

Τα εργατικά συμβούλια εξαπλώθηκαν στις περισσότερες βιομηχανικές ζώνες της Βουδαπέστης και άλλων βιομηχανικών πόλεων. Σε μια ανακοίνωση εκπροσώπων δεκάδων εργατικών συμβουλίων στις 31 Οκτωβρίου αναφερόταν ότι "το ανώτατο όργανο στο εργοστάσιο είναι το εργατικό Συμβούλιο που εκλέγεται δημοκρατικά από τους εργάτες. Ο

διευθυντής εκλέγεται από το εργατικό Συμβούλιο. Αυτή η εκλογή γίνεται μετά από μια ανοιχτή γενική συνέλευση που καλεί η εκτελεστική επιτροπή του συμβουλίου".

Ένα μεγάλο μέρος της αριστεράς και οι απολογητές του σταλινισμού λοιδορούσαν τους Ούγγρους επαναστάτες, υποστηρίζοντας ότι ήταν στην πραγματικότητα αντεπαναστάτες, πράκτορες της Δύσης και της CIA, με τον ίδιο τρόπο που ο Τρότσκι και ο Λένιν διέδιδαν ότι οι ναύτες της Κροστάνδης το 1921 ήταν πράκτορες των ιμπεριαλιστών και ότι η ανταρσία είχε υποκινηθεί από τους Γάλλους ή ότι οι μαχνοβίτες και οι αναρχικοί ήταν ληστές, οι εσέροι πράκτορες των Γερμανών κλπ. Οι Ούγγροι εργάτες επαναστάτες της συνοικίας Τσέπελ ειρωνεύονταν τους Σοβιετικούς και τα ντόπια τσιράκια τους είχαν αναρτήσει ένα μεγάλο πανό που έλεγε: "οι 40.000 αριστοκράτες και βιομήχανοι του Τσέπελ σας καλωσορίζουν".

Ο Κορνήλιος Καστοριάδης έγραψε για την Ουγγρική Επανάσταση και τους Ούγγρους εργάτες, "Αποδείξανε με τις πράξεις τους ότι η διαφορά μεταξύ εργατών και "εργατικού κράτους", είναι η διαφορά μεταξύ ζωής και θανάτου. Και ότι θα προτιμούσαν να πεθάνουν πολεμώντας το "εργατικό κράτος", παρά να ζουν ως εργάτες κάτω από το "εργατικό κράτος".

Ζαπατίστας – Ροζάβα - Β. Συρία

Η Ισπανική Επανάστασή ήταν το τελευταίο επαναστατικό εγχείρημα που σημάδεψε μια ολόκληρη εποχή, αυτή του κλασικού εργατικού κινήματος (1848-1939). Ήταν η τελευταία επανάσταση μιας ιστορικής περιόδου που αμφισβήτησε το Κράτος ως τον μηχανισμό που μονοπωλεί τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων.

Ο θρίαμβος του κρατισμού και η ήττα του εργατικού κινήματος είχε ολέθριες συνέπειες στην ιστορική εξέλιξη της πάλης των τάξεων και των κοινωνικών και ταξικών αγώνων. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την ανασυγκρότηση του καπιταλισμού στην κατεστραμμένη Ευρώπη, το πεδίο των κοινωνικών επαναστάσεων μετατοπίστηκε εκτός από τις χώρες του "υπαρκτού σοσιαλισμού", στον Τρίτο Κόσμο με αφετηρία τα αντιαποικιακά και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα και αντάρτικα, στην Κίνα, το Βιετνάμ, την Αλγερία, την Κούβα, την Αφρική και αλλού.

Όμως όλες αυτές οι επαναστάσεις υιοθέτησαν το έθνος-κράτος ως το μοντέλο "απελευθέρωσης" από τον αποικιοκρατικό ζυγό των βιομηχανικών ανεπτυγμένων κρατών της Δύσης ενώ μιμήθηκαν σε οικονομικοπολιτικό επίπεδο το ολοκληρωτικό και αυταρχικό μοντέλο της Σοβιετικής Ένωσης, δηλαδή, την πλήρη κρατικοποίηση της οικονομίας και των μέσων παραγωγής και τη δικτατορία της κρατικής γραφειοκρατίας που επανδρωνόταν από το κόμμα μπολσεβίκικου τύπου το οποίο ηγείτο του απελευθερωτικού κινήματος.

Όμως στη σημερινή εποχή, μετά την πτώση του γραφειοκρατικού καπιταλισμού-"υπαρκτού σοσιαλισμού" που είχε ως αποτέλεσμα την αποσύνθεση της μαρξιστικής Αριστεράς διεθνώς, δύο νέα επαναστατικά εγχειρήματα, η Επανάσταση των Ζαπατίστας και της Ροζάβα – Β.Συρίας έρχονται να ανατρέψουν τον μύθο ότι "οι επαναστάσεις είναι φαινόμενα του μακρινού παρελθόντος" και να μας δείξουν ποιος πρέπει να είναι ο στόχος μιας κοινωνικής Επανάστασης σήμερα. Είναι ειρωνεία της ιστορίας ότι και τα δυο εγχειρήματα προέρχονται από κινήματα και αντάρτικα με μαρξιστολενινιστικό προσανατολισμό τα οποία μετεξελίχθηκαν απορρίπτοντας τις κλασικές μαρξιστικές θέσεις της ανάπτυξης των

παραγωγικών δυνάμεων ως προϋπόθεση για το κομμουνισμό και της δικτατορίας του προλεταριάτου και του "λαϊκού" κράτους ως αναγκαίου και μεταβατικού σταδίου για το πέρασμα από τον καπιταλισμό στον κομμουνισμό. Γενικότερα απέρριψαν το Κράτος ως συγκεντρωτικό-μονοπωλιακό μηχανισμό εξουσίας ή διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως φορέας "απελευθέρωσης", έστω και βραχυπρόθεσμα.

Οι Ζαπατίστας στήριζαν το εγχείρημά τους στην πανάρχαια παράδοση των κοινοτικών γαιών (ejidos) που είχαν οι ιθαγενείς λαοί της Τσιάπας. Δηλαδή, μια κοινοτιστική κοινωνική οργάνωση όπου δεν υπάρχει ιδιοκτησία, ούτε κράτος, όπου η γη ανήκει στην Κοινότητα που την καλλιεργεί συλλογικά.

Το συμβούλιο της κοινότητας έχει τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων και της γης και εξουσιοδοτείται από τη συνέλευση των μελών της κοινότητας. Μέσα στη ζώνη που ελέγχει ο EZLN, τα ζαπατίστικα χωριά είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους σε μια ομοσπονδιακή δομή.

Το κίνημα των Ζαπατίστας γεννήθηκε σε μια περιοχή μη ανεπτυγμένη βιομηχανικά όπου στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι κάτοικοι είναι χωρικοί και ήταν μια αντίδραση απέναντι στη νεοφιλελεύθερη λαίλαπα που προέβλεπε η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου μεταξύ Καναδά – ΗΠΑ – Μεξικού, η λεγόμενη NAFTA, η οποία παρέδιδε στις πολυεθνικές εταιρίες τη γη των ιθαγενών, τις κοινοτικές γαίες (ejidos) για εκμετάλλευση, π.χ. εξορυξείς. Για αυτό και ο EZLN ξεκίνησε την δράση του με την εξέγερση στις 1/1/1994, την ημέρα που θα είχε τεθεί σε εφαρμογή η NAFTA.

Οι Ζαπατίστας αποτέλεσαν ένα εμβληματικό σημείο αναφοράς στο κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού που αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 και στις αρχές του 2000. Ήταν οι πρώτοι που διοργάνωσαν στην περιοχή τους το καλοκαίρι του 1996 την πρώτη Διεθνή Συνάντηση Αγώνων και Αντιστάσεων κατά του Νεοφιλελευθερισμού η οποία ουσιαστικά αποτέλεσε και την πρώτη διεθνή συνάντηση του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης. Αυτές οι διεθνείς συναντήσεις συνεχίστηκαν αργότερα ως απάντηση στις διεθνείς συνόδους των ηγετών του κόσμου και των υπερεθνικών οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΠΟΕ, του ΔΝΤ, του G8, όπως στο Άμστερνταμ το 1997 στη σύνοδο των ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Σηάτλ στη σύνοδο του ΠΟΕ το 1999, του ΔΝΤ στην Πράγα το 2000, του G8 στη Γένοβα το 2001, η σύνοδος των ηγετών των κρατών της Ε.Ε στη Θεσσαλονίκη το 2003.

Παρόμοια οπτική με τα αντιαποικιακά και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα και αντάρτικα του Τρίτου Κόσμου είχε και το κουρδικό επαναστατικό κίνημα, το PKK (Εργατικό Κόμμα Κουρδιστάν), το οποίο ήταν ένα τυπικό μαρξιστολενινιστικό κόμμα που διεξήγαγε αντάρτικο από το 1984 κατά του τουρκικού κράτους στο Βόρειο Κουρδιστάν και είχε στόχο τη δημιουργία ενός εθνικού κουρδικού σοσιαλιστικού κράτους. Όμως από τα τέλη της δεκαετίας του '90 και κυρίως από τη δεκαετία του 2000, ο στόχος της δημιουργίας ενός εθνικού κουρδικού κράτους απορρίφθηκε και προωθήθηκε η ιδέα ενός συνομοσπονδιακού κοινωνικού μοντέλου που οι Κούρδοι ονομάζουν Δημοκρατικό Συνομοσπονδισμό και το οποίο εφαρμόζεται από το 2012 στην Βόρεια Συρία, στα εδάφη όπου πλειοψηφία είναι οι Κούρδοι, μετά την κατάρρευση των κρατικών δομών του καθεστώτος Άσαντ που ακολούθησε την έναρξη του συριακού εμφυλίου. Το κοινωνικό αυτό μοντέλο στηρίζεται όμως και στη συμμετοχή και των άλλων λαών και εθνοτήτων της περιοχής (Αραβες, Συροϊακωβίτες, Ασσύριοι, Τουρκμένιοι).

Ο συριακός εμφύλιος που ήταν αποτέλεσμα των εξεγέρσεων της Αραβικής Άνοιξης του 2011 και εξελίχθηκε σε πεδίο της γεωστρατηγικής σύγκρουσης μεταξύ του δυτικού μπλοκ

εξουσίας (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία) από τη μία μεριά, της Ρωσίας και του Ιράν από την άλλη, έγινε αφορμή να γίνει γνωστή η Επανάσταση στη Ροζάβα και το πείραμα του Δημοκρατικού Συνομοσπονδισμού και της Δημοκρατικής Αυτονομίας στις περιοχές των Κούρδων της Βόρειας Συρίας. Ξεκίνησε από το Κομπάνι στις 19 Ιουλίου 2012, στην ίδια πόλη που το 2014 έγινε γνωστή από τη μάχη και την ηρωική αντίσταση των Μονάδων Λαϊκής Προστασίας (YPG) και των Γυναικείων Μονάδων Προστασίας (YPJ) η οποία σταμάτησε την προέλαση του Ισλαμικού Κράτους που πολιορκούσε την πόλη και που έως εκείνη τη στιγμή φαινόταν αήττητο.

Αυτό το κοινωνικό επαναστατικό πείραμα είναι επηρεασμένο ως ένα βαθμό από τις ελευθεριακές κοινοτιστικές ιδέες του Αμερικανού ελευθεριακού διανοητή, οικολόγου και κομμουναλιστή Μάρραη Μπούκτσιν. Είναι ένα εγχείρημα που απορρίπτει το έθνος κράτος και τον εθνικισμό, δεν περιορίζεται σε εθνικά ή περιφερειακά σύνορα, αμφισβητεί το κράτος ως μηχανισμό διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων, προωθεί την αποκέντρωση της εξουσίας σε αντίθεση με το συγκεντρωτισμό του κράτους. Τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων την αναλαμβάνουν οι ίδιοι οι άνθρωποι από την κοινωνική βάση μέσα από κοινοτιστικές δομές, τις κομμούνες, τις συνελεύσεις και τα συμβούλια των δήμων και κοινοτήτων, όπου όλες και όλοι μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων και να αναλάβουν υπεύθυνες θέσεις ως αιρετοί και ανακλητοί εκπρόσωποι.

Ο Δημοκρατικός Συνομοσπονδισμός και η Δημοκρατική Αυτονομία είναι ένα είδος κοινωνικής αυτοδιεύθυνσης που στηρίζεται στην άμεση δημοκρατία. Το πιο σημαντικό όμως επίτευγμα της Επανάστασης στη Ροζάβα είναι η χειραφέτηση των γυναικών, αν λάβουμε υπ' όψιν ότι η κουρδική κοινωνία, όπως και γενικότερα οι κοινωνίες της Μέσης Ανατολής, βρίσκονται σε ένα ημιφεουδαρχικό στάδιο όπου κυριαρχεί η πατριαρχία και οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ως υποδεέστερες και κατώτερες. Όμως η γυναικεία Επανάσταση μέσα στην Επανάσταση που οι ίδιες διεξήγαγαν τις εξίσωσε με τους άνδρες, ανέλαβαν υπεύθυνες θέσεις στα συμβούλια των δήμων και των χωριών (εφαρμόζεται το δυαδικό σύστημα με την υποχρεωτική συμμετοχή μιας γυναίκας και ενός άντρα σε όλα τα αξιώματα), ανέλαβαν διοικητικές θέσεις στις Μονάδες Λαϊκής Προστασίας ενώ υπάρχουν από το 2013 ξεχωριστές αμιγώς γυναικείες ένοπλες δυνάμεις, οι Γυναικείες Μονάδες Προστασίας καθώς και γυναικεία δικαστήρια. Όλα αυτά είναι πρωτοφανή για την παραδοσιακή πατριαρχική κουρδική κοινωνία. Είναι όμως πρωτοφανή και για την “προοδευτική” δύση.

Σε εποχές κοινωνικών επαναστάσεων και επαναστατικών εγχειρημάτων οι γυναίκες κατακτούν τη θέση που τους αξίζει ως ίσες απέναντι στους άνδρες μέσα από τους δικούς τους αγώνες για τη γυναικεία χειραφέτηση και αποδεικνύουν ότι είναι εξίσου ικανές στο να αναλαμβάνουν όχι μόνο υπεύθυνες θέσεις, αλλά και στο να μάχονται με το όπλο στο χέρι. Δεν νοείται κοινωνική επανάσταση χωρίς την ενεργή συμμετοχή και τη χειραφέτηση των γυναικών.

Αποδεικνύεται για μια ακόμα φορά ότι για τη δημιουργία μιας κοινωνίας ισότητας και ελευθερίας είναι απαραίτητη η επανάσταση, δηλαδή η ανατροπή του παλιού κόσμου και επίσης αποδεικνύεται ότι για να γίνουν οι επαναστάσεις είναι απαραίτητος ο ένοπλος αγώνας αφού χωρίς τις Λαϊκές Μονάδες Προστασίας (YPG) και τις Γυναικείες Μονάδες Προστασίας (YPJ) δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί το πείραμα του Δημοκρατικού Συνομοσπονδισμού και της Δημοκρατικής Αυτονομίας στα τρία καντόνια των κουρδικών περιοχών της Βόρειας Συρίας, δεν θα μπορούσαν να προστατευτούν οι κοινοτιστικές δομές, να αποκρουστεί ο IS, να καταληφθεί η πρωτεύουσα του IS, η Ράκα, ενώ αυτές οι δυνάμεις

είναι που αντιστάθηκαν στον τουρκικό στρατό που είχε καταλάβει το Αφρίν αλλά και στην πρόσφατη τουρκική εισβολή.

Η Επανάσταση στη Ροζάβα σήμερα βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή μετά την εισβολή της Τουρκίας στην περιοχή με σκοπό να δημιουργήσει μια ζώνη ασφαλείας βάθους 30 χιλιομέτρων μέσα στο έδαφος της Ροζάβα-Β.Συρίας. Μετά από σφοδρές μάχες και βομβαρδισμούς που έπληξαν κυρίως άμαχο πληθυσμό, οι Συριακές Δημοκρατικές Δυνάμεις (SDF) –αραβοκουρδική συμμαχία– επέλεξε να κάνει μια τακτική συμφωνία με το καθεστώς Άσαντ επιτρέποντας την επιστροφή του συριακού στρατού στα σύνορα με την Τουρκία απ' όπου είχε αποχωρήσει το 2012 μετά την έναρξη της Επανάστασης. Η διεθνής συμφωνία ΗΠΑ και Ρωσίας με την Τουρκία όπου αποδέχονται το αίτημά της να αποσυρθούν σε βάθος 30 χιλιομέτρων οι κουρδικές επαναστατικές δυνάμεις, στρέφεται εναντίον της Επανάστασης και το εγχείρημα του Δημοκρατικού Συνομοσπονδισμού. Το επαναστατικό αυτό εγχείρημα βρίσκεται εδώ και χρόνια στο επίκεντρο μιας διεθνούς γεωστρατηγικής σύγκρουσης ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις του κόσμου που ερίζουν για τον έλεγχο της Συρίας.

Η Επανάσταση στη Ροζάβα αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα στην εποχή μας και το δίδαγμα που έχουμε να παίρνουμε είναι ότι πρέπει και μπορούμε να μεταφέρουμε την επανάσταση στην ίδια την Δύση, στην καρδιά του καπιταλιστικού κόσμου.

3. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ – ΚΟΙΝΟΤΙΣΜΟΣ

Ορίζοντας την έννοια της κοινότητας δεν εννοούμε φυσικά την απλή συγκατοίκηση ανθρώπων σε ένα γεωγραφικό σημείο, όπως μπορεί να είναι αντιληπτό αυτό στην εποχή μας. Ως κοινότητα ορίζεται μια οντότητα πολιτική, κοινωνική, οικονομική με αυτόνομα χαρακτηριστικά –άλλοτε σε μικρότερο, άλλοτε σε μεγαλύτερο βαθμό– από μια κεντρική κρατική εξουσία. Η Κοινότητα (Commune), στα λατινικά, προϋπήρξε της εμφάνισης του κράτους και επεβίωσε σχεδόν μέχρι τις μέρες μας με την ανάπτυξη του συγκεντρωτικού έθνους-κράτους και την ανάδυση του καπιταλισμού.

Χαρακτηριστικό της γνώριμα η αυτοδιοίκηση και η ελευθερία λήψης αποφάσεων σχετικά με ζητήματα που αφορούν την παραγωγή, την διάθεση των αγαθών, την διαχείριση των κοινών πόρων, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, την ασφάλεια, την απονομή δικαιοσύνης. Μια τέτοιας μορφής οντότητα που αναπτύσσεται σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον που βρίσκεται και καθορίζεται από αυτό σε κάθε λειτουργία της, συνιστά το αντίπαλο δέος της συγκεντρωτικής κρατικής εξουσίας, η οποία είναι εκ φύσεως εχθρός κάθε αυτόνομης και μη ελεγχόμενης από την ίδια, πολιτικής και κοινωνικής λειτουργίας. Επίσης, συνιστά το αντίπαλο δέος του καπιταλιστικού συστήματος, καθώς προαπαιτούμενο της ύπαρξης της κοινότητας είναι η κοινωνική αλληλεγγύη μεταξύ των μελών της, καθώς η ύπαρξη και η ελευθερία του ενός προϋποθέτει την ύπαρξη και λειτουργία της κοινότητας. Στον αντίποδα αυτής της κοινωνικής αλληλεγγύης συνθήκης, ο καπιταλισμός αδυνατεί να υπάρξει και να αναπτυχθεί χωρίς την κατίσχυση σε κοινωνικό, πολιτισμικό και ηθικό επίπεδο του ατομισμού και την υπονόμευση της "οπισθοδρομικής και βλαβερής για την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων" κοινωνικής αλληλεγγύης. Επίσης, η κοινότητα είναι αδύνατο να μπορέσει να αναπτυχθεί ως εχθρός του περιβάλλοντος, συνθήκη που ισχύει για τον καπιταλισμό. Η κοινότητα είναι οργανικό μέρος της φύσης και βρίσκεται διαρκώς σε

αλληλεπίδραση μαζί της, σε βαθμό που η ανάπτυξή της προϋποθέτει την ισόρροπη και αλληλέγγυα συνύπαρξη με το φυσικό περιβάλλον, η οποία είναι σε τέτοιο βαθμό καθοριστική, ώστε βίαιες παρεμβολές στη φύση να οδηγούν στην αναπόφευκτη διάλυσή της. Η κοινότητα νοείται ως ένας ζωντανός κοινωνικός φυσικός οργανισμός και όχι ένα άνωθεν προσδιορισμένο φαινόμενο ενώ η ανάπτυξή της προϋποθέτει την αποκέντρωση έως την εξαφάνιση της κρατικής επιβολής πάνω της.

Σήμερα ο κοινοτισμός με “την πολιτική έννοια” ίσως είναι το μόνο τελικά καταφύγιο για τον άνθρωπο και η μόνη διέξοδος για την επίλυση του οικολογικού προβλήματος, η μόνη εγγύηση για την σωτηρία ανθρώπων και πλανήτη. Έχοντας την εμπειρία της ιστορίας τόσο των κρατών όσο και των κοινοτήτων, έχοντας την εμπειρία της καταστροφικής καπιταλιστικής επιβολής σε όλο τον κόσμο και την φύση, μπορούμε μέσα από την επανασύσταση των κοινοτήτων, να αποδείξουμε στη πράξη πως η ανάπτυξή τους προϋποθέτει την αυτονομία τους, την ρήξη με την κρατική εξουσία, την εγκατάλειψη του συγκεντρωτικού καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Επίσης, η ιστορική εμπειρία μας κατευθύνει ώστε να εξασφαλίσουμε την οικονομική ισότητα μεταξύ των ανθρώπων, την πλήρη ελευθερία των γυναικών και την ίση συμμετοχή τους στην πολιτική οργάνωση.

Τα στοιχεία που μπορούμε να αντλήσουμε από το παρελθόν και την ιστορία του τόπου μας, εμπλουτισμένη με τις αξίες της ισότητας και της ελευθερίας για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φύλου, εθνοτικής προέλευσης, πολιτισμικής καταβολής, μπορούν μέσω του κοινοτισμού και μέσα στο αυτόνομο πολιτικό πλαίσιο που αυτός θα απολαμβάνει, να λειτουργήσουν συνθετικά και να εμπλουτίσουν ένα επιχειρούμενο κοινωνικό εγχείρημα που θα οδηγήσει στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών διαχωρισμών, στην αντιμετώπιση του χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών και την επακόλουθη σκλαβιά των περισσότερων που η φτώχεια επιφέρει, στην αντιστροφή της καταστροφικής πορείας για την φύση, την αναγέννηση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Μια τέτοια προοπτική συνιστά την εγγύηση για την ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων και η επέκταση του κοινοτισμού την εγγύηση για την αποφυγή πολεμικών συγκρούσεων. Οφείλουμε όμως, αξιοποιώντας τα οποία στοιχεία και εργαλεία μας προσφέρει η ιστορία, να επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε με πιο συγκεκριμένο πρακτικό πλέον τρόπο το είδος και την μορφή οργάνωσης που θα μπορούσε να λάβει στη χώρα η πρόταση του Συνομοσπονδισμού των Κοινοτήτων (Κομμούνων). Μια τέτοια καταγραφή είναι αναγκαία για να γίνει πιο απτό και πιο συγκεκριμένο το πρόταγμα αυτό ενώ τα πρακτικά οργανωτικά χαρακτηριστικά της άμεσης δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα, τα στοιχεία της αυτονομίας που ενείχαν οι ύστερες κοινότητες στην Ελλάδα, η επαναστατική παράδοση ιδίως της Ισπανικής Επανάστασης, και φυσικά, το σύγχρονο παράδειγμα της Ροζάβα - Β.Σύριας, έχουν συμβάλει –άλλα από αυτά τα παραδείγματα σε μικρότερο, άλλα σε μεγαλύτερο βαθμό– στην οργανωτική πρόταση που κατατίθεται εδώ.

Αρχαία Αθήνα

Ο κοινοτισμός στην Ελλάδα υπήρξε ενδημικό στοιχείο της κοινωνικής και πολιτικής συγκρότησης για χιλιάδες χρόνια, χωρίς φυσικά μια ενιαία και γραμμική εξέλιξη. Καθοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξή του ήταν η ιδιαίτερη γεωμορφολογία του τόπου, το ασυνεχές του τοπίου και η πολυμορφία του. Η κοινότητα υπήρξε –όποτε κατάφερε να αναπτυχθεί– αποτέλεσμα της δυναμικής σχέσης ανθρώπων και φύσης, διαμορφώνοντας στην εκάστοτε εποχή το εγχώριο κοσμοσύστημα. Όσο για το φαινόμενο της άμεσης

δημοκρατίας που εκδηλώθηκε και κατοχυρώθηκε στην αρχαία αθηναϊκή πολιτεία, αυτό βρισκόταν σε μια ανατροφοδοτούμενη δυναμική σχέση και με την ελληνική γλώσσα, η οποία αποκτούσε ιδιαίτερα πολυπρισματική και ευέλικτη δομή μέσα από την ιδιαίτερη για εκείνη την εποχή άμεση συμμετοχή στην πολιτική λειτουργία της πόλης. Με δύο λόγια, το "μεγαλείο" των κλασικών χρόνων της Αθήνας που τόσο εξυμνείται από όλο τον κόσμο, γεννήθηκε λόγω της άμεσης δημοκρατίας, η οποία άμεση δημοκρατία γεννήθηκε ως η διαλεκτική ανθρώπων, φύσης, γλώσσας και καθόλου ως κάποιο θαύμα της "ελληνικής φυλής", η οποία έξαλλου υπήρξε πολυφυλετική.

Η μορφή που έλαβε η Αθηναϊκή Δημοκρατία στα μέσα του 5^{ου} αιώνα π.Χ ήταν αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας πολιτικής και κοινωνικής διεργασίας που είχε ξεκινήσει αιώνες πριν και μιας μακράς πορείας ταξικών συγκρούσεων. Καθοριστικό ρόλο στη γέννηση της αθηναϊκής δημοκρατίας υπήρξε ένας αιματηρός και μακρύς εμφύλιος πόλεμος μεταξύ των φτωχών και των πλουσίων που πυροδότησε ο Δράκοντας με τους νόμους του. Όμως δεν ήταν η πρώτη φορά που οι Αθηναίοι υιοθετούσαν τη δημοκρατία, αφού σε πολλές αναφορές μιλούσαν για επαναφορά στο "πάτριο και αγαπημένο πολίτευμα". Το αθηναϊκό δημοκρατικό πολίτευμα που διαρθρώθηκε από τον Σόλωνα τον οποίο επέλεξαν οι Αθηναίοι για να συντάξει "νέο πολίτευμα" και να σταματήσει η εμφύλια σύγκρουση λόγω της υποδούλωσης πολλών φτωχών οι οποίοι είχαν δανειστεί με υποθήκη την ελευθερία αυτών και των οικογενειών τους, είχε στοιχεία από αποτυχημένες (π.χ. Σπάρτη, Λυκούργος) ή πετυχημένες απόπειρες δημιουργίας δημοκρατικού πολιτεύματος σε άλλες πόλεις. Την ευθύνη για τον ταξικό πόλεμο των Αθηναίων είχαν επιρρίψει όλοι –μεταξύ των οποίων και ο Σόλωνας– στους πλούσιους, στην υπεροψία και την πλεονεξία τους. Η αθηναϊκή δημοκρατία δεν ήταν ένα στατικό, επιβεβλημένο άνωθεν πολίτευμα, αλλά απόρροια των δεδομένων ιστορικών συνθηκών και ανάγκη για την συμβίωση των ανθρώπων στην περιοχή. Μπορεί με τις επερχόμενες νομοθετικές παρεμβάσεις (π.χ. του Κλεισθένη) και κυρίως από την οργανική πλέον σχέση των πολιτών με τις ελευθερίες που τους παρείχε η δημοκρατία, να κατάφερε να εξελιχθεί σε άμεση δημοκρατία με την καθολική συμμετοχή όλων των Αθηναίων ελεύθερων πολιτών, όμως δεν μπόρεσε να εξελιχθεί περισσότερο καταργώντας την δουλεία και την πατριαρχία, αφού οι γυναίκες παρέμεναν σε κατώτερη θέση, χωρίς δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτική ζωή. Παρόλο που υπήρχαν περιοχές που δεν είχαν ποτέ δούλους όπως οι Αρκαάδες, οι οποίοι ήταν ανέκαθεν αντίθετοι στη δουλεία (βλ. Πausanias "Αρκαδικά", Αριστοτέλης) ή την κατήργησαν, στην Αθήνα δεν έγινε ποτέ μια τέτοια υπέρβαση και το γεγονός αυτό, μαζί με τον αποκλεισμό των γυναικών από την πολιτική ζωή, υπήρξε αναμφισβήτητο το μαύρο στίγμα της αθηναϊκής δημοκρατίας.

Αν και ήταν μια πατριαρχική και ταξική κοινωνία, υπήρξαν αρκετοί παράγοντες που εμπόδιζαν την δημιουργία χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Ο ίδιος ο δημοκρατικός μετασχηματισμός της, απόρροια ενός σφοδρού και μακροχρόνιου ταξικού πολέμου, είχε μολιαστεί από την απέχθεια στον υπερβολικό πλουτισμό και έθετε όρους ανηθικότητας σε πολλές οικονομικές δραστηριότητες, όπως η τοκογλυφία. Έξαλλου, σημαντικά πρόσωπα της εποχής όπως ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης, ο Κίμωνας, σύμφωνα με τον Δημοσθένη ζούσαν σε πλίνθινα φτωχικά σπίτια, απόρροια της συνειδητής στάσης τους ως Αθηναίοι πολίτες να μην αποδέχονται τον πλούτο ως ατομική κατάσταση ενώ ο πλούτος της πόλης φαινόταν στα δημόσια κτίρια που ανήκαν σε όλους. Αν κρίνουμε από την όξυνση των πολιτικών αντιπαραθέσεων στο εσωτερικό της Αθήνας (με κυρίαρχο στοιχείο την ενδυνάμωση της αντιδημοκρατικής στάσης από τους πλούσιους), θα μπορούσαμε να πούμε πως η αθηναϊκή δημοκρατία έφτασε στα όριά της λόγω της αδυναμίας της να επεκτείνει τις πολιτικές ελευθερίες στις γυναίκες, στους μέτοικους, να καταργήσει τους κοινωνικούς διαχωρισμούς

και τη δουλεία, δημιουργώντας και τον κατάλληλο κοινωνικό συσχετισμό για τη δραστική αντιμετώπιση των ταξικών διαχωρισμών, οι οποίοι υπήρξαν και οι σταθερές αιτίες για τις αιώνιες διαμάχες για την υπονόμευση του πολιτεύματος και τη συνοχή της αρχαίας Πόλης.

Αυτό που μπορούμε να συγκρατήσουμε από την αρχαία Αθηναϊκή δημοκρατία είναι ο αμεσοδημοκρατικός χαρακτήρας της που κατοχυρώθηκε νομικά και ωθούσε όλους τους Αθηναίους να συμμετέχουν στα πολιτικά αξιώματα, στοχεύοντας να μην υπάρχουν επαγγελματίες πολιτικοί, αφού αυτοί θεωρούνται φορείς διαφθοράς και υπονομευτές της δημοκρατίας. Ή όπως έλεγε ο Σόλωνας "η εξουσία φθείρεται και φθείρει η δε μακροχρόνια άσκησή της διαφθείρεται και διαφθείρει". Όσοι κατείχαν αξιώματα δεν εξουσιοδοτούνταν εν λευκώ, αλλά για την ενιαύσια (μονοετή) θητεία τους (από τη γιορτή των Παναθηναίων μέχρι την έναρξή τους την επόμενη χρονιά), ελέγχονταν ανά 36 ημέρες δημοσίως και τους καθαιρούσαν οι πολίτες αν τους έκριναν ανεπαρκείς, επικίνδυνους και διεφθαρμένους.

Αρχικά οι θήτες –η πολυπληθής τάξη των μισθωτών– αποκλείστηκε από την συμμετοχή στα αξιώματα, αλλά συμμετείχε στο ανώτατο όργανο, την Εκκλησία του Δήμου, όπου επικυρώνονταν ή απορρίπτονταν όλες οι προτάσεις για τη λειτουργία του Δήμου, ενώ συμμετείχαν και στην άσκηση της δικαστικής εξουσίας (το δικαστήριο της Ηλιαίας συγκροτούνται από 6.000 πολίτες δικαστές άνω των 30 ετών εκλεγμένους με κλήρο σε σύνολο 30.000 ελεύθερων πολιτών). Η παντοδυναμία των λαϊκών δικαστηρίων στη αρχαία Αθήνα ήταν κυρίαρχο χαρακτηριστικό της άμεσης αθηναϊκής δημοκρατίας. Μετά τη νίκη στους Περσικούς πολέμους το 480–479 π.Χ οι Αθηναίοι απαίτησαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα που επικυρώθηκαν με συνταγματικές μεταρρυθμίσεις. Από τότε οι θήτες συμμετείχαν εξίσου σε όλα τα αξιώματα με βάση την αρχή "αιρείσθαι πάντας εκ των πάντων" (εκλογή ως "αρχόντων" των πάντων από τους πάντες). Βασικές αρχές της αθηναϊκής δημοκρατίας –παρά τα αναμφισβήτητα μελανά σημεία που προαναφέραμε– και κυρίως η οργανωτική δομή της μπορεί να συμβάλλει στην διαμόρφωση ενός αμεσοδημοκρατικού μοντέλου κοινωνικής οργάνωσης συνδεδεμένο με την ιστορία αυτού του τόπου. Για τους αρχαίους Αθηναίους σημαντικότερος όρος για τη σωτηρία της πόλης είναι κανένας από τους πολίτες να μη είναι ούτε πλούσιος ούτε φτωχός (Το μέγιστο εις σωτηρίαν πόλης: μηδένα πένητα μηδέ πλούσιον είναι των πολιτών). Η ταξικότητα της κοινωνίας παρέμενε ενώ έμπαιναν σημαντικοί περιορισμοί στην έκταση του πλούτου που μπορούσε κάποιος να έχει.

Ως δημοκρατία όριζαν "το πολίτευμα στο οποίο τα διάφορα αξιώματα καταλαμβάνονται από τους πολίτες με κλήρο" (Αριστοτέλης Ρητορ. 1365b30 από τον Επιτάφειο του Περικλή) - ήταν ένας συνδυασμός κλήρωσης και εκλογής – πρακτική πρωτοφανής που εξασφάλιζε πολιτική ισότητα, με όρους θα λέγαμε εξωφρενικούς για τα σύγχρονα "δημοκρατικά" καθεστάτα. Η καθολική συμμετοχή στις λειτουργίες και τα όργανα της πόλης ήταν ένα ηθικό χρέος που όφειλαν όλοι να υπηρετούν. Αυτό διαμόρφωνε μια πολιτική συνείδηση σε όλους τους πολίτες, που προσέδιδε και την πραγματική έννοια της ελευθερίας, η οποία δεν διαχωριζόταν από την πολιτική συνείδηση της συμμετοχής στα κοινά, δεν ήταν ατομική υπόθεση, υπερέβαινε τα άτομα ως μονάδες, οριζόταν ως ελευθερία όλου του συνόλου και ταυτιζόταν με τις αξίες όλης της κοινωνίας. Ήταν δηλαδή διαφορετική από την κολοβή έννοια της "ελευθερίας" σήμερα που ταυτίζεται με την έννοια του "δικαιώματος" και έχει αρνητική θέση, δηλαδή αφορά μια νομική κατοχύρωση ενός πλαισίου κίνησης του μεμονωμένου ατόμου. Στην αρχαία Αθήνα ελεύθερο άτομο δεν νοείται έξω από την κοινότητα ενώ αυτό που εμείς ονομάζουμε ως φιλήσυχο πολίτη που δεν συμμετέχει στα κοινά, την εποχή εκείνη τον αντιμετώπιζαν ως "αχρείο" (βλ. Επιτάφειος του Περικλή) ενώ

ιδιαίτερα αρνητική σημασία είχε ή έννοια του ιδιώτη. Συνεπώς ο αποστασιοποιημένος από την πολιτική αντιμετωπιζόταν ως αρνητικός και επικίνδυνος παράγοντας που υπονόμεινε την δημοκρατία.

Τη συμμετοχή όλων των πολιτών την επιζητούσε η πόλη όχι μόνο σε περιόδους ειρήνης και πολέμου, αλλά και σε περιόδους εμφύλιας σύρραξης, αφού η αδράνεια σε τέτοιες περιπτώσεις υπονόμεινε το πολίτευμα και αποκάλυπτε μειωμένο αίσθημα κοινωνικής και πολιτικής ευθύνης. Στο Αττικό Σύνταγμα υπήρχε άρθρο καταπέλτης για τους ιδιώτες που έλεγε: "Όποιος σε περίπτωση εμφύλιας στάσης δεν παίρνει το μέρος καμίας μερίδας, να καταδικάζεται σε στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων και να του αφαιρείται η ιθαγένεια". Αυτή η νομοθετική ρύθμιση απέτρεπε κάποιους π.χ. να μένουν παρατηρητές μιας σύγκρουσης περιμένοντας να δουν την έκβασή της προκειμένου να πάρουν το μέρος του νικητή. Αυτή η τακτική απαγορευόταν δια νόμου στην αθηναϊκή δημοκρατία.

Ο κοινοτισμός στην Ελλάδα δια μέσου των αιώνων

Ο κοινοτισμός στον ελλαδικό χώρο απλώνεται σε όλη την αρχαία και σύγχρονη ιστορία. Όλα τα συστήματα εξουσίας τον περιόρισαν, τον εκμεταλλεύτηκαν, τον παραμόρφωσαν, όμως κανένα δεν λειτούργησε τόσο ισοπεδωτικά προς αυτόν όσο ο καπιταλισμός. Η Κοινότητα δεν υπήρξε απλώς μια μορφή κοινωνικής συμβίωσης και κυρίως δεν ήταν μια "προκαπιταλιστική" και "αναγκαία να ξεπεραστεί" κοινωνική οργάνωση. Τα χαρακτηριστικά και ο ρόλος της ήταν κοινωνικός, πολιτικός και οικονομικός και αναπτυσσόταν αντιστρόφως ανάλογα του συγκεντρωτισμού της εκάστοτε κεντρικής εξουσίας. Στην αρχαία Ελλάδα τα διαφορετικά φύλα, η πολυμορφία και ο κατακερματισμός του εδάφους ευνόησαν την ανάπτυξη διαφορετικών μορφών πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης. Η παρακμή τους επήλθε με την επέκταση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και την επικυριαρχία του ρωμαϊκού Δικαίου. Οι πόλεις της αρχαιότητας αποσυντέθηκαν με την υπόδουλη στάση πολλών Ελλήνων που επιδίωκαν να αποκτήσουν την ιδιότητα του Ρωμαίου πολίτη, μην αναγνωρίζοντας στη συνέχεια το τοπικό πολίτευμα και δίκαιο. Λογοδοτούσαν σε μια κεντρική εξουσία, υιοθέτησαν το ρωμαϊκό δίκαιο και οδήγησαν στην διάλυση του αρχαίου κοινοτικού συστήματος. Μια ιστορική εκδοχή της έννοιας του "Ρωμιού" είναι αυτή του υποτιμητικού προσδιορισμού για τους Έλληνες, οι οποίοι πλήρωναν Ρωμαίους να τους αγοράσουν εικονικά ως δούλους και οι οποίοι στη συνέχεια τους απελευθέρωναν αποκτώντας μέσα από τη διαδικασία τον τίτλο του Ρωμαίου πολίτη. Οι ίδιοι οι "Ρωμιοί" υπήρξαν αντικείμενο περιφρόνησης από τους Ρωμαίους, αφού ήταν ταυτισμένοι με την εθελούσια υποδούλωσή τους σε ένα κυρίαρχο σύστημα εξουσίας. Η διάβρωση του δημοκρατικού πολιτεύματος από τους πλούσιους οπαδούς της ολιγαρχίας που είχε προηγηθεί, συνδέεται με την ανάδυση αρχών και αξιών αντίθετων με αυτών που καλλιεργούσε η άμεση δημοκρατία και δεκτικών σε φαινόμενα όπως αυτά που προαναφέραμε. Τελικά, με την κατάρρευση του Ρωμαϊκού Δικαίου, το οποίο αποθεώθηκε από τους θιασώτες των σύγχρονων εθνικών κρατών ως παράδειγμα και έγινε η βάση για το σύγχρονο κρατικό δίκαιο, επικυριάρχησε η συγκεντρωτική μορφή εξουσίας διαλύοντας το κοινοτικό δίκαιο και τον κοινοτικό τρόπο πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης.

Η πολιτική, οικονομική, πολιτισμική και βιοτική υποβάθμιση ακολούθησε την τελική κατάρρευση του ρωμαϊκού νόμου και τους επόμενους αιώνες οι κοινότητες παρήκμαζαν ή άνθιζαν αναλόγως της εντάσεως άσκησης της κεντρικής εξουσίας και τον βαθμό

συγκεντρωτισμού που αυτή ακολουθούσε, ενώ την κατάπτωση του κοινοτισμού διόλου τυχαία, συνόδευε η ένταση του ατομικιστικού μοναχισμού στα μεσαιωνικά χρόνια, ο οποίος λειτούργησε ως μοχλός δουλείας και υποταγής. Ιστορικές πηγές αναφέρουν ότι θετικές συνέπειες ως προς την ανάπτυξη του κοινοτισμού είχε η Οθωμανική κυριαρχία μετά το 1453, σε σχέση με την περίοδο αποσύνθεσης του Βυζαντίου που έγινε πιο έντονη με τις σταυροφορίες. Η οθωμανική αυτοκρατορία έκανε συμβιβασμούς με την Ορθόδοξη Εκκλησία, συμμάχησε μαζί της έναντι της παπικής εξουσίας και οι σουλτάνοι περιορίστηκαν στην είσπραξη φόρων μέσω των τζορμπατζήδων. Οι πασάδες κυριαρχούσαν και συχνά τρομοκρατούσαν με λεηλασίες τα χωριά και την ύπαιθρο και υπό αυτή τη συνθήκη οι άνθρωποι συσπειρώνονταν γύρω από τις κοινότητες, οι οποίες συχνά συγκροτούνταν για λόγους ασφάλειας σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Η απουσία συγκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης, νομοθεσίας και δικαστικού συστήματος διασφάλισε την αναγκαία ελευθερία για την ανάπτυξη του κοινοτισμού τους επόμενους αιώνες, με τις κοινοπρακτικές παραγωγικές του δραστηριότητες, το κοινοτικό εθιμικό δίκαιο και τις οργανωτικές πολιτικές λειτουργίες του.

Σημαντικό ρόλο για την κοινοτική ανάπτυξη ήταν η προσέλευση νέων πληθυσμών τον 16ο αιώνα, η αύξηση του εγχώριου πληθυσμού και η αντικατάσταση της μη λειτουργικής πλέον πατριάς με τον θεσμό της κοινότητας. Εκείνη η περίοδος δείχνει πως ακόμα και σε περιόδους σκοτεινής κατοχής και με την απουσία οποιασδήποτε ντόπιας πολιτικής εξουσίας (με δεδομένη πάντα την απουσία συγκεντρωτικού πολιτικού, οικονομικού και δικαστικού μοντέλου εξουσίας από την κατοχική δύναμη), οι άνθρωποι όχι μόνο συμβίωναν χωρίς την κρατική παρουσία, αλλά ειδικά ελλείπει αυτής, διαμόρφωναν τις λειτουργικές και πολιτικά αυτόνομες κοινότητες, ενώ κατάφεραν να αναπτύσσονται και οικονομικά. Οι ισχυροί κοινοτικοί θεσμοί, η κοινοτική αλληλεγγύη και η διαμόρφωση μιας κοινής συνείδησης μέσω της κοινότητας και απέναντι στον κατακτητή, έγιναν τα συστατικά για την Επανάσταση του 1821, της οποίας τα θεμέλια έθεσαν οι ίδιες οι κοινότητες και με καταλυτικό στοιχείο που προηγήθηκε της Επανάστασης, την ανάδυση της Κλεφτουριάς, φαινόμενο που επίσης, ξεπήδησε από το πνεύμα της ελευθερίας που αναδύθηκε από τις κοινότητες. Συνήθως οι κοινότητες, παρόλο που η παρουσία εκεί των τζορμπατζήδων λειτουργούσε υπονομευτικά, υπήρξαν τα "εργαστήρια" για την εκδήλωση της Επανάστασης. Η αποσύνθεσή τους ξεκίνησε με την ίδρυση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους από το 1830 και μετά. Ενώ ο κοινοτισμός ήταν κομμάτι της λαϊκής παράδοσης από τα αρχαία χρόνια και άκμασε ακόμα και στη περίοδο της τουρκοκρατίας, το ελληνικό κράτος μετά το 1830 μιμήθηκε και επέβαλε παραδόσεις και συστήματα ξένα με την ελληνική λαϊκή παράδοση, όπως τον συγκεντρωτισμό του έθνους-κράτους και τον αστικό κοινοβουλευτισμό. Όλο το πολιτικό φάσμα από τον πρώτο Κυβερνήτη, τον Καποδίστρια, τους Βαυαρούς, τις κυβερνήσεις του 19^{ου} αιώνα, τον βενιζελισμό και τον αντιβενιζελισμό, την αριστερά ακόμα και τα σύγχρονα κόμματα μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο και την μεταπολίτευση, επεδίωξε και επέβαλε τον εξευρωπαϊσμό και τον εκδυτικισμό του τόπου αγνοώντας και απορρίπτοντας την ντόπια παράδοση του κοινοτισμού και της άμεσης δημοκρατίας. Ο συγκεντρωτικός κοινοβουλευτισμός επιβεβλημένος από τα πάνω, διέλυσε τελείως τις κοινότητες ως μια μορφή αυτόνομης πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης. Η διάλυση υπήρξε σταδιακή.

Η εξοντωτική φορολογική πολιτική του ελληνικού κράτους για την αποπληρωμή των δανείων της "απελευθέρωσης" που έθεσε δέσμια του χρέους τη χώρα, αλλά και για τη συντήρηση μιας πολυδάπανης κρατικής μηχανής, οδήγησε πολλές κοινότητες σε εξεγέρσεις

και την πικρή ομολογία μεγάλου μέρους του πληθυσμού ότι επί “τουρκοκρατίας ήταν καλύτερα”.

Καθοριστικό στοιχείο για την αποσάθρωση των κοινοτήτων υπήρξε η αφαίρεση από αυτές της διαχείρισης της κοινής χορτονομής το 1880, δηλαδή του ενιαίου κοινωφελούς λειβαδιού, που αποτελούσε κοινοτική γη και ιδιωτικά χωράφια σε αγρανάπαυση που χρησιμοποιούνταν για βοσκή, η οποία με τη σειρά της πρόσφερε το λίπασμα του εδάφους. Πρόκειται για την κατάργηση ενός θεσμού 6.000 χρόνων, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλα τα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο. Η κοινή αγρανάπαυση και η ενοικίαση λειβαδιών σε εκτός κοινότητας βοσκούς, έφερνε στο κοινοτικό ταμείο μια κοινή πρόσοδο που χρησιμοποιούνταν για κοινοτικά έργα, μέσα από τα οποία επιλύονταν συλλογικά τα προβλήματα των κατοίκων της κοινότητας. Εγγειοβελτιωτικά και υδατικά έργα ήταν υποχρεωτικά για την όποια παραγωγική διαδικασία, για την επιβίωση της κοινότητας και μόνο συλλογικά μπορούσαν να υλοποιηθούν.

Άλλη σημαντική και χαρακτηριστική λειτουργία της κοινότητας ήταν ότι προέβλεπε την εξασφάλιση κοινοτικών πόρων για δύσκολες περιόδους. Οι κοινοτικοί σιτώνες που εξασφάλιζαν σε επαρκή ποσότητα ψωμί σε τιμή κόστους ή και μικρότερη για τις κρίσιμες περιόδους, ήταν ένα έθιμο που εφάρμοζαν οι κοινότητες. Οι κοινοτικές αποθήκες όπου αποθηκευόταν το σιτάρι, με το οποίο αντιμετώπιζαν δύσκολες περιόδους, εξασφάλιζε ότι η κοινότητα δεν θα ζούσε κάποιο λιμό και η κοινοτική αλληλεγγύη ότι κανένα μέλος της κοινότητας δεν θα πεινούσε. Στον δευτερογενή τομέα το κοινοτικό σύστημα έπαιζε καθοριστικό ρόλο. Συντεχνίες, εμπορικές ομάδες, "συντροφοναυτικές εταιρίες" ξεπηδούσαν από τις κοινότητες και στις οποίες όλοι συμμετείχαν εξίσου τόσο στα κέρδη όσο και στις ζημιές. Οι συνεταιρισμοί πύκνωναν επί τουρκοκρατίας και παρουσίασαν τη μεγαλύτερη ακμή τους τον 18ο αιώνα. Οι λειτουργίες των κοινοτήτων ήταν πολιτικές (ο θεμελιώδης θεσμός της κοινότητας, η γενική συνέλευση, καταργήθηκε από το ελληνικό κράτος με τους διορισμούς κοινοτικών αξιωματούχων), κοινωνικές, πολιτισμικές, οικονομικές, παραγωγικές, δημοσιονομικές, εκπαιδευτικές.

Η αυτονομία των κοινοτήτων παραβιαζόταν συχνά από την κυριαρχία των τζορμπατζήδων που σε κάποιες περιοχές, ειδικά π.χ. στην Μακεδονία, ασκούσαν έντονα καταχρηστική εξουσία καλυμμένοι από την προνομιακή σχέση που είχαν με τους Τούρκους ή την Εκκλησία. Οι ταξικές ανισότητες και η εξουσία των τζορμπατζήδων οδηγούσε συχνά – ειδικά στις μακεδονικές κοινότητες– στη βία και τις συγκρούσεις. Η υπερίσχυση του κοινοτικού συνόλου επί των τζορμπατζήδων στην περίπτωση της Επανωμής το 1919, όπου ένας φτωχός αγρότης κοινοτάρχης και το κοινοτικό Συμβούλιο αντεπείθη στις καταχρήσεις και αυθαιρεσίες επί των κοινών πόρων της κοινότητας από τους τζορμπατζήδες και επέβαλλε η κοινότητα την τιμωρία τους, δείχνει πως η κοινότητα μπορούσε και οργάνωνε τη συλλογική αντεπίθεση στην εξουσία των "προυχόντων".

Επί οθωμανικής κυριαρχίας οι κοινότητες είχαν στην αρμοδιότητά τους και ασκούσαν δικαστική εξουσία. Προσπαθούσαν πάντα να αποφεύγουν την επέμβαση των τουρκικών αρχών στα εσωτερικά τους ζητήματα και όποιος κατέφευγε σε τουρκικά δικαστήρια αντιμετωπιζόταν ως προδότης και αποβαλλόταν από αυτές. Επίσης, είχαν δικά τους σώματα ασφαλείας. Δημιούργησαν σημαντικά δημόσια έργα όπως τα αποστραγγιστικά έργα, δρόμους, γέφυρες κλπ, τα οποία το νεοσύστατο ελληνικό κράτος άφησε να καταστραφούν αφού δεν παρείχε πόρους για τη συντήρησή τους. Στον δημοσιονομικό τομέα οι φόροι προς το οθωμανικό κράτος και η δεκάτη ήταν κοινοτική υπόθεση. Κατένεμε η ίδια η κοινότητα το

φορολογικό βάρος ανάλογα με τη φοροδοτική ικανότητα των γεωργών και την ποιότητα της καλλιέργειας, απαλλάσσοντας όποιον δεν μπορούσε να σηκώσει το οικονομικό βάρος.

Οι κοινότητες ως πολιτική-οικονομική και κοινωνική οντότητα σε όλη την ιστορία αυτού του τόπου, άκμαζαν και παρήκμαζαν αναλόγως του βαθμού έντασης της κεντρικής κρατικής εξουσίας, αναδεικνύοντας τη δυνατότητα ύπαρξης αυτόνομων μορφών συγκρότησης της κοινωνίας. Οι ταξικές διαιρέσεις δεν απουσίαζαν φυσικά, από αυτές, όμως η ίδια η ύπαρξη της κοινότητας διασφάλιζε αφενός την συγκράτηση του οποίου χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών, κάλυπτε τις ανάγκες επιβίωσης των ανθρώπων της και διατηρούσε την αλληλεγγύη μεταξύ των μελών της. Οι κοινότητες αναπτύχθηκαν στον ελλαδικό χώρο ως απόρροια της ίδιας της γεωφυσικής μορφολογίας της περιοχής και ανάλογα αναπτύχθηκαν και σε όλη τη Μεσόγειο. Όμως δεν ήταν μόνο ελληνικό, βαλκανικό ή μεσογειακό φαινόμενο. Οι κοινότητες και οι αυτόνομες πόλεις, ιδίως κατά τον Μεσαίωνα, αναπτύχθηκαν σε όλη την Ευρώπη και την Ρωσία, μέχρι μια ισχυρή δύναμη εξουσίας να τις διαβρώσει, να τις υπονομεύσει και να τις συντρίψει στρατιωτικά όταν αυτές όρθωναν τείχος αντίστασης στους επεκτατικούς πολεμοχαρείς και άπληστους πρίγκιπες και βασιλιάδες. Όπου μια οργανωμένη και ισχυρή κεντρική εξουσία απουσίαζε, οι άνθρωποι συγκροτούσαν κοινότητες και πόλεις αυτοδιοικούμενες που διασφάλιζαν –άλλες σε μικρότερο, άλλες σε μεγαλύτερο βαθμό– μια ισορροπημένη αλληλέγγυα συμβίωση. Προϋπόθεση για την ανάπτυξη και ακμή τους ήταν η αυτονομία τους και σε πολλές περιπτώσεις, ειδικά με τις ελεύθερες μεσαιωνικές πόλεις της Ευρώπης (κομμούνες), ο κοινοτισμός και η αυτονομία του επέδειξαν υψηλή δημιουργικότητα, την οποία απελευθερώνουν οι άνθρωποι μόνο σε ένα ελεύθερο περιβάλλον.

4. ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΑΚΡΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΤΑΞΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

- Πώς φανταζόμαστε μια κοινωνική Επανάσταση σήμερα στην Ελλάδα αλλά και παγκόσμια;
- Με τι θα αντικαταστήσουμε το κεφάλαιο και το κράτος εφόσον αυτά ανατραπούν και καταργηθούν μέσα από μια επαναστατική διαδικασία;
- Πώς θα οικοδομήσουμε μια δίκαιη κοινωνική οργάνωση, οικολογική, αντισεξιστική, χωρίς εκμετάλλευση και καταπίεση, μια κοινωνία οικονομικής ισότητας και πολιτικής ελευθερίας;
- Ποιες θα πρέπει να είναι οι θέσεις ενός σύγχρονου επαναστατικού κινήματος τις οποίες πρέπει να επεξεργαστούμε από τώρα;

Με βάση την προηγούμενη ιστορική εμπειρία του εργατικού επαναστατικού κινήματος (1848– 1939), είναι βέβαιο ότι το κράτος ως συγκεντρωτικός μηχανισμός εξουσίας, ως μηχανισμός ταξικής κυριαρχίας θα πρέπει να καταργηθεί άμεσα, χωρίς ενδιάμεσα μεταβατικά στάδια.

Στην θέση του κράτους μπορεί να οικοδομηθεί μια συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση, η οποία θα βασίζεται στην κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής, των υπηρεσιών, των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και στην αποκέντρωση της εξουσίας, στην αποκέντρωση της

διαχείρισης όλων των κοινωνικών υποθέσεων και θα είναι διαρθρωμένη σε τρία τουλάχιστον επίπεδα.

Εφόσον το κράτος καταργείται ως ένας υπερσυγκεντρωτικός μηχανισμός εξουσίας, την διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων αναλαμβάνουν οι Δήμοι-Κοινότητες (Κομμούνες) οι οποίοι θα είναι τα κύτταρα και το πρωτοβάθμιο επίπεδο μιας συνομοσπονδίας σε μια εθνική επικράτεια ή ακόμα και σε μια διεθνή συνομοσπονδία που μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία εθνότητες και λαούς. Το παράδειγμα της Ομοσπονδίας της Β. Συρίας σήμερα είναι ενδεικτικό.

Πώς θα αυτοδιοικούνται και θα αυτοδιευθύνονται οι Δήμοι (Κομμούνες); Το κύριο όργανο εξουσίας ή διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων θα είναι η Συνέλευση των δημοτών, δηλαδή των κατοίκων του Δήμου ή όπως έμεινε γνωστή στην ιστορία κατά το παράδειγμα της αρχαίας Αθήνας, η Εκκλησία του Δήμου.

Η Συνέλευση των δημοτών (Εκκλησία του Δήμου) θα παίρνει όλες τις αποφάσεις που αφορούν την κοινωνική ζωή, την οικονομική δραστηριότητα, δηλαδή, την παραγωγή και τη διάθεση των αγαθών, τη διαχείριση του νερού και των πόρων του δήμου, τις τοπικές (αστικές) συγκοινωνίες και μεταφορές, ως ένα βαθμό την ενέργεια, την καθαριότητα και την διαχείριση των απορριμμάτων (ανακύκλωση - βιολογικό καθαρισμό), την τήρηση της δημόσιας τάξης, την απονομή δικαιοσύνης, τη διαχείριση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των νοσοκομείων ή των κέντρων υγείας που βρίσκονται στα όριά του.

Όλες αυτές οι υπηρεσίες και οι δομές –νοσοκομεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα, κέντρα υγείας, αστικές συγκοινωνίες, μεταφορές, υπηρεσίες ύδρευσης και ενέργειας, οι τηλεπικοινωνίες – θα είναι κοινωνικοποιημένες, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που θα παρέχουν θα είναι δημόσιες και οι εργαζόμενοι σε αυτές θα είναι υπάλληλοι του Δήμου (Κομμούνας) και θα εργάζονται για τον Δήμο (Κομμούνα).

Έτσι επιτυγχάνεται ως ένα μεγάλο βαθμό η αποκέντρωση και οι Δήμοι (Κομμούνες) θα έχουν ένα μεγάλο βαθμό ανεξαρτησίας, αυτονομίας και αυτοδιεύθυνσης - αυτοδιοίκησης.

Π.χ. ένας Δήμος σε μια αγροτική περιοχή θα μπορεί να αποφασίζει τι προϊόντα θα παράγει, σε τι ποσότητες ανάλογα με τις ανάγκες των κατοίκων, τις γνώσεις και τις παραδόσεις τους και ανάλογα με τις ανάγκες του λαού συνολικά που ζουν στα όρια της συνομοσπονδίας. Και όχι όπως γίνεται σήμερα που το διεθνές κεφάλαιο και οι πολυεθνικές που ελέγχουν την παγκόσμια βιομηχανία τροφίμων, επιβάλλουν έναν καταμερισμό εργασίας της γεωργικής παραγωγής και ορίζουν ποια χώρα θα παράγει τι, σε ποιες ποσότητες, ποιες τιμές και για το πού προορίζεται η γεωργική παραγωγή.

Π.χ. στην Ελλάδα, η βαμβακοκαλλιέργεια στην κλίμακα που αναπτύχθηκε, ιδιαίτερα στην δεκαετία του '80, προωθήθηκε από την ΕΟΚ, στην οποία είχε ενταχθεί η χώρα το 1981.

Η βαμβακοκαλλιέργεια που αναπτύχθηκε κυρίως στις μεγάλες πεδιάδες της Θεσσαλίας, της κεντρικής Μακεδονίας, στον κάμπο των Σερρών και της Βοιωτίας, δεν αφορούσε καμία εγχώρια κοινωνική ανάγκη αφού το 90% της παραγωγής εξαγόταν στις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης π.χ. Γαλλία, Γερμανία. Με το δέλεαρ των παχυλών κοινοτικών επιδοτήσεων, δεκάδες χιλιάδες αγρότες παρατούσαν παραδοσιακές καλλιέργειες (π.χ. σιτάρι) και ασχολούνταν με τη βαμβακοκαλλιέργεια, η παραγωγή της οποίας εξαγόταν στις χώρες της ΕΟΚ (μετέπειτα Ε.Ε).

Πέρα από το ότι αυτή η μονοκαλλιέργεια δεν αφορούσε εγχώριες κοινωνικές ανάγκες του πληθυσμού, είχε και βαριές οικολογικές συνέπειες ιδιαίτερα για τον θεσσαλικό κάμπο που ήταν ο σιτοβολώνας της χώρας. Επειδή ήταν υδροβόρα καλλιέργεια και εντατική και απαιτούσε μεγάλες ποσότητες νερού όπως και μεγάλο όγκο χημικών λιπασμάτων και

φυτοφαρμάκων, οι Θεσσαλοί αγρότες έκαναν όλο και πιο βαθιές γεωτρήσεις ώστε να ποτίσουν τα χωράφια τους. Αυτό είχε ως συνέπεια την εξάντληση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα σε πολλές περιοχές του Θεσσαλικού κάμπου και έτσι εκπονήθηκε το φαραωνικό έργο της εκτροπής του Αχελώου, του δεύτερου μεγαλύτερου ποταμού της χώρας, αφού οι γεωτρήσεις και τα νερά του Πηνειού δεν έφταναν για να καλυφθούν οι ανάγκες των καλλιεργητών. Παράλληλα με την εξάντληση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα, η εντατική χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων εξαντλούσε το έδαφος και την απόδοση της γης και δημιουργούσε το φαινόμενο της ερημοποίησης.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 άλλαξε σταδιακά η πολιτική της ΚΑΠ (Κοινή Αγροτική Πολιτική), με αποτέλεσμα να ελαττωθούν οι κοινοτικές επιδοτήσεις για το βαμβάκι και να κοπούν σε άλλα γεωργικά προϊόντα. Αυτό είχε ως συνέπεια τη μείωση του αγροτικού εισοδήματος, την σταδιακή μείωση του αγροτικού πληθυσμού –πράγμα που ήταν απαίτηση της Ε.Ε για την Ελλάδα– την καταστροφή των μικρών αγροτών αφού χωρίς επιδοτήσεις τα “βγάζουν δύσκολα πέρα”. Αυτό προκάλεσε τις μεγάλες κινητοποιήσεις, τις καταλήψεις των εθνικών οδών τον χειμώνα 1996-'97 και αγροτικές κινητοποιήσεις γίνονται από τότε σχεδόν κάθε χρόνο μετά το τέλος της καλλιεργητικής περιόδου έτσι ώστε να πιέσουν οι αγρότες το κράτος για την ενίσχυση του εισοδήματός τους.

Σε άλλες περιπτώσεις η πολιτική του ελληνικού κράτους που υπαγορευόταν από το διεθνές κεφάλαιο και τις πολυεθνικές, υποβάθμιζε την εγχώρια αγροτική παραγωγή, π.χ. φρούτα που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγή χυμών και την κονσερβοποιία, τα οποία σκοπίμως δεν απορροφούνταν από την εγχώρια αγορά και κατέληγαν στις χωματερές γιατί το κράτος προωθούσε τα συμφέροντα π.χ. της αμερικάνικης πολυεθνικής Coca-Cola και τα προϊόντα της που εισάγονται με ευνοϊκούς όρους για την πολυεθνική. Αυτό συμβαίνει και σε άλλους τομείς όπως το κρέας, το γάλα ή το ελαιόλαδο όπου ενώ η εγχώρια παραγωγή μπορεί να καλύψει τις εγχώριες ανάγκες, προωθούσαν τα εισαγόμενα προϊόντα. Και φυσικά, σημαντικότερο πρόβλημα που έφερε ο κεφαλαιοκρατικός τρόπος στη παραγωγή είναι η χρήση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων και σπόρων. Τα μεταλλαγμένα τρόφιμα έχουν εισβάλλει πλέον στη παραγωγή, στη ζωή μας, τη διατροφική αλυσίδα με ανυπολόγιστες συνέπειες για την υγεία, την ανθρώπινη υπόσταση, τη φύση. Η εξιδανίκευση του κέρδους φέρνει μαζί της μια μη αναστρέψιμη αλλοίωση των όντων και της φύσης και το μόνο που υπόσχεται είναι μια τελική μαζική καταστροφή.

Αυτά τα παραδείγματα αποδεικνύουν ότι το διεθνές κεφάλαιο βλέπει τους ανθρώπους, τους λαούς, τους εργαζόμενους, τη γη, το περιβάλλον ως αναλώσιμα εργαλεία-αντικείμενα για την άντληση όσο γίνεται περισσότερου κέρδους για την υπερεθνική οικονομική ελίτ και δεν νοιάζεται για τις ανάγκες των ανθρώπων, την ισορροπία του οικοσυστήματος, την επιβίωση όλων. Μια συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση –ακρατική, αταξική και οικολογική– σκοπό έχει να καλύψει τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων σε συνάρτηση με την ισορροπία του οικοσυστήματος και άρα θα πρέπει να προωθεί μέτρα για την αυτάρκεια της παραγωγής που να καλύπτουν τις κοινωνικές ανάγκες. Και αυτό γίνεται έξω από τα πλαίσια της οικονομίας της αγοράς και του κρατικού συγκεντρωτισμού.

Αποκέντρωση και Οικολογία

Είναι ιστορικά συνυφασμένος ο συγκεντρωτισμός του σύγχρονου βιομηχανικού έθνους-κράτους με την συρρίκνωση της αγροτιάς στις ανεπτυγμένες χώρες, τη μετανάστευση στις

μεγάλες πόλεις, την γιγάντωση του παρασιτικού και αντιπαραγωγικού τριτογενούς τομέα των υπηρεσιών και της κρατικής παρασιτικής γραφειοκρατίας.

Μια συνομοσπονδιακή ακρατική και αταξική κοινωνική οργάνωση θα πρέπει να προωθεί μια εθελοντική πληθυσμιακή αποκέντρωση, μια στροφή της απασχόλησης προς τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, μεταποίηση, διάθεση των αγαθών).

Η αποκέντρωση της εξουσίας δεν συνεπάγεται μόνο εξάλειψη της οικονομίας της αγοράς και του κράτους, δηλαδή εξάλειψη του μοντέλου του συγκεντρωτισμού σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο αντίστοιχα, αλλά σημαίνει και αποκέντρωση όσον αφορά τον πληθυσμό που να επιτυγχάνει μια ισορροπία μεταξύ υπαίθρου και πόλης και με πρώτη προτεραιότητα και γνώμονα την οικολογική ισορροπία, τον σεβασμό στην γη και την φύση, την χλωρίδα και την πανίδα.

Αυτό, ιδιαίτερα σήμερα, σε μια εποχή που παρατηρείται μια μη αναστρέψιμη εξέλιξη στις κλιματολογικές συνθήκες που έχουν διαταράξει την οικολογική ισορροπία του πλανήτη, κάτι που είναι αποτέλεσμα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, είναι ακόμα πιο επιτακτικό.

Ο πιο βασικός πια λόγος που καθιστά πλέον μονόδρομο μια παγκόσμια κοινωνική Επανάσταση, είναι το γεγονός ότι ο πλανήτης λόγω της ύπαρξης του κεφαλαιοκρατικού συστήματος και της ανάπτυξής του, λόγω της υπερεκμετάλλευσης των πόρων που αυτή η ανάπτυξη συνεπάγεται και της μόλυνσης που έχει προκληθεί, λόγω των μη αναστρέψιμων κλιματολογικών αλλαγών που προκάλεσε η καύση των πετρελαιοειδών και το φαινόμενο του θερμοκηπίου, οδεύουμε προς έναν αργό θάνατο.

Η Επανάσταση δεν είναι ζήτημα απαραίτητο και αναγκαίο λόγω μόνο της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο ή της ολοένα και μεγαλύτερης τάσης του συστήματος προς τον ολοκληρωτισμό. Είναι πλέον ζήτημα ζωής και θανάτου για την ίδια μας την επιβίωση, για την επιβίωση της γης και της φύσης, των ειδών όλου του οικοσυστήματος από το οποίο εξαρτόμαστε. Είναι μονόδρομος ότι μια κοινωνική Επανάσταση πρωτίστως θα έχει οικολογικό χαρακτήρα.

Είναι προτεραιότητα για μια συνομοσπονδιακή ένωση στον ελλαδικό χώρο η σταδιακή απεξάρτηση π.χ. της ηλεκτροπαραγωγής της χώρας από την καύση του λιγνίτη και τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια που αυτή τη στιγμή παράγουν γύρω στο 70% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας και η προώθηση των εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) –φωτοβολταϊκά, ανεμογεννήτριες– με τελικό στόχο, αυτές να καλύψουν κάποια στιγμή το 100% της παραγωγής ενέργειας της χώρας. Σε ένα στάδιο μετάβασης σε πιο φιλικές προς το περιβάλλον μορφές ενέργειας, οι οποίες θα μπορούν να προκύψουν προοπτικά μετά από την χρησιμοποίηση τεχνολογικών εφαρμογών τις οποίες αποκλείουν ισχυρά οικονομικά συμφέροντα στην εποχή μας, η χρήση –έστω και σε πιο περιορισμένο βαθμό– του λιγνίτη θα είναι αναγκαία. Όμως ένα αποκεντρωτικό πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο οργάνωσης, η αποσυμφόρηση των μεγάλων αστικών κέντρων, η αναγέννηση της επαρχίας και των κοινοτήτων και η ασύγκριτα πιο αρμονική, τόσο προς αυτό το κοινωνικό εγχείρημα όσο και ως προς τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής φύσης, μικρής εμβέλειας παραγωγικές μονάδες που θα αξιολογούν και θα ενισχύουν τις μοναδικές ιδιαιτερότητες που έχει η πολυμορφικότητα της φύσης στον τόπο, αποκλείουν και τις ανάγκες για μια ενεργειακή δυναμική ανάλογη του καπιταλιστικού μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης. Από την άλλη, η ίδια η φύση που σε αυτόν τον τόπο παρέχει άφθονη ηλιακή και αιολική ενέργεια, σε συνδυασμό με τις πιο επαναστατικές μορφές τεχνολογίας που μπορούν

να εφαρμοστούν, μπορεί να λύσει το ενεργειακό πρόβλημα χωρίς περιβαλλοντολογική επιβάρυνση.

Όσον αφορά την αγροτική παραγωγή είναι μείζον προτεραιότητα η απομάκρυνση από τις εντατικοποιημένες μονοκαλλιέργειες με την χρήση χημικών λιπασμάτων που μολύνουν την γη, δηλητηριάζουν τα προϊόντα και την τροφή και όπου μαζί με την υπεράντληση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα εξαντλούν την γη και αναπτύσσουν το φαινόμενο της ερημοποίησης και της υφαλμύρωσης του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα στις παράκτιες περιοχές. Είναι μείζον προτεραιότητα η στροφή προς μια πιο ποιοτική βιολογική γεωργία με πιο ήπιες μεθόδους καλλιέργειας, την προώθηση της οποίας θα αναλάβουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες στις αγροτικές περιοχές της χώρας με στόχο την αυτάρκεια και την κάλυψη βασικών κοινωνικών αναγκών.

Γενικότερα είναι αναπόφευκτο ότι μια κοινωνική επανάσταση δεν θα είναι μόνο μια επανάσταση σε πολιτικό ή οικονομικό επίπεδο, αλλά θα είναι μια επανάσταση και σε πολιτιστικό επίπεδο, μια κριτική στον σύγχρονο βιομηχανικό τρόπο ζωής. Π.χ. η διαχείριση των απορριμμάτων, η ανακύκλωση, η προώθηση μιας ήπιας και όσο γίνεται βιολογικής γεωργίας, η προώθηση της χρήσης των δημοσίων κοινωνικοποιημένων μέσων μεταφοράς και συγκοινωνιών και η παράλληλη ελάττωση της ιδιωτικής χρήσης οχημάτων, η μη κυκλοφορία ιδιωτικής χρήσης οχημάτων στα κέντρα των πόλεων και των χωριών όπου θα κινούνται μόνο οχήματα δημοσίας χρήσης για την τροφοδοσία και την διάθεση αγαθών, η κατασκευή οικολογικών και ενεργειακών σπιτιών, η ελάττωση της χρήσης σκυροδέματος και ενεργοβόρων κατασκευαστικών υλικών, όλα όσα συμβάλλουν στον σεβασμό της γης και του περιβάλλοντος, στη μείωση των καυσαερίων και των αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, απαιτούν μια ριζοσπαστική αλλαγή στον τρόπο ζωής μας, μια οικολογική επανάσταση στην καθημερινότητά μας, η οποία για να γίνει πράξη, απαιτεί την αποεμπορευματοποίηση των κοινωνικών δραστηριοτήτων και σχέσεων.

Φυσικά είναι απαραίτητο ότι αν θέλουμε να σώσουμε τον πλανήτη από τον αργό θάνατο στον οποίο τον έχουμε καταδικάσει και να φτιάξουμε μια κοινωνική οικολογική οργάνωση συνομοσπονδιακού χαρακτήρα, θα πρέπει να απεξαρτηθούμε σταδιακά από το πετρέλαιο πάνω στο οποίο βασίζεται η καπιταλιστική ανάπτυξη και για το οποίο γίνονται πόλεμοι για τον έλεγχο των αποθεμάτων του. Στην εποχή μας κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις μη αναστρέψιμες βλάβες στο περιβάλλον που έχουν προκληθεί και που αρχίζει να εκδηλώνονται από τα κάτω κοινωνικές αντιδράσεις για τη σωτηρία του πλανήτη, ως αγωνιστές οφείλουμε να αναδεικνύουμε και να στοχεύσουμε ώστε να γίνει κοινή συνείδηση ότι ο καπιταλισμός, το συγκεντρωτικό μοντέλο οικονομικής και πολιτικής εξουσίας με τις αρχές και τις αξίες του που ανάγει το κέρδος ως αυτοσκοπό κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας, που έχει συνδέσει την επιτυχία με τη δύναμη και τον έλεγχο, που κυρίαρχη συνθήκη κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι “μεγάλωσε ή πέθανε”, προάγει τον αμοραλισμό στο κινήρι του κέρδους και της “επιτυχίας”, που έχει ως προϋπόθεση ανάπτυξης τη διάλυση της κοινωνικής αλληλεγγύης και την κατίσχυση του εγωιστικού συμφέροντος, είναι αδύνατο να αφήσει περιθώρια για την επίλυση του περιβαλλοντικού προβλήματος. Κάτι τέτοιο θα συνιστούσε την αυτοκατάργηση του καπιταλισμού και των συγκεντρωτικών πολιτικών εξουσιών που το στηρίζουν, γεγονός που είναι αδύνατο να συμβεί. Το οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό αλλά και ηθικό ασυμβίβαστο του σύγχρονου συστήματος εξουσίας με τη φυσική ισορροπία και την επιβίωση του πλανήτη είναι δικό μας χρέος να το αναδεικνύουμε. Όπως είναι δικό μας χρέος να προωθούμε ως τη μόνη διέξοδο από το περιβαλλοντικό πρόβλημα που έχει γίνει ακρογωνιαίος λίθος για την επιβίωση του ανθρώπινου είδους, κάθε μορφής ζωής και του ίδιου του πλανήτη, την ανατροπή του

καπιταλισμού και του κράτους και τη δημιουργία ενός επαναστατικού μοντέλου οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης με αιχμές την αποκέντρωση, την οικολογία, την ανάπτυξη νέων αξιών και αρχών, με κύριες την κοινωνική αλληλεγγύη και την αλληλεγγύη μεταξύ ανθρώπων και φύσης.

Άμεση Δημοκρατία

Η εφαρμογή του τρόπου διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων του Δήμου (Κομμούνας) θα γίνεται μέσω ενός εκλεγμένου και άμεσα ανακλητού δημοτικού συμβουλίου.

Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου είναι όσοι εκλέγονται και λογοδοτούν στη συνέλευση των κατοίκων του Δήμου (Εκκλησία του Δήμου) ή στη συνέλευση του χωριού για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα και αναλαμβάνουν θέσεις ευθύνης για την διαχείριση διάφορων τομέων, π.χ. οι υπεύθυνοι για τον δημοτικό οργανισμό των τοπικών αστικών συγκοινωνιών ή για την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας ή οι υπεύθυνοι του τομέα καθαριότητας και της διαχείρισης των απορριμμάτων της πόλης.

Μέλη επίσης, του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να είναι τα μέλη των Εργατικών Συμβουλίων κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων που βρίσκονται υπό καθεστώς εργατικής αυτοδιαχείρισης και λογοδοτούν στις συνελεύσεις των εργαζομένων και στη συνέλευση των κατοίκων του Δήμου.

Η συχνότητα σύγκλισης της Συνέλευσης των κατοίκων του Δήμου (Εκκλησία του Δήμου), ο αριθμός των μελών του δημοτικού συμβουλίου, ο χρόνος θητείας τους, ο τρόπος άρσης της εμπιστοσύνης των μελών του δημοτικού συμβουλίου (άμεση ανακλητότητα) εναπόκεινται στην ίδια τη Συνέλευση των κατοίκων του Δήμου που εκλέγει το δημοτικό συμβούλιο.

Όμως για να αποφευχθεί η δημιουργία μιας “επαγγελματικής” κάστας πολιτικών εκπροσώπων, όπως συμβαίνει στην αστική “αντιπροσωπευτική δημοκρατία”, θα πρέπει ο χρόνος θητείας των μελών του δημοτικού συμβουλίου να είναι περιορισμένος, γύρω στον έναν χρόνο και όχι στα 4-5 χρόνια, όπως συμβαίνει σήμερα με τους βουλευτές του αστικού κοινοβουλίου και τα μέλη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Π.χ. ακόμα και στην αρχαία αθηναϊκή δημοκρατία, (6^{ος} - 4^{ος} αιώνας π.Χ), όλοι όσοι κατείχαν υπεύθυνη θέση και αξιώματα, εκλέγονταν και ελέγχονταν από την Εκκλησία του Δήμου (π.χ. στρατηγοί, υπεύθυνοι για το δημόσιο ταμείο-οικονομικά, για τα ιερά και τις γιορτές της πόλης κλπ), είχαν μονοετή θητεία και δεν μπορούσαν εκτός από τους στρατηγούς να κάνουν παραπάνω από 2 θητείες.

Το ίδιο ισχύει και για τους εκπροσώπους των 10 φυλών της Αττικής που έστελναν 50 μέλη τους εναλλάξ κάθε φορά στη Βουλή των Πεντακοσίων και έκαναν νομοθετικές εισηγήσεις που έπρεπε να εγκριθούν και να ψηφιστούν από την Εκκλησία του Δήμου. Έτσι όλοι όσοι είχαν πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή, όλοι οι πολίτες συμμετείχαν με τη σειρά τους στην Βουλή των πεντακοσίων.

Η Εκκλησία του Δήμου η οποία συνεδρίαζε κάθε 8-10 μέρες ή 40 φορές τον χρόνο αποτελούνταν από μερικές χιλιάδες ελεύθερους πολίτες που αποφάσιζαν για τα πάντα:

1. Την εκλογή υπεύθυνων αξιωματούχων (π.χ. στρατηγοί)
2. Νομοθετικά – διοικητικά θέματα
3. Τον καθορισμό της εξωτερικής πολιτικής (διεξαγωγή πολέμου ή ειρήνης)
4. Την επιβολή έκτακτης φορολογίας σε περίοδο πολέμου.
5. Την εκτέλεση δημοτικών έργων

6. Την απονομή ή στέρηση της ιδιότητας του πολίτη.
7. Την επέμβαση σε θέματα σοβαρής καταδίκης (εισαγγελία) και σε αυτά που αφορούσαν την ασφάλεια της Πολιτείας
8. Την δημοσίευση ψηφισμάτων που είχαν ισχύ νόμου.

Είναι αλήθεια ότι οι ελεύθεροι πολίτες και όσοι είχαν πολιτικά δικαιώματα, ήταν μια μειοψηφία σε σχέση με τον γενικότερο πληθυσμό. Υπήρχαν οι δούλοι και ακόμα και οι γυναίκες των ελεύθερων πολιτών δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα.

Αν και ήταν μια ταξική και πατριαρχική κοινωνία, όλες οι τάξεις των ελεύθερων πολιτών, από τους μεγαλογαιοκτήμονες μέχρι τους θήτες (μισθωτοί εργάτες) συμμετείχαν στην Εκκλησία του Δήμου. Ακόμα και σήμερα πολλά από τα δικαιώματα των ελεύθερων πολιτών της αρχαίας Αθήνας είναι αδιανόητα για τους σημερινούς πολίτες των αστικών “δημοκρατιών” που το μόνο τους πολιτικό δικαίωμα είναι να πηγαίνουν κάθε 4-5 χρόνια στις κάλπες για να αναθέσουν σε επαγγελματίες πολιτικούς των κομμάτων να μιλούν και να αποφασίζουν γι’ αυτούς.

Παρά τα μειονεκτήματά της η αρχαία αθηναϊκή και ελληνική δημοκρατία ήταν ένα φωτεινό παράδειγμα σε μια εποχή που υπήρχαν μοναρχικά και απολυταρχικά– αυτοκρατορικά συστήματα διακυβέρνησης π.χ. Αίγυπτος, Περσία, Μεσοποταμία, Ρώμη, Κίνα.

Ήταν ένα σημείο αναφοράς ακόμα και για το εργατικό επαναστατικό κίνημα. Ακόμα και οι Ισπανοί αναρχικοί της δεκαετίας του 1930 ονόμαζαν τα στέκια τους “Αθήναιο” προς τιμήν της αθηναϊκής δημοκρατίας, γεγονός που επιβεβαίωσε ο γνωστός σύντροφος Αμπέλ Παζ που έζησε την Ισπανική Επανάσταση έφηβος και είχε έρθει στην Αθήνα τον Ιούλιο του 1996 σε εκδήλωση για τα 60 χρόνια της Ισπανικής Επανάστασης.

Η Συνέλευση των κατοίκων του Δήμου (Εκκλησία του Δήμου) και το δημοτικό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο της κοινότητας (χωριού) έχουν εκτελεστικές και νομοθετικές αρμοδιότητες.

Τα Δημοτικά ή Κοινοτικά Συμβούλια σε αυτές τις περιπτώσεις ελέγχονται άμεσα από τις Συνελεύσεις των κατοίκων των Δήμων και Κοινοτήτων και είναι στην ουσία κυβερνητικά όργανα, όργανα αυτοδιοίκησης, αυτοδιαχείρισης και αυτοδιεύθυνσης.

Το παράδειγμα της Παρισινής Κομμούνας που αυτοδιοικούνταν από ένα συμβούλιο 95 μελών –στην πλειοψηφία τους εργατοτεχνίτες, υπάλληλοι, βιοτέχνες, απλοί άνθρωποι του λαού– που εκλέχτηκαν από την πλειοψηφία των 400.000 κατοίκων του Παρισιού, δηλαδή τους 229.000, είναι ενδεικτικό.

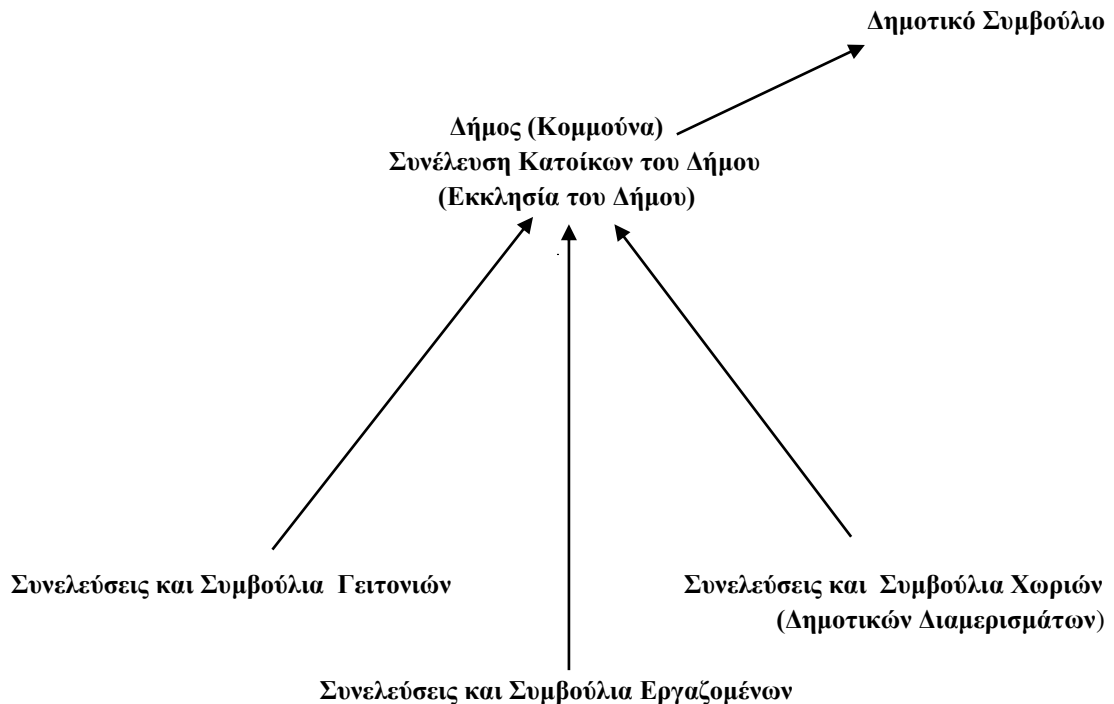
Όπως μπορούμε να παραδειγματιστούμε και από την Κομμούνα της Κρονστάνδης του 1921 και τις εργατικές και κυρίως τις αγροτικές κολεκτίβες της Ισπανικής Επανάστασης του 1936 -’39 που αυτοδιευθύνονταν μέσω εργατικών και αγροτικών συμβουλίων, τα οποία εκλέγονταν και ελέγχονταν από τις συνελεύσεις των εργατών και των αγροτών των χωριών.

Ο συνομοσπονδισμός δεν είναι μόνο μια ελευθεριακή κοινωνική οργάνωση που συνενώνει ελεύθερες πόλεις-Δήμους-χωριά ή κωμοπόλεις, αλλά αυτό το ομοσπονδιακό μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί και σε μεγάλες πόλεις.

Π.χ. σε μητροπόλεις όπως η Θεσσαλονίκη και η Αθήνα όπου κατοικούν πάνω από 1 εκ άνθρωποι, θα υφίστανται ένα ομοσπονδιακό μοντέλο εντός της πολεοδομικής τους επικράτειας με στόχο την αποκέντρωση και τον έλεγχο της διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων από τους ανθρώπους-κατοίκους σε κάθε γειτονιά ή συνοικία των δήμων που

απαρτίζουν το λεκανοπέδιο της Αττικής ή το πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσ/νίκης και των άλλων δήμων (βλ. παράδειγμα της Κομμούνας του Χαλεπίου)

Εδώ θα υπάρχουν και οι λαϊκές συνελεύσεις γειτονιών με τα συμβούλιά τους που θα αναλαμβάνουν τη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων σε επίπεδο γειτονιάς ή συνοικίας. Το συμβούλιο γειτονιάς όπως και τα εργατικά συμβούλια κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων θα είναι οργανικά πρωτοβάθμια κομμάτια στην αυτοδιοίκηση και την αυτοδιεύθυνση ενός δήμου και θα στέλνουν εκπροσώπους στο δημοτικό συμβούλιο του δήμου.

(Σχεδιάγραμμα της αυτοδιοικητικής διάρθρωσης του Δήμου)

Το κρίσιμο στοιχείο της σωστής λειτουργίας της άμεσης δημοκρατίας είναι η όσο γίνεται πιο αυτοπρόσωπη παρουσία των πολιτών – κατοίκων του Δήμου στον τρόπο λήψης των αποφάσεων, είτε αυτό σημαίνει συμμετοχή και παρουσία στη συνέλευση της γειτονιάς ενός Δήμου είτε στην συμμετοχή και παρουσία στη Συνέλευση του Δήμου (Εκκλησία του Δήμου).

Στην περίπτωση ενός χωριού ή μιας κωμόπολης ή ενός δήμου με μερικές χιλιάδες κατοίκους είναι πολύ εύκολη η αυτοπρόσωπη παρουσία της πλειοψηφίας των κατοίκων στην συνέλευση του χωριού ή του δήμου. Στην περίπτωση όμως ενός μητροπολιτικού δήμου με εκατοντάδες χιλιάδες πληθυσμού ή πάνω από 1 εκ. πληθυσμό, είναι αδύνατο να μιλάμε για αυτοπρόσωπη παρουσία και συμμετοχή της πλειοψηφίας των ενεργών πολιτών-κατοίκων σε μια γενική συνέλευση. Πώς θα λύσουμε το πρόβλημα αυτό σε μια συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση που λειτουργεί με αμεσοδημοκρατικό τρόπο;

Η λύση είναι στην αυτοδιοικητική αποκέντρωση των μεγάλων πόλεων-δήμων όπου εκτελεστικές ουσιαστικά αρμοδιότητες στη διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων θα αναλάβουν οι συνελεύσεις γειτονιών σε κάθε μητροπολιτικό δήμο οι οποίες θα στέλνουν εκπροσώπους στο κεντρικό δημοτικό συμβούλιο του Δήμου. Αυτό μπορεί να ισχύει στον ελλαδικό χώρο για μεγάλους δήμους του λεκανοπεδίου Αττικής (π.χ. Αθηναίων, Πειραιά,

Περιστερίου, Καλλιθέας κλπ) ή για τους δήμους Θεσσαλονίκης, Πατρέων, Ηρακλείου Κρήτης, Βόλου, Λάρισας. Στους υπόλοιπους δήμους της χώρας με λιγότερο πληθυσμό είναι πολύ πιο εύκολη η αυτοπρόσωπη παρουσία της πλειοψηφίας των πολιτών σε γενική συνέλευση. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τις τελευταίες δεκαετίες στον ελλαδικό χώρο, η συγκεντροποίηση της εξουσίας έχει προχωρήσει περισσότερο ακόμα και στην τοπική “αυτοδιοίκηση”, αφού με τα 3 νομοσχέδια του “Καποδίστρια” το 1998, του “Καλλικράτη” το 2010 και του “Κλεισθένη” μόλις πρόσφατα, έχουν εξαφανιστεί τα χωριά δηλαδή οι Κοινότητες ως έστω και εν μέρει αυτοδιοικητικές μονάδες και τα χωριά έχουν συγχωνευτεί σε μεγάλους συγκεντρωτικούς δήμους ως δημοτικά διαμερίσματα.

Μια συνομοσπονδιακή αποκεντρωτική κοινωνική οργάνωση –προϊόν μιας βαθιάς κοινωνικής επανάστασης–, εφόσον υπάρξει ζύμωση και επιθυμία από τον λαό και τους πολίτες, θα προχωρούσε σε επανασύσταση των χωριών (κοινοτήτων) ως αυτοδιοικητικές μονάδες, κάτι που θα βοηθούσε μαζί με άλλα μέτρα στο ξαναζωντάνεμα της κοινωνικής ζωής στην ύπαιθρο αφού πολλά χωριά στον ελλαδικό χώρο για οικονομικούς και πολιτικούς λόγους (οικονομική εγκατάλειψη από το σύγχρονο κράτος, φτώχεια, μετανάστευση, εμφύλιος) έχουν ερημώσει ενώ πολλά σήμερα έχουν λίγους μόνο ηλικιωμένους κατοίκους.

Το βασικό επιχείρημα των οπαδών του κρατισμού και της λεγόμενης αστικής “δημοκρατίας” είναι ότι η άμεση δημοκρατία, η Εκκλησία του Δήμου, η αληθινή δημοκρατία μέσω της οποίας θα μπορεί να λειτουργήσει μια συνομοσπονδιακή οργάνωση, δεν είναι ρεαλιστική και εφαρμόσιμη πρόταση στις σύγχρονες κοινωνίες γιατί η άμεση δημοκρατία ήταν χαρακτηριστικό άλλων εποχών και τοπικών ολιγομελών μικροκοινωνιών που ήταν οικονομικά αυτόνομα, όπου όλοι γνωρίζονταν μεταξύ τους και μπορούσε ο καθένας να παίρνει μέρος αυτοπροσώπως στον τρόπο λήψης των αποφάσεων π.χ. Εκκλησία του Δήμου, Βουλή των Πεντακοσίων, Ηλιαία στην Αρχαία Αθήνα ή όπως ίσχυε σε άλλες ελληνικές πόλεις ή σε πόλεις της Μεσοποταμίας την 8^η χιλιετηρίδα π.Χ ή στις ελεύθερες πόλεις του μεσαίωνα.

Ακριβώς αυτό το ζήτημα επιλύεται με τον μεγαλύτερο βαθμό αποκέντρωσης που μπορεί να συντελεστεί σε μια συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση όπου όχι μόνο η οικονομία της αγοράς και το κράτος θα έχουν εκλείψει, αλλά θα υπάρχει και αποκέντρωση του πληθυσμού με στόχο να υπάρχει μια μεγαλύτερη οικολογική ισορροπία μεταξύ υπαίθρου-πόλης.

Μια κοινωνική Επανάσταση που στοχεύει σε μια συνομοσπονδιακή ακρατική, αταξική και οικολογική κοινωνία, μια συνομοσπονδιακή ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (Κομμούνων) θα πρέπει να προχωρήσει σε μια αντίστροφη πορεία μέσα από την οποία εξελίχθηκε ο καπιταλισμός και το έθνος-κράτος όπου προωθήθηκε ο μεγαλύτερος ιστορικά συγκεντρωτισμός της εξουσίας. Δηλαδή, ενώ ο καπιταλισμός με την βιομηχανική επανάσταση προώθησε ένα συγκεντρωτικό μοντέλο εξουσίας, υπέταξε την ύπαιθρο στις πόλεις, υποχρέωσε την συγκέντρωση και τη μετανάστευση μεγάλων τμημάτων αγροτικού πληθυσμού στις πόλεις για να εργαστούν ως εργάτες στην βιομηχανία και ως υπάλληλοι, και στην συνέχεια ανέπτυξε τον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών και μια τεράστια υπαλληλική γραφειοκρατία, μια κοινωνική Επανάσταση που στόχο έχει την δημιουργία μιας αποκεντρωτικής συνομοσπονδιακής κοινωνικής οργάνωσης, θα πρέπει να προωθήσει μια αντίστροφη εξέλιξη και πορεία κατακερματισμού των μεγάλων πόλεων όπου έχει συγκεντρωθεί το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, ιδιαίτερα στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες και να δημιουργηθούν πόλεις και αστικά κέντρα σε πιο ανθρώπινη απομαζικοποιημένη κλίμακα όπου θα επικρατεί το αίσθημα της κοινότητας, της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας.

Π.χ. τερατουπόλεις δημιουργήματα του σύγχρονου καπιταλισμού όπως η Νέα Υόρκη, το Λος Άντζελες, η πόλη του Μεξικού, η Κωνσταντινούπολη, το Λονδίνο, το Παρίσι, η Μόσχα, η Σαγκάη, η Αθήνα θα πρέπει να συρρικνωθούν.

Εθνική Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση και Συνομοσπονδιακό Λαϊκό Συμβούλιο

Εκτός από το πρωτοβάθμιο επίπεδο της Συνομοσπονδίας, δηλαδή τους Δήμους και τις Κοινότητες, σε δευτεροβάθμιο επίπεδο θα μπορεί να υπάρχει μια Συνομοσπονδία Δήμων και Κοινοτήτων σε επίπεδο μιας ορισμένης γεωγραφικής ενότητας, δηλαδή σε επίπεδο νομού ή περιφέρειας. Αυτή η συνομοσπονδιακή ένωση σε επίπεδο νομού ή περιφέρειας θα συνδέεται και θα συντονίζεται μέσω ενός νομαρχιακού ή περιφερειακού συμβουλίου που θα εκλέγεται από τους κατοίκους των δήμων και των χωριών και θα ελέγχεται από τα δημοτικά συμβούλια των δήμων.

Σε εθνικό και τριτοβάθμιο επίπεδο θα υπάρχει μια Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση που θα αποτελείται από εκπροσώπους-απεσταλμένους των Δήμων (Κομμούνων) όλης της εθνικής επικράτειας που θα είναι αιρετοί και άμεσα ανακλητοί.

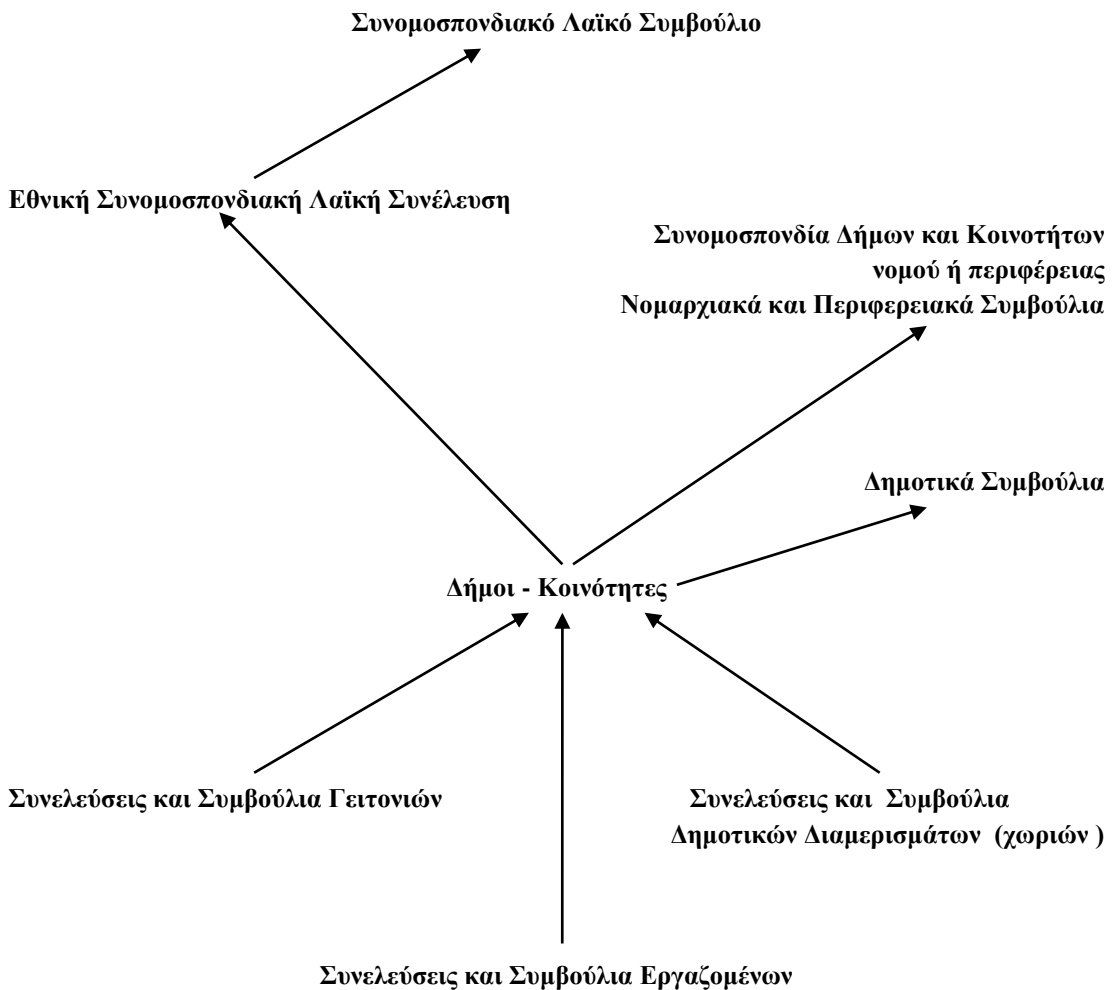
Ποιες θα είναι οι αρμοδιότητες αυτού του τριτοβάθμιου οργάνου; Θα έχει αρμοδιότητες που θα σχετίζονται με τομείς που θα αφορούν όλη την εθνική επικράτεια και που δεν γίνεται να αφηθούν στις τοπικές κοινωνίες, τους Δήμους και τις Κοινότητες, όπως: η άμυνα της χώρας, οι σχέσεις με το εξωτερικό – δηλαδή με τους άλλους λαούς, συνομοσπονδίες, κράτη, κλπ, - ο έλεγχος και η διαχείριση βασικών τομέων της οικονομίας κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων όπως η ηλεκτρική ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, οι υπεραστικές συγκοινωνίες και μεταφορές, η ακτοπλοΐα, ο σιδηρόδρομος, η πολιτική αεροπορία, ο τομέας των δημοσίων έργων σε εθνικό επίπεδο π.χ. οι εθνικές οδοί, η κατασκευή δρόμων εκτός δήμων, τα λιμάνια, οι γέφυρες κλπ.

Π.χ. δεν μπορεί να αφηθεί η διαχείριση της ηλεκτρικής ενέργειας όλης της χώρας στην αρμοδιότητα των τοπικών κοινωνιών, των Δήμων Πτολεμαΐδας, Αμυνταίου, Αλιβερίου, Μεγαλόπολης αφού από τα λιγνιτικά πεδία των περιοχών αυτών και τα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια παράγεται το 70% της ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Σίγουρα οι τοπικές κοινωνίες, οι Δήμοι αυτών των περιοχών θα έχουν λόγο πάνω σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον που μολύνεται από την δραστηριότητα των λιγνιτικών μονάδων ή σε θέματα εργασίας από την στιγμή που στα λιγνιτορυχεία και στα θερμοηλεκτρικά εργοστάσια απασχολούνται κάτοικοι των δήμων, στα όρια των οποίων βρίσκονται τα λιγνιτικά πεδία. Όμως δεν μπορεί να αφηθεί ο έλεγχος και η διαχείριση της ηλεκτροπαραγωγής όλης της χώρας, συμπεριλαμβανομένου και των υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων ή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), στα χέρια των τοπικών δήμων και των συμβουλίων τους. Το ίδιο ισχύει και για άλλους τομείς όπως οι υπεραστικές συγκοινωνίες και μεταφορές, οι τηλεπικοινωνίες, η άμυνα της χώρας κλπ.

Η Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση απαρτίζεται από εκπροσώπους των αυτοδιοικνημένων Δήμων της χώρας που αποτελούν το πρωτοβάθμιο επίπεδο της Συνομοσπονδίας. Θα έχει σαφώς νομοθετικές αρμοδιότητες και από αυτή θα εκλέγεται και το Συνομοσπονδιακό Λαϊκό Συμβούλιο, δηλαδή αυτοί που θα είναι υπεύθυνοι των διαφόρων τομέων που βρίσκονται στις αρμοδιότητες αυτής της Συνέλευσης.

Π.χ. όσον αφορά τους τομείς των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών και των συγκοινωνιών θα υπάρχουν αυτοί/ές που θα απαρτίζουν την Επιτροπή ή το Συμβούλιο Τηλεπικοινωνιών,

Μεταφορών και Συγκοινωνιών. Κάτι ανάλογο θα υπάρχει και για τον τομέα της Ενέργειας, της Άμυνας, των Εξωτερικών, των Δημόσιων Έργων.

Οι αποφάσεις αυτές των Συμβουλίων μπορούν να ελέγχονται από τις Συνελεύσεις των Δήμων που θα μπορούν να δίνουν την τελική έγκριση διατηρώντας έτσι την εξουσία των οργανώσεων βάσης στη λήψη και εκτέλεση των αποφάσεων. Σχετικά με τον οικονομικό-παραγωγικό τομέα τον πρώτο λόγο τον έχουν οι Δήμοι (Κομμούνες) και οι Κοινότητες αναλόγως των δυνατοτήτων κάθε περιοχής και των προϊόντων που μπορεί να παρέχει τόσο για τον εαυτό της όσο και για άλλες περιοχές. Ένα τριτοβάθμιο όργανο στην οικονομία που θα αναλαμβάνει τον συντονισμό της παραγωγής και της διάθεσης των προϊόντων σε όλη την επικράτεια είναι αναγκαίο και αυτό τον ρόλο θα μπορεί να έχει ένα Συμβούλιο Οικονομικών της Συνομοσπονδίας το οποίο ουσιαστικά θα εκτελεί τις αποφάσεις των πρωτοβάθμιων οργάνων. Σε κοινοτικό-δημοτικό επίπεδο μπορεί να επιλύεται το όποιο πρόβλημα μέσω μιας αλληλέγγυας οικονομικής στήριξης σε τομείς ή παραγωγικές διαδικασίες, που είτε υστερούν είτε αντιμετωπίζουν απρόβλεπτα προβλήματα (π.χ. καιρικές συνθήκες), με βάση το μοντέλο που ακολουθούσαν κατά το παρελθόν αρκετές κοινότητες στην Ελλάδα. Επειδή όμως αυτές οι οργανωτικές μορφές ήταν κλειστές και οι δομές τους αποσκοπούσαν στην τοπική αυτάρκεια, μια συνομοσπονδία του είδους που προτείνουμε, απαιτεί και την αλληλεγγύη όλων των Κοινοτήτων-Δήμων μεταξύ τους. Συνεπώς το όποιο πλεόνασμα θα είναι

αντικείμενο αξιοποίησης που θα κατευθύνεται κατ' αρχήν μέσα από τα περιφερειακά όργανα, τις Συνελεύσεις των περιφερειών σε περιοχές που υπάρχει έλλειμμα, ενώ σε εθνικό επίπεδο θα γίνεται η διαχείριση των ελλειμμάτων και των πλεονασμάτων της παραγωγής όλης της επικρατείας. Δηλαδή, η οικονομική πολιτική σε εθνικό επίπεδο θα βρίσκεται στην αρμοδιότητα των ανά πάσα στιγμή ανακλητών εκπροσώπων που θα προέρχονται από τα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια όργανα της Συνομοσπονδίας.

Συμπερασματικά, σε ένα συνομοσπονδιακό σύστημα, πολλές αρμοδιότητες που σε ένα κράτος ανήκουν στην κεντρική κυβέρνηση, όπως οι τομείς της παραγωγής και της οικονομίας, η βιομηχανία, η γεωργία, η ασφάλεια, η υγεία, η εκπαίδευση, η δικαιοσύνη κλπ, θα βρίσκονται στην αρμοδιότητα των ανεξάρτητων και αυτοδιοικουμένων Δήμων και Κοινοτήτων της επικράτειας. Και ακριβώς εδώ βρίσκεται και η θεμελιώδης διαφορά με το συγκεντρωτικό κρατικιστικό σύστημα που επικρατεί σήμερα.

Ο συνομοσπονδισμός, η αποκέντρωση και η άμεση δημοκρατία δίνουν την ευκαιρία στους ανθρώπους, στην κοινωνική βάση να ελέγχουν και να διαχειρίζονται τα πάντα, όλες τις κοινωνικές υποθέσεις και να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους, είτε με την αυτοπρόσωπη παρουσία και συμμετοχή τους στις Συνελεύσεις των Δήμων ή στις Συνελεύσεις των εργαζομένων είτε με την ελεγχόμενη εκπροσώπησή τους στους δήμους, τις περιφέρειες και την Εθνική Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση είτε αναλαμβάνοντας την θέση εκπροσώπου.

Αρκετοί αναρχικοί σήμερα έχουν μια διαστρεβλωμένη αντίληψη ότι ο αναρχισμός και η ελευθεριακή παράδοση δεν είναι συμβατά με την εκπροσώπηση και τις εκλογικές διαδικασίες. Πέρα από το ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την ίδια την ιστορία του αναρχικού κινήματος (π.χ. Ισπανία, Κροστάνδη, Παρισινή Κομμούνια, Μαχνοβτσίνα), είναι υποχρεωτικό να απαντηθεί το ερώτημα πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει μια κοινωνική οργάνωση όταν θα είχε εκλείψει το κράτος και η οικονομία της αγοράς; Δεν πρέπει να συγχέουμε τις εκλογικές διαδικασίες της αστικής “δημοκρατίας” όπου εκεί η μόνη συμμετοχή των πολιτών στην πολιτική ζωή εξαντλείται στο να πηγαίνουν στις κάλπες κάθε 4 χρόνια και να μην μπορούν να ελέγχουν τους αντιπροσώπους και την κυβέρνηση, με τις αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες όπου δίνεται η δυνατότητα ελέγχου και διαχείρισης της εξουσίας εφόσον υπάρχει ένα συνομοσπονδιακό αποκεντρωτικό σύστημα της αυτοπρόσωπης συμμετοχής στις συνελεύσεις γειτονιάς, χωριού ή δήμου και ο άμεσος έλεγχος του δημοτικού συμβουλίου, δηλαδή, των εκπροσώπων που εκτελούν τις αποφάσεις της συνέλευσης των κατοίκων.

Η συνομοσπονδιακή κοινωνική οργάνωση είτε στο πρωτοβάθμιο επίπεδο, δηλαδή, στους Δήμους και τις Κοινότητες, είτε στο τριτοβάθμιο επίπεδο, στην Εθνική Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση θα λειτουργεί με εκπροσώπηση και με εκλογικές διαδικασίες για την ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων και την ανάδειξη των μελών της Εθνικής Συνομοσπονδιακής Λαϊκής Συνέλευσης και του Συνομοσπονδιακού Λαϊκού Συμβουλίου.

Ο συνομοσπονδισμός, η αποκέντρωση και η άμεση δημοκρατία είναι χαρακτηριστικά της ελευθεριακής παράδοσης και του αναρχισμού. Π.χ. στο προσχέδιο της οργάνωσης της ελευθεριακής κομμουνιστικής κοινωνίας με τίτλο “Η συνομοσπονδιακή θεώρηση του ελευθεριακού κομμουνισμού”, το οποίο βγήκε στο έκτακτο συνέδριο της CNT τον Μάιο του 1936 στην Σαραγόσα 2 μήνες πριν το πραξικόπημα του Φράνκο και την έναρξη της Ισπανικής Επανάστασης, στην ενότητα “Εσωτερική λειτουργία της Κομμούνιας” γίνεται

ξεκάθαρο λόγο για την “διαδικασία εκλογής των κοινοτικών συμβουλίων που προορίζεται να ρυθμίσει τις αντιθέσεις που προκύπτουν από τις διαφορετικές πληθυσμιακές κοινότητες, σκοπεύοντας στην πολιτική αποκέντρωση των μεγαλουπόλεων και τη μετατροπή τους σε κομμούνες”.

Ακριβώς πάνω σε αυτή την θέση στηρίχθηκαν οι εκατοντάδες και χιλιάδες αγροτικές και εργατικές κομμούνες της Ισπανικής Επανάστασης του 1936-’39 που ήταν διαρθρωμένες σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

Διαδικασίες εκλογής αιρετών εκπροσώπων γίνονται και στην Ομοσπονδία της Βόρειας Συρίας όπως προβλέπει και το Κοινωνικό Συμβόλαιο της Ομοσπονδίας που προήλθε από την Επανάσταση στη Ροζάβα – Β. Συρία και που έχει πολλά χαρακτηριστικά με την ελευθεριακή παράδοση.

Ο συνομοσπονδισμός είναι η άρνηση του κρατικού συγκεντρωτισμού. Είναι ο τρόπος να οικοδομήσουμε μια αληθινά ελεύθερη κοινωνία, μια κοινωνία οικονομικής ισότητας και πολιτικής ελευθερίας όπου θα υπάρχουν Δήμοι (Κομμούνες) σε μια πιο ανθρώπινη κλίμακα απ’ ό, τι ισχύει σήμερα, όπου θα υπάρχει το αίσθημα της κοινότητας, της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας, όπου όλες και όλοι θα έχουν πρόσβαση στα βασικά αγαθά γιατί τα πάντα θα είναι κοινωνικοποιημένα κι όλες και όλοι θα μπορούν να παίρνουν μέρος στην διαδικασία λήψης των αποφάσεων με την συμμετοχή τους στις Συνελεύσεις των Δήμων (Εκκλησία του Δήμου), όπως επίσης, όλες και όλοι θα έχουν το δικαίωμα να εκπροσωπούν τον Δήμο ως αιρετοί και άμεσα ανακλητοί, είτε στο δημοτικό συμβούλιο είτε στην εθνική Συνομοσπονδιακή Λαϊκή Συνέλευση και να έχουν θέσεις ευθύνης.

Φυσικά, στην περίπτωση που πραγματοποιούταν μια κοινωνική Επανάσταση στην Ελλάδα με σκοπό την οικοδόμηση του ελευθεριακού κομμουνισμού και κοινοτισμού σε μια συνομοσπονδιακή βάση, το χτίσιμο μιας τέτοιας κοινωνικής οργάνωσης δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, αλλά από την αρχή θα έμπαιναν οι βάσεις για αυτό.

Ο ελευθεριακός κομμουνισμός, ο κομμουνισμός χωρίς κράτος, η ακρατική-αταξική κοινωνία βασίζεται στην κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και όλων των δομών που αφορούν την εκπαίδευση, την υγεία, τις συγκοινωνίες, τις μεταφορές, την ενέργεια, τις πρώτες ύλες και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές.

Όσον αφορά την βιομηχανία και δομές όπως π.χ. της υγείας ή της εκπαίδευσης, είναι πιο εύκολο να επιτευχθεί από την πρώτη στιγμή της επαναστατικής διαδικασίας η αναγκαστική απαλλοτρίωση και η κοινωνικοποίησή τους γιατί είναι πιο εύκολα κατανοητά τα οφέλη της από τους μισθωτούς εργαζόμενους και τους ανθρώπους γενικότερα εφόσον ξεκαθαριστεί ότι η κοινωνικοποίηση είναι τελείως διαφορετικό πράγμα από την εθνικοποίηση-κρατικοποίηση. Στην πρώτη περίπτωση την διαχείριση την αναλαμβάνουν οι Δήμοι (Κομμούνες) συμπεριλαμβάνων των εργαζομένων και στην δεύτερη περίπτωση την διαχείριση αναλαμβάνει η κρατική γραφειοκρατία, όπως π.χ. συνέβη στη Σοβιετική Ένωση και στα κράτη του γραφειοκρατικού καπιταλισμού.

Στον τομέα της γεωργίας όμως και της γεωργικής παραγωγής όπου κυριαρχεί σήμερα η μικρομεσαία ιδιοκτησία, δεν μπορούμε να μιλάμε για αναγκαστική απαλλοτρίωση και κοινωνικοποίηση κατά το παράδειγμα των αγροτικών κολεκτίβων της Ισπανικής Επανάστασης του 1936-’39, αφού εκεί η απαλλοτρίωση στρεφόταν κυρίως κατά των μεγαλογαιοκτημόνων (τσιφλικάδων).

Στην Ελλάδα δεν υπήρξε μια κολεκτιβιστική παράδοση όπως υπήρξε σε άλλες χώρες, όπως π.χ. στην Ισπανία όπου οι χωρικοί επηρεασμένοι από τους αναρχικούς και την παράδοση των Comuneros του μεσαίωνα επιδίωκαν την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών και την κολεκτιβοποίηση-κοινωνικοποίησή τους ή όπως στο Μεξικό όπου οι ιθαγενείς λαοί στην Τσιάπας έχουν την παράδοση των κοινοτικών γαιών (ejidos) στην περιοχή των Ζαπατίστας. Ακόμα και στην Ρωσία όπου υπήρχε η παράδοση της κοινότητας στους μουζίκους (το mir), στην Ρώσικη Επανάσταση τα κτήματα των μεγαλογαιοκτημόνων ευγενών μοιράστηκαν σε ατομικούς κλήρους πριν την βίαιη κρατικοποίηση της γης από τον Στάλιν το 1927.

Ούτε το ελληνικό εργατικό και αγροτικό κίνημα προώθησε ποτέ μια κοινοτιστική ή κολεκτιβιστική κουλτούρα. Όσον αφορά την βιομηχανία λόγω των αριστερών μαρξιστικών καταβολών του εργατικού κινήματος ήταν υπέρ της κρατικοποίησης και υπέρ της μικρής ιδιοκτησίας στην γεωργία.

Ιστορικά ακόμα και τα τσιφλίκια του Θεσσαλικού κάμπου που απαλλοτριώθηκαν με αποζημίωση στο μεσοπόλεμο, μοιράστηκαν σε μικρούς κλήρους και οι κολίγοι μετατράπηκαν σε μικροϊδιοκτήτες αγρότες.

Στην Ελλάδα υπήρχε η παράδοση του κοινοτισμού που ήταν ένας συνδυασμός συλλογικής και ατομικής ιδιοκτησίας. Το κοινοτιστικό ταμείο που στηριζόταν και το χρηματοδοτούσαν κυρίως οι πιο εύποροι της κοινότητας και ο καθένας συνεισέφερε σε αυτό αναλόγως των δυνατοτήτων του, πέρα από τη χρηματοδότηση των κοινοτικών έργων, λειτουργούσε και ως ταμείο αλληλεγγύης για όσους είχαν ανάγκη. Υποχρέωση της κοινότητας ήταν η στήριξη όσων είχαν κακή σοδειά ή είχαν οικονομικές ανάγκες που δεν μπορούσαν να καλύψουν οι ίδιοι. Οι κοινοτικές σιταποθήκες ήταν ακόμα ένα στοιχείο κοινής ιδιοκτησίας και διαχείρισης. Όπως επίσης, και η κοινή χορτονομή, όπως αναφέραμε σε άλλη ενότητα του κειμένου. Κολεκτιβιστικός σχηματισμός υπήρξε το τσελιγκάτο με την ελεύθερη εθελοντική συνένωση οικογενειών νομάδων κτηνοτρόφων. Το τσελιγκάτο λειτουργούσε ως κοινωνικοπολιτική μονάδα και όχι απλώς ως παραγωγική, αφού κάλυπτε όλες τις ανάγκες – οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές – των μελών του. Στα δε Βαλκάνια ο θεσμός της ζάντρουγκας (πατριάς) που ήταν σλαβικής προέλευσης λειτουργούσε ως μια μεγάλη κολεκτίβα, όπου τα πάντα ήταν κοινά για την πολυπληθή οικογένεια (συχνά 60μελή) που αποτελούσαν την ζάντρουγκα. Στις ελληνικές κοινότητες ιδίως σε αυτές που παρουσίασαν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη, δημιουργήθηκαν οι κοινοτικές βιοτεχνίες που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μια μορφή κολεκτίβας, αφού τις δημιουργούσαν με κοινοτικούς πόρους, με το πλεόνασμα να καταλήγει στο ταμείο της κοινότητας.

Στην Ελλάδα η κολεκτιβοποίηση της γης μόνο σε εθελοντική βάση θα μπορούσε να στηριχτεί. Παραδείγματα άλλων εποχών με τις επιτάξεις και τις απαλλοτριώσεις αγροτικών μικρομεσαίων ιδιοκτητών και τη κρατικοποίηση της γης τους όπως έγινε με την βίαιη “κολεκτιβοποίηση” του Στάλιν το 1927 και της βίαιης αναγκαστικής μετακίνησης πληθυσμού από τις πόλεις στην ύπαιθρο, όπως έγινε από τους Ερυθρούς Χμερ στην Καμπότζη, γεγονότα που στοίχισαν την ζωή σε εκατομμύρια ανθρώπους, είναι παραδείγματα καταδικαστέα και προς αποφυγή για τα σύγχρονα επαναστατικά κινήματα.

Σε περιόδους κρίσης και υψηλής ανεργίας όπως αυτή που διανύουμε, με μεγάλες εκτάσεις γης να έχουν κατασχεθεί λόγω χρεών και να έχουν εγκαταλειφτεί, να ανήκουν στο κράτος ή στις τράπεζες και να μένουν ανεκμετάλλευτες, η κολεκτιβοποίησή τους θα μπορούσε να λειτουργήσει ευεργετικά για τους φτωχούς της επαρχίας, δεδομένου μάλιστα, ότι η κολεκτιβιστική μέθοδος και η συλλογική δουλειά είναι ασύγκριτα πιο αποτελεσματική από την εξατομικευμένη καλλιέργεια. Επίσης, μια τέτοια προοπτική θα έθετε βάσεις για την

αναβίωση και με πολιτικούς-κοινωνικούς όρους της Κοινότητας. Πιο κοντά στη σύγχρονη ελληνική παράδοση είναι οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές ενώσεις (κοοπερατίβες), οι οποίες έχουν επίσης, μακρά παράδοση στην Ελλάδα.

Μέσα από τέτοιους οικονομικούς και παραγωγικούς οργανισμούς (κολεκτίβες-συνεταιρισμοί) στα πλαίσια πάντα των κοινοτήτων και της ανάπτυξης των δυνατοτήτων της γης και των ανθρώπων, μέσα από το πνεύμα της αλληλεγγύης και της ισότητας, έχοντας ως κυρίαρχο στόχο, αλλά και προαπαιτούμενο της συμβίωσης, επιβίωσης και της αυτάρκειας, την οικολογία και το σεβασμό στη φύση, οι Κοινότητες και οι Δήμοι μπορούν να γίνουν οργανισμοί για την ανάδυση μιας νέας ισορροπίας σε κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας παράλληλα την αξιοπρεπή διαβίωση των ανθρώπων.

Αντί επιλόγου

Η άμεση κατάργηση του κράτους, η άμεση υιοθέτηση της διαχείρισης των κοινωνικών υποθέσεων από τους Δήμους (Κομμούνες) και τις Κοινότητες, η κοινωνικοποίηση με εξαίρεση τη μικρομεσαία αγροτική παραγωγή, ο συνομοσπονδισμός, η υιοθέτηση της άμεσης δημοκρατίας, είναι στόχοι που μπορούν να υλοποιηθούν από την πρώτη στιγμή μιας γνήσιας και αυθεντικής επαναστατικής διαδικασίας.

Τα τελευταία χρόνια που η Ελλάδα έχει χτυπηθεί από την κρίση και ιδιαίτερα την περίοδο 2010–2012 όταν υπήρχαν οι μεγάλες κινητοποιήσεις εναντίον των Συμβάσεων Δανειακής Διευκόλυνσης, τα γνωστά μνημόνια, η αποσύνθεση της αστικής “δημοκρατίας” είναι κάτι που έχει γίνει ορατό όχι μόνο από τμήματα της κοινωνίας, αλλά και από καθεστωτικούς παράγοντες. Στην πραγματικότητα η αστική “δημοκρατία” έχει αυτοκαταργηθεί το 2010 και δεν έχει κανένα νόημα μετά την εφαρμογή των Συμβάσεων Δανειακής Διευκόλυνσης βάσει των οποίων η νομοθετική και εκτελεστική εξουσία δεν εκπορεύονται πια από το ελληνικό κοινοβούλιο, αλλά από τα υπερεθνικά κέντρα εξουσίας, το ΔΝΤ, την ΕΚΤ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που επιβάλλουν για λογαριασμό των δανειστών της χώρας νόμους και μέτρα. Ενώ παλιότερα η πολιτική εξουσία στην Ελλάδα διατηρούσε ένα βαθμό αυτονομίας έστω και κολοβής όπου κοινωνικές ομάδες και τάξεις μέσω των κομμάτων ασκούσαν μία πίεση προς την εγχώρια πολιτική εξουσία προς όφελος των συμφερόντων τους (π.χ. μεσαία τάξη, συνδικάτα κλπ), μετά το 2010 το ελληνικό κοινοβούλιο είναι απλά ο ιμάντας μεταβίβασης στην ελληνική κοινωνία των εντολών των υπερεθνικών κέντρων εξουσίας που εδρεύουν στις Βρυξέλλες, την Φραγκφούρτη, τη Ν. Υόρκη.

Η αστική “δημοκρατία” δεν έχει πλέον νόημα, ούτε οι εκλογές και δεν έχει σημασία ποιο κόμμα είναι στην εξουσία.

Το αίτημα για άμεση δημοκρατία, για μια διαφορετική διαχείριση των κοινωνικών υποθέσεων από το υπάρχον είναι ώριμο από πολλούς σήμερα. Δεν υπήρξε όμως και δεν υπάρχει μέχρι στιγμής ο πολιτικός φορέας, ένα επαναστατικό κίνημα που να θέσει κατευθυντήριες γραμμές.

Όπως έχει δείξει η ιστορία, οι μεγάλες κοινωνικές αλλαγές, οι κοινωνικές επαναστάσεις προϋποθέτουν πέρα από τις κατάλληλες συνθήκες και μια εκ των προτέρων επεξεργασία κάποιων βασικών πολιτικών θέσεων και κατευθύνσεων από τα επαναστατικά κινήματα. Βέβαια, από την θεωρία έως την πρακτική εφαρμογή πάντα υπάρχει μια μεγάλη απόσταση που πρέπει να διανυθεί. Και αυτό αποτυπώνεται καλύτερα στο προσχέδιο “Η

συννομοσπονδιακή θεώρηση του ελευθεριακού κομμουνισμού” των Ισπανών αναρχικών στο συνέδριο της CNT στη Σαραγόσα τον Μάιο του 1936:

“Ο καθορισμός με μαθηματική ακρίβεια όλων όσων θα συγκροτήσουν τη μελλοντική κοινωνία, θα ήταν μια παράλογη απαίτηση. Πολλές φορές ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη υπάρχει μια πραγματική άβυσσος.

Δεν θέλουμε να πέσουμε στο λάθος των πολιτικών που παρουσιάζουν οριστικές λύσεις για όλα τα προβλήματα, λύσεις που στην πράξη αποτυγχάνουν παταγωδώς, αφού προσπαθούν να επιβάλλουν μια μέθοδο για όλες τις περιπτώσεις, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους την ίδια την εξέλιξη της ανθρώπινης ζωής. Εμείς, που έχουμε μια υψηλότερη θεώρηση των κοινωνικών προβλημάτων, δεν θα το κάνουμε αυτό. Προσχεδιάζοντας τις ρυθμίσεις του ελευθεριακού κομμουνισμού, δεν θα παρουσιάσουμε ένα μοναδικό πρόγραμμα που δεν θα επιδέχεται μετατροπές. Αυτές λογικά θα προκύψουν και θα είναι οι ίδιες οι αναγκαιότητες και οι εμπειρίες που θα τις καθορίσουν”.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παράδειγμα της Κομμούνας του Χαλεπίου στη Συρία

Ένα σύγχρονο παράδειγμα Κομμούνας σε μεγάλη πόλη, είναι αυτή στο Χαλέπι της Συρίας και μπορεί να βοηθήσει ώστε να προσεγγίσουμε πρακτικά τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας ενός τέτοιου εγχειρήματος σε μεγαλουπόλεις.

Το Χαλέπι πριν την έναρξη του εμφύλιου στη Συρία είχε πληθυσμό 2 εκατομμυρίων κατοίκων. Στις κουρδικές γειτονιές δημιουργήθηκαν τα πρώτα λαϊκά συμβούλια και οι λαϊκές συνελεύσεις το 2011. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού και όχι μόνο Κούρδοι – αυτοί αντιστοιχούσαν στο 1/4 του πληθυσμού της πόλης– συμμετείχαν στο κοινωνικό εγχείρημα. Το μοντέλο που εφάρμοσαν –ένα συνδυασμό συμβουλίων, επιτροπών, κομμούνων–, λειτούργησε πολύ αποτελεσματικά και γι' αυτό υιοθετήθηκε αργότερα σε όλη την Ροζάβα.

Στις δομές που δημιούργησαν, υπολόγιζαν τη συμμετοχή με βάση τα νοικοκυριά και όχι τα άτομα. Σε κάθε γειτονιά (ενός δρόμου) που αριθμούσε από 100 έως 500 νοικοκυριά, δημιουργήθηκαν κομμούνες. Ανά συνοικία, την οποία αποτελούσαν 30 γειτονιές (δρόμοι), δημιούργησαν οργανωτικές μονάδες που ονόμασαν Συμβούλια. Όταν αυτά τα Συμβούλια σταθεροποιήθηκαν, συγκροτήθηκαν επιτροπές Νεολαίας σε κάθε συνοικία (4 συνολικά). Στη συνέχεια σχηματίστηκαν και τα γυναικεία Συμβούλια. Δημιούργησαν συμβούλια ανώτερου επιπέδου σε επίπεδο γειτονιάς, συνοικίας, καντονιού όπου είχε επεκταθεί το εγχείρημα. Οι επιτροπές και τα Συμβούλια δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα της ανάγκης επίλυσης συγκεκριμένων ζητημάτων που αφορούσαν στη ζωή της κάθε Κομμούνας.

Οι συνεδριάσεις που πραγματοποιούσε αυτό το οργανωτικό μοντέλο, γίνονταν κάθε μήνα, ακολουθώντας μια συνέχεια ως προς τις ημερομηνίες που είχαν προσδιορίσει τις 20 κάθε μήνα. Πρώτα συνεδρίαζαν οι επιτροπές στο χαμηλότερο επίπεδο καθώς και οι επιτροπές γυναικών και νεολαίας. Την επόμενη (21 κάθε μήνα) γίνονταν οι γενικές συνελεύσεις των κομμούνων για όλο τον πληθυσμό της γειτονιάς και την ίδια ημέρα ακολουθούσαν οι συνεδριάσεις των συντονιστικών οργάνων των Κομμούνων. Στις 22 συνεδρίαζαν οι επιτροπές σε επίπεδο συνοικίας και στις 23 τα συντονιστικά των συμβουλίων στις συνοικίες. Τέλος στις 24 και 25 έκανε συνέλευση το λαϊκό συμβούλιο της συνοικίας και στις 26-27 το λαϊκό συμβούλιο της περιφέρειας του Χαλεπίου. Η οργάνωση και η αποτελεσματικότητα

της λειτουργίας ενός σύνθετου αμεσοδημοκρατικού μοντέλου όπως αυτό που εφαρμόστηκε στο Χαλέπι, προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή όσο το δυνατόν όλου του πληθυσμού στις κομμούνες και τις διαδικασίες τους. Αυτό για να επιτευχθεί απαιτούσε μια αδιάκοπη –στην αρχή τουλάχιστον– πολιτική δουλειά ώστε σταδιακά να διαμορφωθεί η συνείδηση του ενεργού πολίτη σε όλους. Υπήρχαν αγωνιστές που συμμετείχαν σε όλα τα οργανωτικά επίπεδα, από τις συνελεύσεις στη βάση τους έως τα συντονιστικά Συμβούλια της περιφέρειας, οι οποίοι εκλέγονταν αμεσοδημοκρατικά.

Η αποφυγή όμως δημιουργίας επαγγελματιών της πολιτικής ήταν ένας στόχος που επιδίωκαν οι πρωτεργάτες του εγχειρήματος και αυτό θα το εξασφάλιζε η μαζικότητα στη συμμετοχή και η καλλιέργεια της ανάλογης παιδείας μέσα από τις ίδιες τις διαδικασίες των συνελεύσεων. Εξάλλου το αμεσοδημοκρατικό μοντέλο πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης έχει ως προϋπόθεση της επιτυχίας του τη μη ανάδυση μιας κάστας επαγγελματιών της πολιτικής, η οποία και υπονομεύει την ύπαρξή του και την εκφυλίζει κατευθύνοντάς την στο στείρο και αντιδημοκρατικό αντιπροσωπευτικό σύστημα των σύγχρονων "δημοκρατικών" συστημάτων. Η οργάνωση των κομμούνων ήταν η βάση και το θεμέλιο του εγχειρήματος και η κομμούνα το κύτταρο της κοινωνίας. Από εκεί ξεκινούσε η οργάνωση της επίλυσης όλων των ζητημάτων που απασχολούσαν τις γειτονιές, τις συνοικίες, την πόλη, την περιφέρεια: Από την αποκομιδή των σκουπιδιών έως τα δικαστήρια.

Το οργανωτικό μοντέλο που εφαρμόστηκε στο Χαλέπι μας προσφέρει ιδέες για τον τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας από τα κάτω σε μια μεγαλούπολη με πληθυσμό ανάλογο των μεγάλων ελληνικών πόλεων.